Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosiastri (Hilarii) tractatus in Pauli epistolas ad Romanos et ad Corinthios - Cod. Aug. perg. 108

Ambrosiaster

[S.l.], [9. Jahrh.]

Incipit ad Corinthueni [...]

urn:nbn:de:bsz:31-64858

Visual Library

Qui utq: uuuu gtia ; Gra dni nri ihu xpi cu omnib: uobis am. In ecclesione xpi ponit
pque facti & iterū reformatione ; Gra ei. unnab: nris herent ; Quasi beneficiorū eius
memores sint semper nos tuebit sic dic ; Ecce inquit ego uobcū sū omnib: dieb: usq: ad con
sumationē seculi am. EXPLIC TRACTAT SCI AMBRO IN EPIST AD ROM. INCIP AD COR.
Corinthiorū i achaia & hi similit ab aptis uidei ubū ueritatis & hi subūsi multifa
rie a filis aptis quidā philosophiae ūbos i eloquentia. Alii ad sectā legis iudaice iducti,
horreuerat aptis aduersā & euacuatam sapientiā scribens eis ab epheso p timotheū ; INCIP ARGV
Praecepto dni admonit aptis resedit apud corinthios annū i & mses sex ; docens uitaos AMIU
ubū dei ; hinc unde magna cū fiducia & caritatis affectu agit cū eis. aliquando cōmonens.
aliquando urgens. aliquando blandiens. ut filios ; Nā multe cause sūt ppter quas scribit ad eos.
Quarū prima haec. q more heresicorū dissentientes ab inuicē hominib; deuoti ; Pauliani &
psiriani & apollonaici dicuntur nolebant nouiam. quos ualde exprobrat aptis ; fiant tam uni
cos qabus dissentirent. xpo solidati. Secta haec qa de eloquentia delectari caepe
rant & frena philosophia ut subnōe xpi his tribuerent quae ecclesiastica sūt fidei ; Ter tia eo
qd inflati erant qd nūtis & ad illos aptis ; Quarta ppter fornicatore frem quē uti se ee putebant.
Quinta ut admoneret & deprecata est quā ante hanc quae prima dr scripserat. Sexta qa uice
sibi iuriis & fraudes faciebant. & i fidelū potius examina requirebant ; Septima causa ē
iqua designat licere sibi sūpt accipere. sed cōtēnere. ne forma eet rapacib: pseudo aptis.
Octaua uero ē ut respondeat ep te illos. Pe bari enī coeperant ab heresicis de matrimonius.
Nona ē. ios declarat. sic debere unū quēq: manere ut tradidit ; Decima aū de uirginib: eo
qd nihil ste sibi p ceptū & ret q: scaute que ei corpore iudebant. INC TRAC S AMBR IN EPS AD COR
Paulus aptis xpi ihu p uoluntate di. Ad romanos salut coepit. qa altera causae ; hic ū aptm
sec xpi ihu di uoluntate scribit ; Quia oma que egit filii di egit uoluntate. qd ē ad paulū ;
Quade ego longe ad gentes mittā te ; Hinc uocat ē aptis hoc di uoluntate missus ad gentes.
P qd & ita rangit illos. quos neq: xpi miserat neq: uerū erat. qd docebant ; Dni enī & xpm ideo
fraquenter nominat. ut xpm dm nūpsū patre ostendat. sed ee xpm filiū. ee & dm patre ;
Unione ē cū ostendit filiū dici ; Multe enī secte emerserant. quae eu gtm xpi ppensis
sū arbitrio asserebant ; Frqb: ramiandi gratia nec usq: quarū adsertores ecclesiae
irrebant. Hinc aptis oma quae heresib; ceteris sūpsit. Ac se uerū pdicatore pid qd
a xpo di uoluntate missus ē adseuerat. Et sosthenes fr. & ia istū sua cōmendat societate ;

Ecclesiae di quae ē corinthi sēificatus in xpo ihū; Propter ea ecclesiae scribit · quia nē
singulis ecclesiis rectores negant constitui, Et cū in multis arguat eos · ait; Sēifica
tis in xpo ihū; Sed ideo quia regenerati in xpo sēificati s · p'aū coeperant male
conuersari; Ut ostenderet omnē ecclam sēificatā fuisse in xpo; Sed quos di illos
prauae doctrinae pseudo apostolorū · euersos a tradictione uertitatis; Uocati sēi
Hoc ē uocati estis ut sēi sitis; Quod est ut recedatis a regula sēificationis; Cū omnib;
qui inuocant nomē dni nri ihū xpi · in omni loco ipsorum & ipso; Id est cū uideris uerū iudē
& gentiles · quia salus exuderis ē; Ut in omni loco ubi gentes quae inuocant nomē dni
nri ihū xpi · & ubi uideris supra memorati s · simul sint omnis in unū; Pseudo oū apti
qnom xpi p prudentiā mundi p dicabant · idē admixta philosophia · & ueē legē
& pphas reprobant; Negabant enī xpm uere crucifixū · sed tantū ut ū crucifigi
sicē marcion & manicheus; Unde aptius · nos aū uiquit p dicamus xpm crucifixū;
Neque carnis resurrectionē fatebantur · quod pphetae esaias clamat dicens
qui in monumentis sunt resurgent; Gratia uobis & pax a dō patre nostro
& dnō ihū xpo; Nequa dixerat qui inuocant nomen dni nri ihū xpi · nepa
tris aut nomen · aut domū · tacuisse uideretur · & sus picione forte aut occasi
onē diuisionis · doc & quidē xpm tte inuocandum · sed omnē gratiam
esse patris; Ut & duos quia unū sunt · per diuinitatē ostenderet · & patris auc
toritatem praeferret; Gratias ago dō meo semper pro uobis; Qui
quam omnibus in ecclesia scribit · sed tta significat · cū aliquando corri
pit · aliquando laudat; Utinam quis q; cū legit intellegat · quid pro se
quid aduersum se dicatur; In una enī plebe · duob; populis scribit · ut cū ingrati
quia male uersabant · sciant sibi haec scripta; Similē cū laudat · sciat qua
in regula mans · ad se haec dica; Ideo inquit gratias ago dō meo semper pro uo
bis · super gratia quae data ē uobis in xpo ihū; Data dic gratia ad dō in xpo ihū
quia gratia sic data ē in xpo ihū; Quia hoc constantissimū est ad dō · in qe credit in xpm
saluus fit sine opera · sola fide · gratis accepit remissionē peccatorum;
Quia in omnib; ditati estis in ipso · in omni ubo & in omni ēscientia · hoc significat · qa
in accepta grā · & in ūbo uertitatis doctrinae · scientia spiritalē ad secum pm anset; Ideoq;

gratias agit inhis dō. Sicut testimonium xpi confirmatum est in uobis
Testimonium xpi confirmatum est Inhis: quia roborati in fide: nihil de homi
nibus sperabant; Sed omnis spes illorum In xpo erat nullis uoluptatibus:
uel illecebris capti. Ita ut uobis In nullo desit aliqua gracia exspectantib;
reuelacionem dni nri ihu xpi. Manifestum ē hunc exspectat diem iudicii qui
circumspectus sollicitus ē; futurum iudicium di dicit. In quo dnis nr ihus xpus re
uelabitur tam fidis quā Infidis; Vt cognoscant Incredili. & sciant uerum esse
quod credere noluerunt & pereant; fidi uero gaudeant plus boni Inuenientes
quam putauerant. Qui & confirmauit uos usq; ad finem sine crimine In aduentu
dni nri ihu xpi; Ita ut animo confisus de spe illorum securus est: quia In uocati
usq; ad futurum iudicii erunt. Quieni Inter tot discrimina sensuū & perturbaciones
diuersi sensus: Inmutari minime potuerunt; peu dubio in eodem mansuros se osten
dunt; Cum hos laudat: illos qui errore pseudo apostolorum deprauati fuerant.
Inuitat; Dum eni horū fidem p dicat: illos ad penitenciam uocat. Fideles dis p quem
uocati estis In societate filii eius ihu xpi dni nri. Quis ambigat de pmissis & fide di;
quia non erit alter quā dix: filios nos adoptatos sibi credentes In xpm; hoc eni
nobis donat: qd credimus; Vt qui credimus xpm filiū ee di: hoc nos Incipi
amus ee mansuri In eade dignitate: sicut manet xps quem credimus filiū di;
Societas eni fraternitatis ē: ut quomodo fidem di In colomen In hac causa nob;
futura ostendit: ita nos non diffidentes & pfidi Inuenamur: sed pseuerantes
In adoptionem. Obsecro autē uos fris p nomen dni nri ihu xpi: ut idipsū dicatis omes;
Nunc orat ut idem sentiant hoc. In quo enim di filii appellati sunt; Ad omnē
eni ecclesiā loquitur: ut hi qui dissentire ceperant: reuertantur ad ceptā
fidem: quam uidebant In his laudari qui in illa pseuerabant. Ne sint In uobis
scismata: sitis autē pfecti In eode sensu & in eade sententia; Perfectos uult ee eos
In eo de sensu quē illis tra dederat: ut non discrepent;. Ad illorum eni ex
emplū quos supra laudat hos uocat: ut hoc sentiant: ac defendant; Per
latum est eni mihi de uobis fratres: ab his qui sunt cloe qd contenciones sint
Inter uos; Quā uis euersi fuerant tamen fratres illos appellat. Sicut

Ximeria ppheta dicit dis ad illos qui secum erant inter qui pseudo ppheti ere
debant dicebant fri nri estis uos ut pid non dissentirent ab eis quasi fri; Quod autem
dicit ab his qui sunt do et aliquibus uidetur hominis esse manentes & fructifican
tes In fide xpi; Aliquibus uidet locus esse ut puta si dicatur ab his qui sunt antiochie;
Aliquibus autem uidetur femina fuisse do deuotam cui quamuis fuissent colentes dm
quibus fides non negaretur eo qd deferrent decorinthiis uerum esse qd contencionis
essent Inter eos; Contencionis inter eos esse dixerunt ut ostenderent diuersitatem
mentis illorum de disciplina dominica que esset subiecit dicens; Hoc autem dico
qd unus quisque uestrum dicit ego quidem sum pauli ego autem apollo ego uero
cephe ego autem xpi; Errorem ostendit & auctorem nomina non pdidit; Nec
enim in loco stabant sed circumibant ad euersionem simplicium; Nam hos quos
nominat sine dubio bonierant doctores; Sed sub horum specie falsos apostolos
tangit; Si enim In his gloriandum uerat quanto magis In malis doctoribus
quorum doctrinam prauam In sapiencia significat; Inter eos tamen hos pse
uerantes designat qui dicebant se xpi esse non hominis; quos superius laudat;
Diuisus est xps Diuisum dicit xpm quia gloriam eius homines sibi parauit sunt;
Sicut heretici qui se aut fotinianos aut arrianos aut catafrigas aut nouatianos aut minicheos uocari non abortent; Ita & corinthii diuersorum
hereticorum nominibus subiciceperant ut uiderentur loco xpi homines ue
nerat; Quidam diuersa a xpo accipiunt diuidunt xpm Unus enim homine
tantum accipit xpm alter dm purum sine homine fatetur; Aliis dicit ppphetas
p dictum xpm alter iterum negauit profetas de xpo locutos Cum ergo xps
unus sit ds et homo ista sibi dum alis aliud uindicant diuidunt xpm; & sub
nomine suo ecclesias faciunt multas Numquid paulus crucifixus est pnobis
Ideo a se caepit ne forte putaretur aliorum ideo refutare psonas ut suam commen
daret Si enim xps pnobis mortuus est quomodo gracia eius & beneficium
hominibus Imputamus ad eius Iniuria Aut In nomine pauli baptizati estis
Si credentes at In xpm baptizamur ut in nomine eius Iustificemur quid est
ut fidei huius homines nobis auctores faciamus In memores cepte credulitatis;

Gratias ago dō quod neminem uru baptizaui nisi crispum & gaium ne quis dicat
quod In nomine meo baptizati estis. Baptizaui autem & stephane domum ceteru
nescio siquem alium baptizauerim. Gratias agit dō quia non multos ex illis bap
tizauerit. ne qua error sub hac receperat ex nomine eius error esset In plurimis,
Phocarguendos & baptizandos & baptizatos. quid ad iniuriam saluatoris bapti
matis eius gracia hominibus deputabant illis dissimulantibus glorie causa. Sic
enim erant sicut nunc nouaciani & donaciani. qui baptismū sibi uindicant. anni
baptizatos repbantes. & baptizati abhis gloriantur In personis eorum. Denique xpi
nomine abdicati. nouacianos & donacianos uocari se gloriantur. Crispus ergo
& gaius. corinthi sunt. quos ad testimoniū nominat. Qui a sic baptizati sunt.
ab apostolo. ut nulla ami illi gracia ex hac causa danda adsereretur. Stephane au
domus. primicie sunt achaie sicut In postrema parte epistole significat. Quibus
testimonium dat quia In ministerius seiis se constituerunt. Non enim misit me xpi
baptizare. sed euangelizare. Qm maius e euangelizare. quam baptizare.
Ideo non se missum baptizare dicit. sed euangelizare. Quia In ep̄o omnium
ordinacionum dignitas e. Caput est enim ceterorum membrorum. Per quos
etiam illos humiliat. quibus illi multum dabant. pp̄ter ea quod a bilis fuerant
baptizati. Ut ex coscerent non magnum esse baptizare. quia non omnis qui bap
tizat idoneus est & euāgelizare. Verba enim sollemnia sunt que dicuntur In bap
tismate. Denique apostolus petrus credentem cornelium cum suis iussit baptizari
nec dignatus est ministris adstantibus hoc opus facere. Si enim defuissent. ipse hoc
ageret necessitate conpulsus. Quanto ergo melior his sit quos illi ueneraban tur
ostendit. Et non tamen hoc nomini suo decernit permisit. sciens periculosum esse
gloriam di nomini hominis uindicare. est enim quasi idolatria. Non in sapiencia
uerbi nec euacuetur cru xpi. Quia p̄dicacio xpiana. ñ indiget pompa & cura
sermonis. Itaque piscatores. homines inperiti electi sunt. qui euangelizarent
ut doctrine uertus ipsa se commendaret. Testeur ut ne hominū uersucia.
& callidtate humane sapiencie acceptabilis uideretur. ñ uertute. Sicut disci
pline ab hominibus Inuente. In qnibus non tacio. ñ uirtus. sed uerborum.

quentur conposicio. Ac ephoc gloriam sua querit. qui fidem xpi uerbis exorat
unit. Obscurat enim illa splendore uerborum. ut non illa sed ipse laudetur. Sicut
Ac pseudo apostoli. ne stulta uiderentur. prudentibus mundi insapiencia hominu
xpm pdicabant duplici genere. Ut eloquencie studerent. eaque mundus stulta
in nobis iudicat euitarent. Ut neque incarnatu di filium. de uirgine natum doce
rent. neque carnis futura resurrectione. Quia mundi istud sapiencie iacio stultu
iudicat. Ac ephoc apostolus. nisi in sapiencia hominu dicit xpm pdicare. sicut supra
memorauit quos repbat nec euacuetur crux xpi. Quia qui in sapiencia hominis
5 xpm adnunciat. negant ueritatem pdicacionis sicut supra memorauit. Verbum
enim crucis. pereuntib; quidem stultacia est. Manifestum me quia quibus crux xpi
5 stultacia est in perdicione sunt. Ab infernicem morte non sunt erepti. Hi sau qui sal
ui fiunt uirtus di est. Non est obscurum. quia his qui credunt di uirtus est. Credunt
enim non infirmitatem esse crucem xpi sed uirtutem. Intellegentes morte uicta esse in
5 cruce. cuius signum qui habent. salui sunt. quia a illa teneri non possunt. Scrip
tum est enim in esaia. pdam sapienciam sapiencium. & intellectum prudencium repba
bo. Perdit sapienciam sapiencium. dum que illa negat posse fieri. facit. Et repba
Intellectum prudenciu cum dm que incuriosum dicunt adgressum pbat eaque
stulta putant. Ut di filius. in carni nat de uirgine. crucifigeret phumana salute.
5 Quod factum uere. restitutum uirtute non uerbis. Ubi sapiens. ubi scriba. ubi conqui
sitor huius seculi. Nisi dicus. tam iudeos quam gentiles. in uehitur. quia & iudeo
rum scribe & legis doctores. dm filium habere stultum putant credi. Simili

modo & gentes istud risui deputant. seduciei qui tamhoc nonaperte inlege significatum
est diffidunt; Gentiles uero quiamundi iacio nonistud recipit. quiamhil posse fieri
sine commixtione stultum iudicant. Consequitur tamen seculi hic est. qui constella
cionibus agi mundum. & uiodeam signis orbis et occasus fieri decernit. calculis nihil
hominis sine horum motu putans posse fieri. Nonne stultam fecit dī sapienciam
huius mundi. Stulta facta est sapienciahuius mundi putans enim se sapere
inuenta est Inprudens. Quod enī inpossibile iudicabat possibile declaratum est;
dm Incuriosum estimans. Est aliquid hac adseueracione stultius. ut fecisse dicatur
mundum. & curam eius non agere. Ut quid fecit. sinon adillum pertinet quod
fecit. Sed quia uident quosdam feliciter mundo frui. quosdam deprimi. & be
ne agentes despici. maliuolos gloriari. Idcirco in curiosum dm esse credi derunt.
Qui incuriosum dm dicit. non negat maliuolum aut Iniustum, aut enim iudi
catur est mundum. aut Iniustus est dissimulans debonis et patiens fieri
mala. Sugitur animaduertant seposito odio diuine legis. possunt uidere
causam istam anobis terminari qui dī iudicii expectamus. Inquo ui depres
si exaltabuntur. & uiolenti humiliabuntur. quia non ē psonarū accepcio
apud dm. Nam quō Insapiencia dī noncognouit mundus psapienciam dm.
placuit dō p stulticiam pdicacionis saluos facere credentes. Noncognouit
mundus. Idest homines dm Insapiencia eius. quia uiam magestatem illi
us. figmentis dederunt uel elementis. dissimulantes deeo sapienciam. ca
nis putantes hec debere coli queuident. Propter ea placuit dō pdicacionem
ordinare. qui illis stulticia uideretur; Ut credentes qui illi diffidunt salui
fierent. illis damnatis. Uiaistiudo ergo hec est. pquam dī consilio falsum auero
damnatur. Qm iudei signa petunt. & greci sapienciam querunt. Iudei
signa petunt. quia non diffidunt potuisse fieri. sed an factum sit querunt;
Scientes uirgam aaron arida germinasse. & fructum attulisse. iona a coetu
glutitum. Iuuenis eius tribus diebus & tribus noctibus fuisse. & uiuum eiec
tum esse. Illud tamen precipue querunt ut aliquid tale uideant quod iudai
morsus Inigne dm. Cum mauus sit. & arum iam fetidum quarto die mortuū.

demonumento uuum exisse.. Greciueto sapienciam querunt. quia nolunt audire
preter quam quemoderacione possibilia sunt.. Nos autem pdicamus xpm cruci
fixum iudeis quidem scandalum gentibus aut stulticiam; Scandalum e iudeis. di
audiunt xpm di filium sepfitentem & sabbatum euacuantem.. Gentibus autem
stulticia. qui aea audiunt pdicari quedum racioni mundane non congruunt Insen
sata uidentur.. & partus uirginis. & resurrecio mortuorum.. Ipsis uero uocatis iu
deis atque grecis. xpm di uirtutem & di sapienciam.. Suadent uirtutem quepo
cior uerbis est. credentes In xpm Intellegunt. iudei primum. quisignum que
rebant xpum di esse uirtutem. & greci similiter iudeant xpm di esse sapiencia;
llam aut mundanam quampriusputabant sapiencia. maximam esse stulti
cia. Uirtus ergo di est. quia ipsum omnia fecit pater dis. Sapiencia aut
idcirco. quia ipsum cognitus est dis. Neconim posset cognosci dis. nisi peum
qui esset deeo. Quia nemo nouit patrem. nisi filius. & cui uoluerit filius re
uelare Quia quodstultum est di sapientius est hominib. Stultum di Inquit
nonquia uere stultum est. sedquia abhominib. dumrationi mundane non
conuenit. stultum putatur. cumsit ratio spiritalis. A cphoc sapientius dinosci
esse hominib. quia spualia plussapiunt quamcarnalia. Nonenim spualia
p carnalia sunt. sedcarnalia constant p spualia. Ideoq. subiecta sunt car
nalia spualib. & infirmum di fortius est hominibus. Sine dubio celestia
uincunt terrena. Quamobren Infirmum di. nonest infirmum. quia Infir
mitas xpi magna uictoria est; Uicit enim cum uictus uidetur. Sicut ait In
psalmo quinquagesimo. & uincas cum iudicaris; Uictor enim existit. qui Inuis
te occidit reum constituens aquo occiditur; Inuenimus fri uocatione uram
quia nonmulti sapientes secundu carnem. nonmulti prudentes. Nonmulti
nobiles. Manifestum est. quia rari sunt qui mundi rationib. inflati magis qui
erudiri sunt; hocest quistellarum motus inspiciant. & discernant. Ipsos aut
dicit & fortes secundu carnem quos & prudentes; eridco fortes quia passionem
crucis xpi dni infirma asserunt. Iniquitas aut fortis. eiumore sibi uidetur ad
tempus. Ipsi nobiles. p quos superstitionis sue originem antiquitatis adsignant.

Nos nouellos dicentis; Nonergo hanc assueratione degit dis que In paucis est. Sed
5 stulta mundi elegit ut confundat sapientes; Stulta mundi sunt uirginem peperisse.
& di filium crucifixum credi eum hoc stultum putat: Ideo dis ut hunc confundat
hos elegit qui hoc credunt quod hic stultum iudicat. Confundantur enim sapien
tes. dumque pauci negant multos uident fieri; Nonne enim ambiguum multo
rum sententias paucorum anteponi sententiis. Et infirma mundi elegit dis ut con
fundat fortia; Idem sensus est. quia quod pauci infirmu putant. hi qui se prudentes
estimabant in seculo diffidentes dispe. amulis uirtus asseruit. quia multi credunt. quia non credunt
ad illoru ruborem; Uident enim infirma xpi nominata demonis impera re. & p
digia facere. Infirma aut sunt mundo Iniuriae et passio saluatoris. Nescienti
hec aduersuten pficere. quia ideo ista pati se pmisit. ut uinceret mortem; Inuiste
enim pati & potentem resistere nolle. & gloria est patientis et damnatio occidon
tis; & ignobilia huius mundi & contemptibilia elegit dis que non sunt ut ea que sunt
destruere. Ignobilia ergo et contemptibilia elegit. Non quia uere ignobilia & con
temptibilia sunt. sed sic iudicantur a mundo quia spernunt rationes mundanas.
credendo in xpo. Ut ea que sunt uere ignobilia & contemptibilia destruere.
Q ua ipsi magis iudicandi & condemnandi sunt qui iudicant assueratione enim il
lorum. error inuenit. ne fuit abuitio. nra aut disciplina abuitio est. Destru
eur ergo dum sine testimonio nudis uerbis adseritur. Nra uero non uerbis solis
sed & teste uirtute probatur. Ut non gloriatur omnis caro in conspectu di. id est ut
sententia carnis erubescat in ore suo. iudice do. Sensus aut carnis est diffidere di
potentia uirginem peperisse. quia hanc ratio mundi qui cognatus est carnis non re
cipit. Ex ipso aut uos estis in pouhu. Ex ipso id est ex do esse nos in fide xpi. Di enim
ppostum esse. uirtutem eius & misericordia. pxpm discere mus. Uirtus est
misterium trinitatis. Misericordia est quia cum essemus captiui redemit nos; Qui
factus est sapientia nobis a do. & iustitia & sanctificatio. et redemptio. Id est con fir
mationem credentiu. xpm di uoluntate dicit egisse que gessit. Ut sciamus nos uere
sapientia ducasse & sanctificatos esse. et iustificatos et redemptos a do pxpm. Nono
enim redemit nisi quod fuerit suum. Sive ergo quod redempti sumus. sive quod

ficat· idest abopera carnis· & idolorum immundicia purgat; siue quod iustificat·
l iustum est enim creatorem colere ceteris spretis· Siue quod sapientes p id quod munda
nos didicimus imperitos· Totum hoc di beneficium est· p xpm· Redemptio tamen
nra hec est· Obtulit enim se xpi diabolo capienti in peccati ipse contradictionem
5 auferret· et sic captiuos eueret; Vnde quemadmodum scriptum est· qui gloriatur in dno
glorietur· hoc scriptum est in hieremia pphta· Dignum est quod dicat prophta·
Vt in dno gloriemur· quia non potest confundi· qui gloriatur in dno· Opera enim eius
in magnificentia in reb· gestis apparent· Ideoq· confundantur inquit in idolis suis·
qui non pluuit· nec fecerunt celum & terram· Similimodo & qui in hominib· glori
antur· quos sciunt utq· nullius esse utilitatis· Quare & in scriptura· Vana spes in ho
5 mine· Et ego cum uenissem ad uos fratres mei· non cum eminentia sermonis aut sapien
tiae· p dicans uobis mysterium di· Neq· enim iudicauit scire me aliquid inter uos ni
5 si xpm & hunc crucifixum· Quo superius gradatim formam discipline ostendit·
dit· nunc se non aliter illis tradidisse probat· quamque ostendit· Quia et humilitate ser
monis· et stultitia predicationis sicut mundo uidetur· locutus est illis de eo mysterium·
Quod ideo mysterium uocat· quia quod incarnatum est et occultum erat a seculis apud dm
dm uerbum· Hereticos autem esse in quib· gloriabantur· quia et per eloquentiam prauam
doctrinam commendabant· Prudentia mundi sectantes· crucem xpi euacuabant· Credes
centes stulti apellari a mundo· uneq· natum xpm ex uirgine predicabant· neq· uero crucifix
um docebant· Quia stultum uidetur di filium natum hominem fieri· & crucifixum·
Hos et apostolus iohannes designat dicens· qui negat xpm in carne uenisse· hic est xpi
Et qui negat filium nec patrem habet· qui ipsum patrem sibi filium appellatum dicebat·
ex quib· marcion traxit errorem· qui arguit que clausa uidentur quia omnia
manifestat· sed intellegi uult ex eo quod prudentia mundi inuebatur· quia est religio
ni inimica· Qui autem sua que corripit ex eius iudicio uult dici· unde quem uidet
uidet stulta· ea se omnia in corinthis reprehendere ostendit· Corpus enim ipsum me
morat· ut ex omnibus membrorum eius statu dinoscatur· Corinthis tamen manifesta erant
5 quia causas in quib· arguebantur non ignorabant· Et ego in infirmitate & timore
& tremore multo fui apud uos· xpm enim in stultitia humane sapientiae p dicans

ochum sibi. & p secutores p uocabat. quasi remuanam adnuntians & inimicam iudeis atq
gentibus. Et sermo meus & predicatio mea non in persuasione sapientie. Ostendit non se
ut hominum fauorem adquireret humane sapientie placuisse. neq uerborum arte studuis
se: sed fidem auctori exhibuisse. Quidocirca suam non ornatu traditionis humane
acceptabilem uoluit esse uerborum strepitu: sed ipsis reb. quae res ante quam uerba
sunt. Sed in ostensione spi. & uirtutis di. Utqua uerbisque infirma iuxta uirtutem
sunt. res ipsas cunctis prudentib. uidentur. Dis praedicationem suam non testimoniis
a uerborum uoluit commendari. sed uirtutis; in uerbis stultitia iudicata. facesse sapi
entiam demonstrauit. spiuali ratione fundatam. Ut fides ita non sit in sapientia hominu
sed in uirtute di. Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Hoc est inter eos qui crucem
xpi. uirtutis testimonio sapientiam fatentur. Hi enim sapientes ep fecti sunt. qui fidem non
magis uerbis habent quam reb. Sapientiam autem non huius seculi. Recte autem sapientiam
non huius seculi sed futuri in quo uentas di negantib. apparebit. hoc enim secundum ra
tionem hanc non capit infirmitate cogitationis terrenae. Neq principum huius seculi qui
destruuntur. Manifestum est non esse sapientiam hanc principum huius mundi. quia
destruuntur a illis. xpianas enim terrenis quos hi inseruerunt eundi. id est idolo
latriae. auaritiae. & cetera uitia. sicut dicit iohannes apostolus. Propter hoc enim filius
di. ut solueret opera diaboli. Sed loquimur di sapientiam in mysterio quae abscondita
est. O caelum sensum manifestare semissum testatur; quem neq principes neq po
testates sorent neq mundus audiuit. Ac ph oo stultum putari. quia incognitum est.
Est enim rationale & salutare ratione uirtutis. cui omnis intentio cedit ratiocinationis
humanae. Abscondita est ergo di sapientia di non in uerbis sed in uirtute est. Non
humana ratione possibilis. sed spi efficacia credibilis. Quam p diffinauit di ant
e secula in gloriam nram. Usq ad eo uera sapientia. & cum do semp fuisse decla
ratur. in ante secula p diffinata in gloriam nram dicatur. quae credimus. Presci
us enim di errores futuros in mundo quem erat futurus. hoc decreuit ad confu
sionem illorum qui sibi stultam sapientiam facturi erant. Ad nram autem gloriam
qui credimus eramus & credimus. Quam nemo principum huius seculi cognouit
sienim cognouissent. numquam dnm magestatis crucifixissent. Principes huius

at compre prudentes

seculi· nonsolum homines accipiendos iudeorum ac romanorum· sed & hos principes accipiendos
quos supra dix· adquos uere ptinet dicum hoc· Aduersus quos nobis conluctatio est spualis
nequitiae inelestib· Quia consilio uoluntate illorum crucifixus est xps· Denq· post
temptationes· recessit ait diabolus usq· adtempus· Et ipse dns· princeps inquit huius se
culi mundi· & inme non inuenit quicquam; principes ergo huius seculi pignorantia dnm
magestatis crucifixerunt· Nam iudeorum principes· quomodo principes seculi
huius possunt intelligi· qui erant subiecti romano· & & neq· romanorum prin
cipes crucifixerunt xpm· quippe cum dixerit pilatus· Nulla causam mortis in
uenio in eo· Unde & manus lauit dicens· Innocens sum a sanguine huius· uos ui
deritis· hi ergo principes crucifixerunt dnm· quos triumphauit libere in se
met ipso· Quamuis dicat marcus euangelista de demonib·· sciebant enim ipsi
xpm; Scierunt quidem ipsum esse· sed qui in lege pmissus erat· misterium tamen
eius quod filius di est nesciebant· Hoc etiam ep̃ctus apostolus adpopulum iudaicum
dix· Scio fratres quia pignorantia egistis hoc malu· sicut et principes uri· nonnamen
seculi· Si ergo per ignorantiam seru occiderunt dnm· peccatum eis adscribi non debet· sed
non licet ignorare· Et quamuis dnm esse nesciebant· tamen quia non impiam sanctum
noneram nesci· Dns tamen magestatis crucificus dicitur· cum mori nesciat· Sed quia
uerbum caro factum est· idest di filius incarnatus· homo factus est· ipsi adscripta est
mors· Quia iudei nonnisi tamen pscuti sunt· sed eum qui operabatur poenam·
Aeper hoc quamuis dns magestatis mortem ignorare· quantum ad iudeorum tamen
uotu pertinet· et ad principum huius seculi· dnm occiderunt· Sed sicut scriptum est·
quod oculus non uidit· nec auris audiuit· nec in cor hominis ascendit· quae preparauit
ds his qui diligunt eum· Hoc scriptu est in isaia pphea· Alis uerbis p hoc ex
emplum inopinatam rem factam· & quae non solum in humanum sensum non cadere
sed & celestes potentias non latere· di scilicet filium incarnatum· utiquod supra
dixerat firmaret· Quia si principes huius seculi dnm hominem factum non in
tellexerunt· quanto magis homines· Sed si uerba offendiculum uel scan
dalum faciebant iudeis· tamen & signis· fides non debuerat denegari· Infir
mitatem enim· & ignorantiae humanae· iudeis debuerat pponi· & credi quod

sobriet. solu.

humane racionis impossibile iudicabatur. Ideo diligentibus dm̄ id est credentibus
ꝑparauit donum hoc. Nobis uero reuelauit dis̄ ꝑ spm̄ suum. Quia principes seculi
hoc ignorabant. hoc dis̄ ꝑ spm̄ suum reuelauit credentibus. Quare dis̄ non potest
sine spū dis̄ addisci. Nam non solum hominibus sacramentum istud missum
se dicit declarare. sed & principibus & potestatibus in celestibus. qui dnm̄ crucifixe
runt. Vt hoc p̄ dicante inter nos discant. qui sunt in carnalibus celis qui degunt
sub elementis firmamenti. hic ergo singularis apostolus est. qui hanc graciam
consecutus est. Qui a trinitatis ministerium a nullo sic potuit explanari. Vnde
& uas electionis diuino iudicio uocitatus est. Spis̄ enim omnia scrutatur etiam ꝑ fun
dadis̄. Quia enim de dō est hic spis̄ omnia nouit dis̄. ꝑ funda autem ideo ait. utquia
omnem uirtutem & p̄ scienciam eius nouit. quod omnino creature impossibile est
Quis enim scit hominum eaque sunt hominis nisi spis̄ qui in ipso est. Manifestum
est cogitationes nras̄ a nullo sciri nisi ab animo nro quem spm̄ dixit. Denique in euangelio
inter cetera sic ait. & spis̄ eius reuersus est ad illam. Sic & que in dō sunt nemo nouit
nisi spis̄ dis̄. hic spis̄ dis̄ docuit nos. quod scit naturaliter non doctus. & docuit
nos de ministerio xpi quia non solum spis̄ dis̄ est sed & xpi. Nos autem non spm̄ huius
mundi accepimus. sed spm̄ qui ex dō est. hinc scimus quia spm̄ quid de dō est
accepimus. quia mundi spis̄ non potest scire que ab hoc nobis insinuata sunt.
Spis̄ tamen mundi hic est ꝑ quem arripiuntur fanatici qui sine dō sunt. Est
enim inter mundanos spis̄ pocior. Vnde solet coniecturis ea quem mundi sunt
diuinare. quem phitonem appellant. Hic est quip̄ puerisimilia fallitur.
& fallit. hic est quip̄ sibillam locutus est. sensum nostrorum secut̄ lo
cum uolens inter lectis habere. Vt sciamus que ad dō dona
tasum nobis.
Quia enim dis̄ pis̄ datus est nobis. scimus que ad dō donata sunt. Non enim
possemus scire si mundi spm̄ haberemus. quia non potest scire mundi spis̄.
Sensum enim dni nemo nouit nisi qui de dō est spis̄ dis̄. Inferiora enim
non possunt superiorum scire con silium. neque creatura condi
torissui dinoscere uoluntatem. Que & loquitur. Vt hinc manifestū
sit scire nos que ad dō nobis donata sunt. quia hec & loquimur ut & alii discant

doctrinam spiritalem. Predicatoribus enim. idest apostolis insinuata diuinitus sunt.
quae traderent populis & addiscerent principes huius seculi quid amiserunt multo
Non in doctis humane sapiencie uerbis. sed in doctrina spi. Verba enim humane sa
piencie hunc sensum non uident neque litteraturę studis adp henditur. sed p
fidem spiritali racione concipitur. Dicente esaia apphera. Nisi credideritis
neque intellegitis. Naturali enim magis lege. quam cursu siderum &
calculis signorum. quem infirmamento denotantur addiscitur. Denique ce
dentes non humanis uerbis. sed naturę sue uident congruere qd credunt.
Opus enim agnoscit opificem. Ideoque euangelium animis nostris loqu
tur spiritalia. excitans illos ad cognicionem sui creatoris. Spiritalibus spi
ritalia comparantes. Hoc est his qui mundanam prudenciam refutant. spiritali
efficaciam tradere. quem misterium fidei continetur. ad inluminandos
sensus benuolorum hominum. Credentes enim quem mundi sapiencia
stulta iudicat. spiritales sunt. Animalis au homo non percipit ea quę sunt
spi di. stultitia enim illi. Pecoribus enim similis sensum suum interna
deprimit. Ideo non adsequitur nisi quemuid &. Nec putant aliquid posse fieri
quam quomodo sciit. Ideo quicquid alit audit quam nouit. stultum iudi
cat. Nihil enim estimet posse fieri sine commixtione. Underidet audiens
dm filium genuisse quem scit simplicem & incorporeum & uirginem
peperisse. & resoluta corpora. rursum reuocari ad uitam. Cum hoc magis
ad laudem di pficiat ut credatur fecisse cuius operis racio inuestigari non
possit. Dicendum est. qui fecit. Inbecillitas enim humana stultum putat.
qd scientia sua non concludit. Cum hoc magis stultum debet & habere
& illud prudens. qd quia di factum dicitur. non potest conp hendi. fr
non potest scire qm spiritaliter iudicatur. Humanum traditionem sequen
tes. dicunt di fidem ab re gant spiritaliter factum est qd ra
cione aut nisi instituta putarent fieri non posse. Sicut reprobi adiudi
ti. spiritaliter condemnati sunt. Spiritalis aut di iudicat omnia.
Ipse aut a nemine iudicat. Quo ueta ratio spiritalium est. idest credentium

Hoc enim quis nuncupatur quod credat. omnia iudicant. ipsorum enim exemplo
infidelitas iudicabitur. Ipsi autem a nemine iudicabuntur. Quis enim condemnet
ueta dicentem. Cum enim constet omnes inuitos fidei falsa tenere pueris. accusa
tio illorum iniuria iam deducta est. uere iudicio condemnata. Quia qui non
crediderit inquit dns iam iudicatus est. Quis enim cognouit sensum dni qui instruat
eum. Sensus dni est quod hec spiritaliter iussit fieri p quem mundi sapiencia stulta
probatur. Negant posse fieri quod factum est. Quem sensum nullus est qui
cognouerit & displicat illi ut emendet consilium di. Quia qui cognouit
laudat potenciam di. Quem quia omnia negat posse. nec mundum credit
fecisse. Quid enim magnum est ut de se credatur genuisse qui non ambigit
cuncta ex nihilo fecisse. Quippe cum dicat saluator. apud dm autem omnia
possibilia sunt. Nos autem sensum dni habemus. hoc dicit quia credentes.
participes sumus eiusdem id est diuine scientiae. Ego fratres non potui uobis
loqui quasi spiritalibus. sed quasi carnalibus. Nunc his loquitur. ppterea
quod seculi adhuc uoluptatibus seruiebant. carnales erant. Quamuis
iam baptizati essent. & spm sem accepissent. tamen quia post baptismi
statum adulterem hominem fuerant reuersi cui abrenuntiauerant. dicuntur
carnales. Sps enim ses. tunc pmaneat in eo cui se infuderit. si maneat in ppo
sito regeneracionis. si quo minus abscedit. tamen ut sit reformauerit. homo
redeat ad illum. Semper enim paratus ad bonum est. diligens penitenciam. Nōbn
Quasi paruulis in xpo. lac uobis potum dedi non escam. Quamuis renati essent
in xpo tamen non fuit dignum. tradibis spiritalia. Accepta enim fide que est
uelut sem spirtale. nullum fructum dō dignum fecerunt. Vt perfectionis uerba
merentur ad discere. sed quasi paruuli imperfectionis sensibus studebant.
Apostolus autem ut diuinus & medicus spiritalis. unicuique secundum mensur. Vires
eius tradebat. Nec imperfectionem & imperciam. quis derebus spiritalibus
scandalum pateretur. Non dum enim poterant. Ostendit aperte non illos
debuisse audire. que confirmatis dicendaesunt. Sed neque nunc potestis.
ad hucenim carnales estis. hic ualde arguit temeritatem illorum. quoq;

rebantur dudum se non audisse spiritalia. cum adhuc digni non essent audire
Pseudo enim apostoli pmiscue omnibus uno atque eodem genere tradebant
nullius prona discernentes ut acceptabiles fierent phipocrisin commendant
Cum constet dnm & auctorem nrum xpm aliter populis aliter discipulis inter
fatum. & inter ipsos apostolos fuisse distanciam. Tribus enim discipulis
gloriam suam in monte ostendit dicens illis. ut tacerent usum quamdiu
amortuis resurgeret. Cum enim in uobis emulacio & contencio nes sint. nonne
carnales estis & secundum hominem ambulatis. Indignitatis causas ostendit
quia de homine qui sperat auxilium. carnalis est. Quia uero spreta humanitate
de deo sperat spiritalis est. quia dis spr est. Cum enim dicit quis. ego sum paulo
alius autem ego apollo. nonne homines estis. Sicut enim gloriantes in deo
& de ipso omnem graciam sperantes. dis dicuntur a deo adoptati. ita & in homi
ne gloriantes & homines & carnales dicuntur. Sentencia di conclusi quia ut.
ego dixi dii estis. uos autem sicut homines moriemini. Ars enim prona in ceptis
ne forte putaretur plenitudinem magis pronas illorum destruere. Ostendens
magnum errorem & addi contumeliam penere. quando de predicatio glo
ria datur hominibus. Quidergo minus se agentibus dum adhuc aliquid
de hominibus speratur. Quid igitur est apollo quid uero paulus. ministri
eius cuiere credidistis. Et quia ministri sunt. spes in his non sed in dno cuius
ministri sunt. Illi enim graciarum accio deferendae est. cuius donum est
biuero seruii quos eciam inuitos oportet dispensare. Numquid non moyses
coactus e in egipto ad pharaonem. & ionas inuitus missus e saulo manum inpone
re. Ceterique sicut dns dedit. Id est sicut uoluit & scuit diuisis in
gulis officia ministerii. Ego plantauit apollo rigauit. sed ds incrementum
dedit. Plantare e. euangelizare sed ad fidem adtrahere. Rigare uero
baptizare sollemnibus uerbis. peccata au dimittere & spm dare di solus
Si ergo effectum salutis ds dat. nulla gloria in hac re hominis est. Scimus
enim & spm sem sine manus inposicione datum ado. & non baptizatum
consecutum remissionem peccatorum. Numquid non hic inuisibiliter bap

† An Aiai As

tizatus est quando donum baptismatis consecutus est.; Itaque neque qui plantat
ē aliquid. neque qui rigat sed qui incrementum dat dī. Et plantata enim solent
emori & rigata adeffectum fecunditatis minime puenire nisi det dī uegetē
uitam.; Quantum ergo ad honorificenciam pinet di nihil ē homo.; Quantū
autem administerium necessarius ē ut honorificetur quasi seruus. non uti ali
quis de illo speretur adiuuriam di.; Qui autē plantat & qui rigat unum sunt.
Unum sunt. quia ambo mercennarii sunt. quamuis diuersa sint illorum
officia.; Unusquisque aut ppriam mercedem accipi & secundum suum labo
rem.; Quamuis enim unum sint. sed quia maior est qui euangelizat quam
qui baptizat. ideo discreuit mercedes illorum.; & non solum ad hoc. sed ad
doctrine sincerritatem pinet ut dignus hic mercede sit. qui inuiolatam tra
dit doctrinam.; Dei enim sumus operis participes. di cultura. di edificacio estis
Hoc ad apostolorum psonā pinet. quos constat di esse adiutores. dum
uicarii sunt xpi. Secundum graciam di quedata est mihi. ut sapiens
architectus fundamentum posui. Graciam sibi datam dicit ut dignus esset
pdicare euangelium.; Ut & hoc di esse ostenderet & non hominis.; Secundum
hanc itaque graciam ut sapientem architectum fundamentum se dicit
posuisse.; Sapiens architectus est qui iuxta disciplinam auctoris collocat
fundamentum.; Id est qui secdm tradicionem saluatoris euangelizat.
Alius autem supedificat. Supedificia sunt que post pdicacionem aposto
lorum a sup uenientibus traduntur aut malis aut bonis doctoribus.; Unus
quisque aut uideat quemadmodum supedificet. Id est ut supedificia
congruant fundamento.; Nesi obliqua fuerint & friuola ruinā faciant.
manente Incolomi fundamento. Quia si ea male docuerint xpi nomen.
p manet qd est fundamentum. doctrina aut mala peribit.; Sicut
dicit dnī.; Omnis plantacio quam non plantauit pater mī celestis
eradicabitur.; Fundamentū enī aliud nemo potest ponere. preter id
qd positum est qd est xpī ihū.; Ideo nemo potest aliud ponere funda
mentum quia quamuis heretici sint aliqui. non tamen docent nisi

sub xpi nomine.. Alter enim commenta erroris commēdare non possunt
nisi alter posito saluatoris nomine pdicent. Veteres contrarias & absurdas
nominis dignitas faciat acceptabiles. Si quis autem supedificet supfundamentum hoc. auru argentum. lapides pciosos. Lapides pciosi sunt quos
non corrumpit ignis. Tria genera posuit pclara In mundo. In quibus bona doctrinam significauit. Ligni fenum. stipulam, Tria alia generas
sed friuola. Vt in his corrupta & uana doctrina designata dinoscatur. Qui
facit hoc opus. manifestaus erit.. Die enim dni declarabit. quia in igne reuelabitur.. Hoc est mala doctrina In igne omnibus apparebit.. Nunc enim quos
dam fallit.. Cuiusque opus quale sit. ignis pbauit.. Quia enim p
ignem examinacio fiet. si in aliquo non Inuenerit qd exurat. manifestat
illum bonum fuisse doctorem.. Mala enim & adultera doctrina. idcirco
in ligno & feno & stipula significata est ut ostenderetur ignis esse esca.
Si cuius opus mansert qd sup edificauit. mercedem accipiet.. Cum enim
mhi nullo sordis inuentu fuerit praue doctrine ut In bono auro. ita et ut
ut tres fratres in camino ignis mercede uitam aeterna cum gloria acq
turus. Quia sicut auru & argentu et lapides quos ignis non corrum
pit. ita & bonus magister. incorruptibilis p manebit. Si cuius op arsequ
damnu patietur. Opus quod ardere dicit mala doctrina est. quae In ne
ribit. Cuncta enim mala peribunt. sicut et impiorum. quia non sunt sub
stantiae sed aduersiones puersae. Damnu enim pati est poenas ppet.
Qui enim in poena positus iactura non facit. Ipse aut saluus erit sic tamen
quasi pigne. Saluum illu futuru dixit. quia non in meribit substantia
qua constat. Sicut & doctrina mala peribit qui accedens causa est.. Idcirco
aut dixit sic tamen quasi pigne ut salus hec non sine poena sit.. Quia
dixit saluus erit pignem. ut metto suo abigni non combustus saluus fuit
examinatus pignem. Sed cum dicit sic tamen quasi pignem ostendit
saluum illum futurum quidem. sed poenas ignis passurum illum. ut p
ignem purgatus fiat saluus.. & non sicut p fidi aeterno igne. in pperuu

torqueatur · ut ex aliqua parte opere pretium · sit credidisse In xpm · Semp
enim erubescat necesse · qui seu id & falsum defendisse puero · Et similimodo
semp fiduciam habebit di · qui abiecto falso · secutus e eum uerum; & spreta
Impietate · subeubit pietati · Extra catholicam enim quicquid est · contra
rium est · Nescitis quia tem plum di estis · & sps di habitat In uobis · Templi
di nos esse dicit · ut dm In uobis habitare sciamus · In templo enim suo habitare
necesse est · Quia spm di dicit habitare In uobis · dm significat Intellegendu
spm sem · Siquis aut templum di uiolauerit · disperd & illum ds · Templu
eni di sem est · quod estis uos · Haec idcirco premisit · ut illos conpungat
quitur prior uiuentes corpora sua uiolando corruperunt · Maxime ille
qui uxorem patris habebat · ut ante esset reus · quam causa illius In medio
prumpere · Denique simili · Immo eodem modo cum causam illius iudicat
loquitur dicens · An nescitis quia corpora ura templum est spsci quem ha
betis ado · Superius dix templum di · hoc aut loco templum spsci · Quis
hinc dubitet · quia spm sem do significaut · Nemo sese decipiat · Idest nemo
pprio ut humano consilio putet sesibi prodesse · ad superiorem sensum redit ·
Siquis uidetur sapiens esse Inter uos In hoc seculo · stultus fiat ut sit sapiens ·
hoc dicit · quia siquis Intellegit salutem p missam · & mysterium Incarna
cionis dni nri ihu xpi stultus fiat · id est sapienciam mundi fugiat · ut
stultus ab ea iudicetur · & tunc erit prudens · Quia stultus seculo · pru
dens est do · dum credit dm fecisse queracio mundi non capit · sicut supra
memoraui · Pseudo apostoli aut · prudentes uolebant uideri In mundo ·
neque dm filiu habere neque Incarnacionem ueram esse neque carnem
posse refugere pdicabant · Sapiencia enim huius mundi · stulticia est
apud dm · Sic stulticia est sapiencia huius mundi apud dm · dum facit
ds quod mundus fieri posse negat · Sapienciam illius · stulticiam pbat ·
& cum multos deos dicant fides aut unum pbet · reste uirtute · In In
prudencia sua confundentur · Scriptum est enim · reprehendit sapien
tes In astucia eorum · Hoc scriptum est In esaia pphera · Ceterum ·

Dñ nouit cogitaciones sapienciũ qm uane sunt. Istud in psalmo habetur nona
gesimo tercio. Denique idem sensus est. scienſ enim uanas cogitaciones illorum.
ut stultos illos pbare sapienciam illorum reprehendit. ostendens uerum esse
quod falsum dicebant. & falsum quod uerum putabant. Itaque nemo glo
rietur In homine. Qm enim humane cogitaciones & consilia Inprouida & in
firma sunt. non ee gloriandum in homine. sed in dõ. cuius consilium reuoc
tari non potest. Quicquid enim homines sine dõ sapiunt stultum est. Omnia
eorum uãa sunt. Siue paulus siue apollo siue cephas siue mundus siue uita siue mors
siue presencia siue futura. omnia uã uos autẽ xpi. xpi autẽ dei. Alio loco dicit
de eodem sensu. Nos autẽ seruos uros ppter ihũ. Seruos p ministros posuit ut
non singulos sibi defenderent. cum omnibus uterentur. Sic & dns dicit. Ego
sum In medio urũ. ut non minister. sed ut ministrem. Nam mundus utique
nr est. sed ut de illo secũdũ dei uoluntatem sentiamus. & decretos eius sus ceiuis
Indi uoluntate ponamus. Quia presens concessa nobis est. sed ut modeste
illam & cum dei gloria transigamus. Siue mors utp xpo libenter mori habeamus
spe pmissionis future. Siue psencia ut sic psentibus uiamur. ne offendamus.
Siue futura ut futura credentes. ipsis nos magis quia meliora sunt commen
demus. Vos autẽ xpi ut quomodo hec iudicio nro concessa sunt & subiecta
tanos xpo subiciamur. Quippe. cum ipsum ee coeperimus. & in prima
origine & in regeneracione. xpi autẽ dei. xpi dei est patris siu pprius filius.
faciens uoluntatem eius. ut & nos ipsius faciamus. Si ergo xpi sumus famu
li. quid est ut adeus Inuriam de hominibus aliquid speremus. Itanos
existimet homo ut ministros xpi. & dispensatores misteriorum dei. Hoc
significat quia minus de illo sentiebant aliqui corinthiorum. Sed ut
hoc modo de illo sentiret quo & dñs quem illum elegerat. Ideo ministros xpi
aut & dispensatores misteriorum dei. Quando enim non uerborum stro
pitu neque humana sapiencia nitebatur. Intelligi debuit sacramentũ
xpi dispensare. In quo non uerba secundum fulgebat. Non p quod homo
sed dñs gloriosus uideretur. Collega enim piscatorum. non aliter qua

illi xpm predicabat. Cum ergo ministrum xpi se & sacramentorum
di pbat. pseudos apostolos illos notat. ac negat xpi esse quod tra dunt
pid quod discordarent a tradicione apostolica. Hic iam quertur Inter
dispensatores. ut fidelis quis Inueniatur. Hoc qd dicit non solum aspeudo
apostolorum pruet personam sed & ad reliquorum. qui accepta dispensacione.
aut uerecundia aut timore. aut certe commendacionis sue causa constanter argu
ere trepidabant aut malos sensus. aut mores. Hic enim tam constans erat.
ut nec uite sue parceret dum modo fideliter omnia celebrare. Mihi enim pmi
nimo est ut a uobis iudicer aut ab humano die. Quos mirantur uicus reprehendit mi
serum sedicit ab his iudicari. Quippe cum nec a iustis iudicandum se sciret.
Aut ab humano aut die. hoc est quia nec a legibus mundo creditis iudicandus
erat. Sup gressus enim humanam iusticia. celesti iusticie studebat. sicut
dicit dns. Nisi abundauerit iusticia ura plus qua scribarum & phariseorum.
non Intrabitis In regnum celorum. humana ergo diem cum dicit. significat
& diuinum. In quo iudicaturus est xps. Quia sicut iuris consulti seu pon
tifices quos uocant sacerdotes certos dies quibus iudicetur decreuerunt.
Ita & dies dni definitus est quo iudicaturus est mundum. Sed neque
me ipsu iudico. Nihil enim mihi conscius sum. Apertum est quia con
scientiam pura habens. sollicitus non erat de se. Sed non in hoc iustificatus
sum. Nunc humiliat se & loquitur ut homo. quia possit culpa Incur
rere nescius. Qui aut iudicat me dns est. Recte ait. quam uis humili
auerit se tam dno xpo plurimum dedit. quia potest quod hominem
latet du occulta iudicat manifestare. Non mireu faciat. sed prudeme
quam uis eni homo est quem non potest nisi aliquid lateat. Inter
dum enim aliquid utile putamus. quod Inutile est. Nec enim omnia
mem bra aut Litera conuersacionis humane descripta habemus.
Ab his aut que grauia sunt. aperte pibuisunt. Nam quedam cause nos
fallere solent. excusis aliquibus orte ut quod non est utile. putemus
utile. quod leue quidem e quia appositum liberum est. Ideo nolite

ante tempus iudicare donec ueniat dns. Mon&illos. ne iudicent cum iudi
candi sunt. & habeant duplex peccatum. sicut ait dns. Nolite iudicare ut non
iudicemini. sed expectate die iudicii di. ac si fideles & boni sint. Inuuna
eni iudicis est. si ante cognicione eius aseruo pcedat iudicium aut sentencia.
quin luminabit occulta tenebrarum. & manifestabit consilia cordium.
& tunc laus erit uni cuique ado. Hoc dicit. quia in die iudicii nihil oc
cultum erit. eorum que gesta aut cogitata sunt. & simplicitas & hipocri
sis illic apparebit. & ut qui despectus habebatur. forte appareat dignus.
& qualiquid esse putabatur. Inueniatur repbs. Omnia enim nuda erunt
In die iudicii & tunc laus erit bene agenti uel cogitanti. Iniceni quilauda
tur. impbabile est an dignus sit. Sicut & alio loco dic. Non enim qui seip
sum commendat, pbatus est. sed quem dns commendat. quem utique
nihil latet. Hec autem fratres transfiguraui in me & apollo ppter uos.
ut in nobis discatis ne supra quam scriptum est. ut non pro uno infletur
aduersus alterum. Transfiguauit hec in se & apollo. dum speudo a
postolorum glorias & traditiones puersas sub sua psona & apollo eu
euat. Summatim illos designans non singillatim. ne maior forte dis
cordia in populo nasceretur. Nemo eni audiens nomen suum taxari.
aut eius cui fauet contentus est tacere. Tacito aut nomine si quis audi
ens ac si de se intellegat dictum dissimulat. Sub hac ergo ppositione
euacuauit psonas illorum cum dicit. Ego plantaui apollo rigauit &c.
Ut in his discerent. nihil dandum hominibus. Qui enim te discernit. Idest
sunt aliqui. quam plus accipientes in baptismate. aut In doctrina certos
dicant minus consecutos. Hoc his loquitur. qui baptizatos a baptis. plus
aliquid esse putabant. Quorum eloquencia seducebantur. ut fuco quodam
puersa recta putarent. Tanta enim discordia erat In populo. ut mul
ta essent studia diuersarum parcium. & sic omnia dicta sua aptauit
apostolus sine manifestacione nominum omnibus partibus ut cum legeretur
epistola una quaque pars ad se dicta susciperet. audiens quod causes suas

intendi cognoscerent. Quid autem habes quod non accepisti? Nihil illum
bom ultra dicit consecutum ab alis quam a deo acceperat. Ideo frustra
quaeri. Quod enim habent a apostolo acceperant. Ad unum autem
videtur loqui quia ad partem plebis loquitur. Si autem accepisti quid
gloriaris quasi non acceperis? Hoc quasi insultatores apostoli agebant
pimpericiam ut eadem audientes quae a apostolo iam didicerant illu
cinaciantes deborum magisterio gloriaremur. Cloquencia enim commen
dari predicacionis gloria in se convertebant. Apostolus uero se con
tentabilem uolebat uideri dum modo di gloriam faceret acceptabilem.
Iam saturati estis. diuites facti estis sine nobis regnatis. Ironia est sicut di
cunt. Irascentis enim uerba sunt non confirmantis. In quibus enim tanta
uicia arguit regnare illos dicit. Sic enim putabant gloriantes de his que
ap speudo apostolis tradebantur. Et utinam regnaretis ut et nos uobiscum reg
naremus. Utpius pater et iam ingratis filius bene optat. Quid enim fieri
poterat ut sine apostolis regnarent. quicquid enim non a apostolis
traditum e sceleribus plenum est. Sic tamen fuerat ordo dicere ut
nobiscum regnetis. Sed quia premiserat et utinam regnetis alit
dicere non potuit nisi ut et nos uobiscum regnemus. Regnare autem
est de spe et promissis xpi securum esse et gaudere in his que aduer
sa propter nomen xpi accidunt. Lucru enim adferunt non detri
mentum. Unde alio loco dicit Cum infirmor tunc potens sum.
Puto enim nos ds apostolos nouissimos ostendit. quasi morti destinatos.
hoc ideo prone sus deputat quia semp in necessitate fuit. persecuci
ones et pressuras ultra ceteros passus. Sicut passuri sunt enoh et
helias qui ultimo tempore futuri sunt apostoli. Missi enim habent
ante xpm ad preparandum populum di et mundas omnes ecclesias
adresistendum anti christo quos et persecuciones pati et occidi lecto a
po'cal' psis testatur. horum ergo tempus suo tempori comparant
apostolus dicens. Quasi morti destinatos. Ad hoc enim uenturi sunt

ut occidantur. Quia spectaculum facti sumus. huic mundo & angelis
& hominibus. Quia erunt spectaculum & enoch & helias usque adeo.
ut corpora eorum In platea piciantur In conspectu totius populi Infidelis
ita & apostoli spectaculum facti sunt. quia publice infidebantur. posi
tiadiniurias & mortem quam passi sunt. Mundum autem. angelos
& homines dix. quia & angeli sunt mali. dicente daud In sp'almo sep
tuagesimo septimo. uexabat illos pangelos malos. & homines mali
increduli his iniuriis apostolorum oblectamento sunt. Mundus aut
ideirco infidelitas dicitur quia uisibilia sequitur. Nos stulti ppter xpm.
Verum est quia amantes xpm. stulti sunt mundo. Vos aut pruden
tes in xpo. Qui prudens in xpo iudicatur apfidis. non recte asserit xpm.
Denique marcion quia negat filium di & incarnari dm potuisse. pru
dens est mundo. Cerdonius quia non fatetur xpm pid quod natus est
dm. sapiens uidetur mundanis. Nos infirmi. uos aut fortes. Infirmi
ideo quia sine adulacione & cum stultitia sicut uidetur mundanis
predicantes xpm. Iniuriis subiciebantur. Vos aut fortes. Ideo fortes
quia sic pfitebantur xpm. ne offenderent homines. ut essent securi.
Vos aut nobiles. Quia enim xpm non fuerunt quia abrahe pmissus est
& abinicio pdicatus. Nos nobilis comm xpm. quia anti quitatem pmissi
xpi alius deputat. Nos uero ignobiles. Ignobilis mundo est qui xpm qd
mundus denegat. abinicio pfitetur. Ideo igitur omnia supradicta que
negare uidetur. confirmat. & que quasi confirmare uidetur. negat.
Iniscenius enim uerba sunt. qui negando confitetur. & confitendo negat.
Usque in hanc horam. & esurimus & sitimus. & nudi sumus. & laboramus
operantes manibus nostris. Libere enim & iuxta fidem ueram. sine
aliqua adulacione xpm predicantes. & gesta prauc uite arguentes. gra
ciam apud homines non habebant. & colaphizabantur. Idest Iniuriis a
gebantur. & instabiles erant. quia fugebantur. nem loco diu manen
tes plures docentes. Ideo & manibus operabantur. quia non solum.

graciam apud homines non habebant. uerum etiam ab his accipere indignum
erat quorum studebant. Sicut in spalmo centesimo quadragesimo.
Oleum peccatoris non impinguet caput meum. Quia et libertatem arguen Ho
di amittit. et peccat qui abeo accipit. qui ideo dat ne corripiatur. Male
dicimur. et benedicimus. Maledicentes enim se hortabantur ad bonum.
Persecucionem patimur. et sustinemus. quia sequentibus se non resis
tebant. Blasphemamur. et obsecramus. Blasphemantes enim rogabant
ut permitterent reddi sibi racione. Tamquam purgamenta huius mundi
facti sumus omnium ipsima usque adhuc. Non resistendo alli neque
uicem in malis reddendo. sed semp se subiciendo. Ut patienciam pro
care et ad bonum contemtibilis et despectus fiebat. Usque modo. ide usq;
nunc etiam apud corinthios. quibus hec que supra memorat malapassus
est. et qm humilitatem suam nihil proficere in his uidebat. queritur dolore
commotus tam quam subiecionem et iniurias. nullum fructum habere
potuisse. sed et quod deterius est. Imperius profecisse. Non ut confundas
uos hec scribo. hoc est. non ut ruborem uobis faciam hec scribo. Sed ut
corrigatis. quasi filios carissimos moneo. Adhuc se supplicem facit. ne corripi
ad iam provocati. ammonitione eius spernerent. Id agit insaluaris medicus qui
si putridum abscidere dolorem. et iam spe. et blandiris mitigat. ut eger se
curari permittat. Si enim decem milia pedagogorum habueritis in xpo. sed
non multos patres. nam in xpo ihu per euangelium ego uos genui. His dictis
ostendit nullum posse eo affectu diligere quo ipse eos diligebat. Quis enim alie
nos filios suis preponat in amore. Ac per hoc monita eius qui et ipsis tanta mala
passus est. non debere eos spernere. Obsecro ergo uos. imitatores mei estote.
O benuolentia sci apostoli. qui obsecratur filios. ut reuerent patrem.
Hoc est sponte rogat egros. ut recipiant medicinam. In his tamen sui ilicet
imitatores uult esse. ut sicut hic multa extra pro salute eorum ab in
credulis passus est. et non cessit. dum modo per dies et noctes euangelizare
illis donum gratie dei ita et illi manentes in fide eius et doctrina.

non recuperent falsorum apostolorum prauia commenta. Sed persisterent con
temnentes obprobria. aut detracciones. ut patri suo spiritali immolatum
seruarent affectum. Ideo misi ad uos timotheum. qui est filius meus caris
simus. & fidelis in dno. Hortatur illos in hoc eodem timotheo. quem ideo
carissimum & fidelem filium obtestatur in dno. ut in hoc discerent quid pe
tarent. Cum enim huic testimonium phib & arguit illos. Quiuos commo
ne faciat uias meas quae sunt in xpo ihu. sicut ubique in omni ecclesia docu.
Peristum quem fidelem filium in dno. confirmat. reuertat illos uult ad
regulam a se tradite uertatur. Et commoneat uerbis & exemplis operum
eius resipiscerent. Cognoscentes. non perpere se fuisse a apostolo doc
tos. quando eadem tenere omnes ecclesias discerent. Tamquam omnes
sem uenturus ad uos sic inflati sunt quidam. Indignabantur quidam co
rinthiorum quia non ibat ad illos. non desiderio sed supbia. Quod qua
si indignos illos haberet. Cum magis apostoli hoc studium fuerit. ut
de indignis facerent dignos; Habebat ergo uotum eundi. sed maiora erant
quae agebat; Veniam autem cito si dns permiserit; Post commonitionem permittit
se ire ad illos. sed si dns permiserit; Ut quia plus sit di quam homo si scire & ope
re precium esse permittere. Ut si non ire dnm noluisse ostendere cum
sanctaque indignitas illorum. Et cognoscam non sermonem eorum qui
inflati sunt sed uirtutem. Confundit illos quia eum oblique uersa
rentur. Indignabantur. quasi digni essent ab apostolo uisitari. Nec
enim in sermone est regnum di sed in uirtute. Sicut regnum di non splen
dore uerborum commendatur. sed in uirtute signorum. ita & hi non
uerbis nudis. sed uirtute operum spiritalium. dignos se ostenderent
ab apostolo uisitari. Quid uultis. In uirga ueniam ad uos. an in ca
ritate spis mansuetudinis. Terroris uerba infert. ut pudorem passi
qui inflati erant humiliarentur. Et si uere apostoli p̄sentiam de
siderarent. prepararent se ad excipiendum eum. Id est ablouerent se
ab omni macula criminis. ut uenienti ad illos. lectitia habere. quasi cu

filius carissimis. Omnino auditur inter uos fornicacio. & talis fornicacio
qualis nec inter gentes. Utquia graue sit istud peccatum. ostendere &
nec abhis hoc dix. ammitti quidm nescium. Ut per inde qua paena hic
multandus esse & ostendere & qui sub aeterna & diuina iustitia constitutus tam
sceleris crimen admiserat. Ita ut quis uxorem patris habeat. Premissi cri
minis pdidit genus. Ut non solum illum aperte reum mortificare. sed
& adherentes illi non minus nes acrimine demonstrare. Inquo enim dif
ficile peccatur. plus facit reum. Cuios inflatiestis. & non magis luctum
habuistis. Supbiam illorum in tantu humiliat. ut non querulosiam. sed
magis supplices faciat. Erant enim & ipsi partiti pes dum paterentur eu
tam ingentis facinoris secum incorreptum conuenire. ut omnes uno consilio
abicerent eum. sine garet emendare se. Sicut quis potestatem non hab &
quem scit reum abicere. aut pbare non ual &. In munise & iudicis non e
sine acusatore damnare. quia & dns iudi cum fur esse & sciebat. Sed quia
non est accusatus. minime abiecit. Ut tolleretur de medio urum. qui hoc
opus fecit. Cognito opere isto. pellendum illum fuisse de coetu frater
nitatis. Omnes enim crimen eius sciebant. & non arguebant. Publice
enim nouercam suam loco uxoris habebat. Inquare neque testibus o
pus erat. neque tergi uersacione aliqua poterat tegi crimen. Ego qui
dem sicut absens corpore. presens autem spu. Idest absens facie. presens
auctoritate spis quinus quam abest. Iam iudicaui ut presens. eum qui
sic operatus e. In nomine dni nri ihu xpi congregatis uobis & meo spu
cum uirtute dni ihu. tradere hunc satane In interitum carnis. Qm
omnis carnalis uoluptas ad iaboloe. Ac ph oc cum hac uoluptate re
mittitur. traditur satane. Caro enim hoc hab & in natura. ut intereat.
Anima enim cum seiungit desiderio eius infirmans spiritalem suum ui
gorem. simul interitum patitur. Itaque sibi corruptor. stupri
admissi erubescere & eiectum se. non interire & penitencia sup sequente.
Nam omnium consensu & p sencia. sed & uirtute dni ihu. idest sentencia

cuius legatione fungebatur apostolus: abiciendum illum de ecclesia. Cum e
dicit. Traditur satanae in interitum carnis. Et anima enim & corpus inter eunt. quan
do quae contra legem sunt fiunt. sed in hac aliter causa interitus carnis homini
deputetur. Quam quam enim omnia peccata carnalem homine prestent. hoc tamen
specialiter desiderium carnis est. quod sordib. maculatum. animam cum corpo
re tradit gehennae. Qua uicta anima libidine carnis. fit caro. sicut & corpus rec
te gubernatum. spiritale appellatur. Animus tamen est. qui aut uictus in lecebris.
totum homine carneum facit. aut in uigore naturae suae manens carni prestat ut
spiritalis dicatur. Ut spi salutis sit in diem dni ihu xpi. Tradi contaminationi supra
dictum satanae. ut spi sci salutis sit In hominib aecclesiae in die iudicii. Nisi
enim iectus esset. non fieret salutis spi ecte in die iudicii. Deserebat enim omni
nis contaminationis causa. & in die dni audi aspu sco inuenta. audirent au
dice dno. recedite a me. non noui uos. Sicut dx ad romanos. siquis aut spm
xpi non habet. hic non est eius. & in alia epla. nolite contristari spm sancti.
Sicut contristatur. deserit. et non est salutis. non iniq sibi qui impassibilis est.
sed nobis quibus datus est. utq illam di filii esse pbemur. Res enim quae amitu
tur. salua non est. non iniq sibi quae ubicumq sit necesse est. sed ea a quo mit
titur. non bona gloriatio ura. hoc est mala. Laeti enim erant. cum magis
contristari debuerint infre tam acerbe peccante. sicut infus fuit samuhel
insaule peccante. a quo crimine mali doctores aut dissimulabant. aut ne
glegentius arguebant. Sicut & heli sacerdos filios suos peccantes indm. ne
amarus ei esset non eos arguebat. Nescitis quia modicu fermentu totam mas
sam corrumpit. & ita & peccatum unius quod cognatu non arguitur. multos con
taminat. immo omnes quinorum & non deuitant. Aut cum possint arguere dis
simulant. Nonienim sibi uidetur peccare. quando a nullo corri. pti aut uitu.
Expurgate uetus fermentu ut sitis noua conspersio sicut estis azimi. Hoc dupli
ci genere accipiendum est quia est & fermentu humana doctrina. dicente sal
uatore. Cauete a fermento phariseorum. id est a doctrina. & ad ma. Iam ergo
doctrinu cauendu. & ad hanc causam dictum est. quia & eiecto fermentore

uetus fermentum eiciatur. Ideo autem uetus. quia antiqui erroris peccatum
est. Noua autem conspersio xpi doctrina est. Sicut est azimi. Az
zima ex causa non fermentate farine dicta. tunc cum filii israhel eiec
tisunt de aegipto. ut fermentum uetustas haberet. Azima autem no
uitas. Abiectis enim ueteribus erroribus aegipciorum. in noua legem indu
tisunt. Ita & corinthii post paganorum errores in euangelium xpi. indu
tisunt. Hortatur ergo. ut secundum p fessionem suam quam ab apostolo sub
nomine xpi acceperant. & ui uetere iam uito noue cultores. hoc e azimos
ce. Pascha nrum immolatus est xps. Secundum legem doce
nouitatem pasche racionem consistere. & ideo xpm e occisum. ut ex
conoua pdicacio. ut qui pasche racione colimus. uetere uitam non se
quamur. Pascha itaque immolacio est non transitus. sicut quibus
dam uidetur. Fruis enim pascha. & sic transitus. Quia ante exem
plum est saluatoris. & sic signum salutis. Nec enim ante signum.
quam crux. Nam occiso uespere agno in aegipto. filii israhel pascha egerant.
ex eius sanguine postes signauerunt. ut nocte transiens angelus. ea loca
non contangeret. que sanguine agni fuerant oblita. Itaque festa celebre
mus. non in fermento uetere. hoc e letiam habentes renouacionis. fac
tauetera fugiamus. in mundicia omnem abicientes a nobis. que est cor
rupcio. Quia sicut fermentum totam massa corrumpit. Ita & mala uita
totum hominem. Ergo ut non solu atur pitudine uite nos obseruemus
sed & ab iniquitatis studio. adiecit. Nec in fermento malicie & nequi
cie. sed in azimis sinceritatis & ueritatis. hoc est ut sincerita. mun
di uita faciat. ueritas aut omnem fraudem exclud at. Scripsi uobis
in epistola ne commisceamini formicariis. Scripsisse se significat. prius
ubi commonet illos ne contungerent se male uite hominibus. & quia
non in ea exisse forte ea que scriserat uidebantur. nunc in hac epistola
quid scripserit interpretatur dicens. Non utique formicariis huius mun
di. Sed afratribus talibus scripsi recedendum. Aut auaris. aut rapa

abus aut idolis seruientibus. alio quim debueratis de hoc mundo exisse.
Igitur Intellectum eorum arguit. qui putabant fore. quia abstinere dulis
fornicatis. aut auaris. aut rapacibus. aut idolis seruientibus. pibuisse &
non a fratribus. Credo illum qui uxorem patris habebat. Inter se non
egre ferebant. Sugitur his commisceminī in quo. melius erat moriuos.
Compendium est enim male agentibus. citius moriantur. quam diutius
in peccatis uersantur. Nunc autē scripsi uobis non commiscerī. Si is qui fr̄ no
minatur. ē fornicator. aut auarus. aut idolis seruiens. aut maledicus. aut ebri
osus. aut rapax. cum huius modi nec cibum quidem sumere. Cum infideli īprobi
bitur. cibum sumere. quippe cum dicat. Si quis uos uocat ex infidelibus ad
cenam. & uultis ire. omne quod appositum fuerit manducate. Ideo ait
Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare. Verum est quia fidelis
episcopus non potest iudicare. Cum fratre autē in quo uicia hec reppen
untur non solum sacramenta non edenda. sed nec communem esci doce
ut erubescat cum uitatur. & corrigat. Nonne de his qui intus sunt uos
iudicatis. Iudicat quis. dum discernit cui fratri adhereat. quem arguat
quem deuitet. Nam eos qui foris sunt. dns iudicat. Superius nolite ante
ante tempus iudicare. hic non pibet. sed superius incognita p suspicione
maxime derectore pibuit iudicare. Quia di solius est iudicare occulta
hoc autē loco ut fratres fratrem examinent & cā iubet. Sicut alio loco
dic. Uos ipsi uos temptate si estis in fide ipsi uos pbate. Qui autē fo
ris sunt. in die iudicii damnabuntur. Quia dix dns qui non credidem
iam iudicatus est. In quo enim spes non est p mortuo habendus est.
Auferte malum a uobis ipsis. Adhuc commonet ut discernantur a malis
& operibus & hominibus. Audet aliquis ut rum aduersus alterum ha
bens negocium iudicari. apud iniquos & non apud scos. Iniquos
duplici genere significat. Quia & non credunt. & leges ad mundo
credit cum adulacione Inter pictantur. auctoritatem horum ido
lis deputantes ideoque iniqui sunt. Et quia mecta magis lex est

ubi dñs legistimetur. meliusdiē apud dī ministros agere causam.. Facilius
enim dedi timore sententiam legis ueram p̄munt.. Aut ignoratis q̄m sci
demundo hoc iudicabunt. Nihil otiose diē apostolus.. Ideo enim hunc
mundum dixit uo ostendat & alterum.. Quia & iohannes apostolus. no
luit aut diligere mundum.. Et dñs in euangelio. sic inquit dilexit dñs hunc
mundum & cetera.. Hic ergo mundus inferior est. non ille superior.
ad cuius similitudinem hic factus est.. Unde homo hic positus est ad ima
ginem dī factus ut sicut in superiori mundo a uno dō sunt omnia ita &
in hoc a uno homine. omnes haberent originem.. Hinc est unde moses
in deutero nomio.. Cum diuideret inquit altissimus gentes. quem ad mo
dum dispersit filios ad. statuit fines gentium. sedm numerum an
gelorum dī.. Quid tam apertum. hunc mundum superiorisē imagi
nem certa ex causa. est enim hierusalem inferior. & illa superior quam
matrem nam uocat idem apostolus.. Est inferior paradisus in quo homo
positus. mandatum & ut operaretur ibi & custodiret accepit.. Est ille ce
lestis. in quo raptus apostolus audiuit uerba archana.. Iudicabunt er
go sci hunc mundum. quia exemplo fidei illorum perfidia illorum dam
nabitur. Et nobis iudicabitur hic mundus. Tunc iudicatur hic mundus.
in nobis. si opus perfidorum hominum non inueniatur in nobis.. Indignisumus
ergo huius modi. qui & iam de minimis iudicent.. Hoc est non sumus unq
indigni hi quipsum mundum iudicaturi sumus. ea iudicare que mundi
sunt.. Nescitis q̄m angelos iudicabimus. Addit plus. dicendo. ange
los iudicabimus. idest potencias spiritales.. Quas alio loco tradit in ce
lestibus degere. eodem genere iudicandos angelos a nobis. quo & mun
dus iudicabitur.. Secularia igitur iudicia habuerunt. contemti
biles qui sunt in ecclesia illos ad iudicandum constituunt.. Secularia
iudicia sunt. ad corpus pertinencia. ut corporea. & quia non sic fi
eri deb& adiecit.. Aduersum diam uam dico.. Ne supra quia
negocium nominauit. sed quale non significauit.. Sunt enim

&diuma negotia dicente eodem aduocatos negotium mei. Ecce secularia forte
iudicia quia phibuerat apud p̄fidos agenda. quamuis in ecclesia sicut audie
rant. aqualibus cumque tamen putarent audienda aut terminanda ad
uborem eorum aut. Contemptibiles qui sunt in ecclesia illos ad iudicandum
constituite. Sunt enim in ecclesia & ligneua uasa. tam ergo innotabiles
& inconsideratos eos significauit ut imperitos forte ex fratribus iudi
ces eligerent. Hoc de experto apostolus. Scebat enim quam cupidi
& impuidi in reliquis causis fuerant deprehensi. Sic non est inter uos
quis quā sapiens. qui possit iudicare inter frem suum. Quia ergo
sunt in quid sapientes fratres. aliquibus eligantur ad iudicandum. quorum iudicium miretur mundus. Magnus enim pudor
est. Fiunt ter eos qui dicuntur iuxta ius euuangelicum. Ideo ait
fratrem iudicem eligendum dicit. quia adhuc rector ecclesia illorum
nondum ordinatus. Sed fr̄ cum fratre iudicio concendit & hoc apud
infideles. Manifestum est quia infideles aut arbitros ut sol &
fieri postulatos significat. aut iudicem publicum. cui dies sol & ho
die dies sacrorum est. ius dicia non potest. Iam quidem omnino
delictum in uobis est quod iudicia habetis inter uos. Peccatum
esse significat quia frater cum fratre litigat. cum danda operam sit
ut concordes sint quasi germani. Maxime cum fides nra pacis studeat.
Quamquam enim xpianus litigare non debeat tamen si gratiae
fuerit & quod contemni non posset causam ad ecclesiam deferat
ne & damnum ad p̄sens & offensionem fortem incurrat. Qua
re non magis iniuriam accipitis. quare non magis fraudem patimini
sed uos fraudatis & iniuriam facitis & hoc fratribus. Nunc hos cor
ripit quorum iniustitia iurgium generatur. Quia non solum p̄ fraudem admissam rei. sed & partem habent delicti illorum qui coacti
iniuria aut fraude eorum. infideles rogant ad iudicandum. Iniuriam
fraudem aut iniuriae inlatae p̄sequi non deberent. non solum um

dicant · sed ecrpsi fraudem eaniuriaſ faciunt · ut punienda exempla fratrib.
tribuant Ut quid aliis facere credatur · quinon parcat ſuis · Annescitis
quia iniqui regnū dei nonpossidebunt · Hoc dicens ostendit illos nonnesci
os peccare · ac per hoc grauius uindicandum · Sicenim inmiseri cordes rei
sunt apud dm · quantomagis iniqui · Nolite errare · neq · fornicarii
neq · idolis seruientes · neq · adulteri · neq · molles · neque masculorum
concubitores · neque fures · neque auari · neq · ebriosi · neq · maledici · neque
rapaces · regnum dei nonpossidebunt · Nonhic ideo memorauit quasi nesci
rent · apud quos annum & sex menses sedit · docens euangelium dei ·
Sed commonuit ut resuscitare & illis reuerentiam legis & mentium ad regna
celorum · Ethec quidem iustis · Neomnibus hoc adscribere uideretur
aut certe omnes ab his criminibus inmunes faceret · si tacere · pibuisse
enim uidebatur · non reuelasse crimina illorum · Ideirco sic ait · &
hec quidem iustis · & ne adiram illos puocaret · adiecit · Sed ablui
estis · ut agnoscentes crimina rei facti · statim respirarent audientes ·
Solent enim aliqui pudore emendari · et corrigere · cum de se audiunt bona · Haec
omnia beneficia purificatis · In baptismate conferuntur noscuntur · quod est
fidei fundamentum euangelice ueritatis · Ille enim omnibus peccatis depositis
ablutus credens · et uiuificari dei nomine pspm dni nostri · Dofilius adoptat ·
per hec admonet illos quanta et qualis sit gratia quamquam non traditione
assecuti sunt · Postea uero contra hanc regulam fidei impulsu malorum doc
torum sententiis · his beneficiis se exuerunt · Unde idagitur ·
ut reuocet illos ad prima sententia · ut recuperent quod fuerant
consecuti · Omnia mihi licent · sed non omnia expedient · Ut liceat
fornicari · non tamen expediat · Sed quomodo licet qd prohibetur · aut
certe si omnia licent · nihil potest dici inlicitum · sed licet non tamen
expedit · Haec sunt iura potius quam asserunt · aut inmemores
aut negligentes · Dicit enim iohannes baptista ad herodem · Non
licet tibi habere uxorem fratris tui · Sed forte iohannes expers

+ Sed sanctificati estis · sed iustificati estis In nomine dni nri ihu xpi & spu dei nri

fuerit humani eloquii inspiratus in uero · quasi hoc est dicere debuit
licet tibi sed non expedit · · Sed & dñs similiter mulieri chananee ait:
Non licet accipere panem filiorum · & mittere canibus ad manducandu
& iterum dñs dicit iudeis · · Non legistis quid fecit dauid cum esuire &
quomodo intrauit in domum dñi · & panes ppositionis accepit quos
non licebat edere · &c & · · Omne ergo quod phibetur · non lica
Sed aliquando interueniente aliqua causa · non expedit · · Omnia
mihi licent · sed ego sub nullius redigar potestatem · · Omnia sibi
licere dicit ca scilicet que ca apostolis eius licuerunt · que & lex
continet naturalis · · Non mosaica quia multa phibuit moses ppter
duriciam cordis populi incredulii · & ceruicosi · · Tamen si ad causa
respicias · · aliud fuit in sensu apostoli · ut hec loqueretur · · Hec em
p̄misit · postea acturus hanc causam · sicut fecit · & de illo quem ostu
dm̄ misetur · · Proponit enim designans quid acturus est postea · De
inque statim ad superiorem sensum breuiter interim recommen
data redit · · Hoc enim ideo dix · quia licebat illi ab his sumptus ac
pere · · Sed quo scilicet pseudo apostolos occasionem querere ac
capiendi · noluit ab his accipere · · Ne causa uentris urgor euange
lice ueritatis corpescere · · Si enim ab his accipere · quos in omnis
ueris arguebat · auctoritatem magistri concessum sibi ad no in
clinabat · · Non enim potest constanter argui · a quo accipitur ·
Maxime cum ideo promptus addandum sit · ut sibi humilia ppe
situm · · Unde & dicit · sed ego sub nullius redigar potestatem · Sta
uentri & uenter esca · dsautem & hunc & hunc destruet · · Destructio
uentris est cum edendi cessat officium · · Cibi uero destructio nonc
ent / quando sterent naturaliter · · Pseudo apostoli autem quia non
unique religionis causa · sed questus circuibant / peccantibus omni
nesse nolebant · · Corpus autem non formacioni sed dō · · Nunc
redit ad superiorem sensum · · & dis corpori · · subaudit in mor

talitate resuscitato prestabit. Corpus enim dedicatum dono spirituali
remunerabitur merito dicit id est anime. Si uero et dnm suscitauit
et nos suscitauit per uirtutem suam. Idem sensus est quem exemplo
uolunt dominice resurrectionis firmare. Virtus tamen di xpi est
qua nos suscitauit. et ipsum dnm. hoc dix. Qua ipse dns corpus suum
suscitauit. Sicut et ipse dns ait. Soluite templum hoc et in tribus diebus
excitabo illud. Hoc autem dicebat de templo corporis sui. quibus tamen uidetur
propter libertatem concessi arbitrii diuisse apostolum. omnia mihi li
cent. et cet. Nescitis quia corpora ura membra xpi sunt. Corpora ura
membra xpi sunt. sed in nouum hominem qui secundum dm creatus e. qua
ipse est capit ecclesie. Tollens ergo membra xpi faciam membra meretri
cis. absit. Absit ait. quia meretrici heretica membra desinunt esse mem
bra xpi. Annectens quia qui adheret meretrici unum corpus efficitur.
Hoc dicit. quia qui contaminacioni se admiscet. unum fit cum eo cui admis
cet. Fornicacio enim ambos unum facit. Vtquomodo in natura sic et in
macula unum fiunt. Erunt inquit duo in carne una. Manifestum e
ut quia mulier deinceps est. ambo in carne una sint. Qui autem ad
heret dno. unus spi est. Qm in bene agentibus spi dicit. communis
cum do est hominibus. Fugite fornicacionem. Recte fugiendam mo
nit fornicacionem. quam filii dei fiunt filii diaboli. Omne peccatum
quodcumque fecerit homo. extra corpus est. Qui autem for
nicatur. in corpus suum peccat. Ostendit grauissimum e peccatum
quia ex hoc omne depent corpus. In ceteris autem peccatis porcio
pent. non totum. Totum enim corpus. uir est. et mulier. Qua por
cio uiri. est mulier. Quicumque enim aliud peccatum admiserit
extra se peccat. Fornicatus uero. in carnem suam peccat. Age sila
quo uitam finiat. aut ferro se trucidet. non in corpus suum uidetur
peccare. sed in animam eius uim facit. Fornicari autem. corporale
delictum est quod et corpus contingit et animam. Nemo enim sine de

sidero carnis quia habet ecclaro pprium motum. Anima concupiscit ut
peccet in carnem quamuis sine anima nihil possit. Id quod in carne
que exse est peccat. Ad originem enim tendit. in corpus suum dicitur pec
care. Vt desinat a fornicacione. quasi sibi parcens. Nouaciano tamen hic
qui fornicatur non in corpus suum uidetur peccare sed in xpi. Aliter hoc
pnuncat ut etiam illum qui fornicatur. in spm sem dicit peccare. ppter
causam quam ab sensus est aberdesia. Hoc nulla racione astrui potest.
Corpus enim xpi. non est unus aut duo xpiani. sed omnes. Singuli
autem membra sunt. Quomodo au qui fornicatur in xpi corpus pec
cat. cum non omnes contaminet. Quod si ita esset ut nouaciano uide
tur. ceteta omnia peccata extra dm essent. & sola fornicacio peccatu
esset in dm. Ceram quiuadit adidola non peccat in dm. neque quine
gat in spsecucione. Quia omne peccatum quodcumque fecerit homo.
extra corpus xpi est sicut illi uidetur. Si autem hoc aliter uoluerit
pnunciare. ut negat aliquod extra corpus xpi esse peccatum. co
gitur dicere quia omnis quicumque quodcumque peccatum fecerit
in dm peccat. & in spm sem. Vtet fur & piurus. & mendax in spm
sem peccare dicatur. & quomodo est illud quod ait dns. quia omnia
peccata & blasphemia remittentur hominibus. qui autem blasphe
mauerit in spm sem. non remittetur ei neque hic neque in futuro.
Apparet utique exceptis ceteris peccatis. aliud ce peccatum. quod
dicitur in spm sem. Quibus da rerum uidetur quia qui fornicatur
ideo in corpus suum dicitur peccare. quia ecclesie membrum est &
se contaminans. in ecclesia peccat cuius membrum est. Dicendum
est illi cum fornicatur quia non sibi sed in ecclesiam peccat. porro autem
dicit apostolus quia qui fornicatur. id quod in porcionem suam
delinquet. in corpus suum peccat. Annescitis quia corpora ura
tum plum est spi sci quem habetis a do. Superius tem plum di dixit
hic tem plum spi sci. Quia in substancia hoc est spi sci. quod ds.

Hoc idcirco dicit ut corpora nra incontaminata seruemus ut possit illic spiritus habitare.
Et non estis uri empti enim estis pcio magno. Manifestum e quia qui emptus e non est
sui urbani sed eius a quo emptus est ut non suam sed illius faciat uoluntatem
& quia caro precio empti sumus ppensius dno nostro seruire debemus.
Nec offensus a qua nos redemit mortuos reddat. Quamenim carissi
mo pcio nos emit ut sanguinem suum dare & pnobis. Clarificate & porta
te dm in corpore uro. Hoc est clarificate & portate dm in corpore ut secun
dum legem eius ambulemus. Per legem enim suam ipse videtur in nobis.
Portare tamen dm hoc est imaginem di in rebus bene gestis ostendere.
De quibus autem scripsistis mlr bonum est homini mulierem non tangere.
Prauis sensibus speudo apostolorum exigitur qui in pcias pripocrisin
ut puriores ceteris uiderentur. spernendas docebant. Haec per epis
tolam ab apostolo requirebant. Quierum non oblectabantur hac senten
cia preter missis ceteris hoc solum requirunt. Quibus tamen respon
dit. bonum e quidem mulierem non tangere quamquam non illi istud
simpliciter asserebant. Tamen ppter fornicacionem. Hoc est ne quid
contra legem admittatur. cum quando quod lex non prohibet utatur.
Vnus quisque suam uxorem habeat. & una quaque suum uirum habeat.
Solent enim qui compendium querunt errare. Quo enim fieri posset
ut hi ab uxoribus suis se abstinerent quos in aliis uicis reperiunt. Ideo
ergo non pmittit ne alicuius se abstinentes incon cessa presumerent. sicut
fiunt in aliis. Vxori uir debitum reddat. similiter autem & uxor uiro.
Inuicem sibi subiciantur in hac causa qua unum corpus sunt. un ut uoluntas
sit & uoluntas in legenatuie. Mulier sui corporis potestatem non habet
sed uir. Similiter & uir sui corporis potestatem non habet. sed mulier.
Hoc dicit. quod neque uiro neque mulieri liceat corpus suum alius tradere
Inuicem debitores sunt in hac causa. ne peccandi daretur occasio. Nolite
fraudare inuicem. Hoc dicit ut conueniat illis in re uxoria. ne dissensio
generet fornicacionem. Nisi forte ex consensu ad tempus. Id est ut ex

condicto abstineant ppter graciarum accionem. Ut uacetis oracioni. Quamquam enim sine intermissione orandum sit. meditacio enim hec omni die facienda. Tamen uoracioni insistatur huic uacandum precepto. inter positis temporibus addim pmerendum. Ceterum misceatur. mundius exorandus est. Quam uis mundasint coniugia tamen &iam alicuius abstinendum est ut facilius adeffectum deducatur oracio. Nam &in lege sciscitari uolentes interceptra. &iam abuius passis iussu dni temperabunt ut fierent sanciores. Cumquis eciam concessa non contangit. ostendit se uelle quod precatur accipere. Ceterum adidipsum reuertimini. Qm coniugis consilium dat. ut adidipsum reuertantur abstinentes se abuxoribus suis. ut possint dignius accipere corpus dni. Neuertempcet satanas. ppter incontinenciam uam. Inter postas diebus abstinendum mon& neoccasio detur diabolo. sicut dic petrus apostolus. Cce diabolus uelut leo rugiens circuit. querens quem deuor&. Sienim causa filiorum creandorum ducitur uxor. non multum tempus concessum uidetur. adipsum usum. Qua &dies festi &dies purgacionis. & ipsa mcio conceptus &partus. iuxta legem cessant temporibus his debere demonstrat. Hoc autem dico secundum indulgenciam. non secundum imperium. Manifestum est ideo hoc illum dare consilium. ut formicacionem excludat. non ut ad meliorem uitam tendentibus iter claudat.

Uolo autem omnes homines esse secundum meipsum. Quantum ergo ad benuolum &sollicitum magistrum pertinet omnes tales fieri posse uolebat esse sicut seipsum. Qualis autem ipse erat. mox in subiectis ostendit. Sed unus quisque pbrium habet donum exdo. alius quidem sic alius uero sic. Hoc est unus quisque. iuxta uotum suum donum di habe& ut uelle ipsius mitti di possibilitatem consequatur. Ideo non debe& quis constringi. ne aliquo phibitus in lutea ammittit. Sed ipse sibi eligat quod sequatur. Dico autem innuptis &uidis bonum est illis sic pmanserint sicut &ego. Non dicere& bonum est innuptis ut sint

sicut ego · nisi esset integer corpore. Nec dicere omnes homines uolo esse
sicut meipsum · Si enim habuit uxorem & hoc dix uirgines esse uolut sed
coniugatas, sed abste · Si enim apuerecia spū feruce · ut huius rei studiū
non habere. Quippe cum iuuen culis anticipatus sit a gracia dī · Postquam
dix unum quemque pprium donum habere ado ostendit in quate melius
est ppensiorem esse · Quia meo adiuuatur quis · quod uideatur auiditate
mentis appetere · Quod si se non continent · nubant · Imitari illos uult &
contendere ut si contineant · Quod si impulsu carnis pseuerare seu iderint
non posse · quia nec sunt prompciores in eo ipso ut adiuuentur ado · Illū
enim dī iuuat · quem uid tota uirtute contendere ne nubat · nubant itaque
sint timeant · Forte enim poterunt postea hoc adipisci · Oigesto enim im
pedimento reputat seu uoluntas robustiore uirtute · Melius est enim nu
bere · quam uri · Non id dix · melius est nubere quam uri · quasi bonum sit
uri · ideo melius · Sed consuetudinem secutus est · Solemus enim dicere · me
lius lucrum facere quam damnum · Uriuero est · desiderius agi · uel uri ei ·
Cum enim uoluntas cuiori carnis consentit · uritur · Nam desideria pati
& non uinci · illustris uir est & pfecti · His uū qui matrimonio iuncti sunt
praecipio non ego sed dnī · Postquam innupti & uidui locutus est · hos
alloquitur qui matrimonio iuncti sunt ore dominico; Uxorem a uiro
non discedere quod si discesserit manere innupta · Hoc apostoli con
silium est ut si discesserit ppī malam conuersacionem uiri · tam in
nupta maneat, Aut uiro reconciliari · quod si continere se inquit
non potest · Quia pugnare nonuult contra carnem · uiro re
conciliet · Non enim pmittitur mulier uiro nubat suorum suum cau
sa fornicacionis dimiserit · Aut apostasis aut simlicite inpellente
lasciuia usum querat uxoris · Quia inferior non omnino hac lege uinctus
qua ipocior · Si tamen apostat etiam · aut usum querat uxoris iniu
tere · nec alii potest nubere mulier nec reuerti ad illum, Etiam uxore
non dimittat · Subaudituis autem excepta causa fornicacionis & ideo

non subiecit sicut de muliere dicens quod si discesserit maneat sic; quia uiro licet
ducere. si dimiserit uxorem peccantem. Quia non ita lege constringitur uir sicut
mulier. Caput enim mulieris uir est. Nam ceteris ego dico non dns. hoc dicit
ut ostendat quid ppro o dns fecerit. & quid huius auctoritati concessit.
Quia & ipsum dns loquitur. ut enim an experimentum quaeritis eius qui
in me loquitur xpi. Si quis fr uxorem hab infidelem. & hic consentit
habitare cum illo. non dimittat illam. Et si qua mulier hab uirum in
fidelem. & hic consentit habitare cum illa non relinquat uirum. hoc dicit
qua inter ipsa primordia. cum ambo utique essent gentiles. fiebat ut
unus ex his crederet; & quia horrebant p fidi culturam di. similiter
& credentes contaminacionem preterii erroris. ideo p̄cepit ut si contenti
essent habitare cum immutatis. contentiessent & credentes ee cum
illis. Sanctificatus est enim uir infidelis in uxore fideli. sci facta
mulier infidelis in uiro fideli. Habere illos beneficium boneuoluntatis
ostendit. quia horrorem nominis xpi non habent & adtuicionem hospi
cii perantes. In quo signum fit crucis quo mors victa est. sci ficacio enim est
Alioquin filii uri immundi essent. Inmundi essent filii eorum. si dimit
terent uolentes habitare secum & illis se copularent. essent enim adul
teri. Ac ephoc. & filii eorum spurii. ideo immundi. Nunc autem sci sunt.
Quia de coniugis bonis nati sunt & quia sub creatoris ueneracione nati sunt
ppensiore ex parte. Quia sicut quicquid p dedicacionem idolorum fit
immundum est. ita & quicquid sub di creatoris pfeccione fit. sem est.
Quod si infidelis discedit discedat. Propositum religionis custodit preci
piendo. ne pxiani relinquant coniugia; Sed si infidelis odio di discedit
fidelis non erit reus dissoluti matrimonii. Maior enim causa di est.
quam matrimonii. Non est enim fr aut soror seruitutis subiectos in huius
modi. hoc est non debetur reuerencia coniugii. et qui horta auctoritate
coniugii. Non enim ratum est matrimonium. quod sine di deuocione
est; Ac ephoc non est peccatum et. quidimittitur. pter dm salu se

iunxerint: Contumelia enim creatoris soluit uir patrimonij circa eum qui
relinquitur. ne accusetur alii copulatur. Infidelis autem discedens. & in dm &
in matrimonio peccare dinoscitur. quia noluit subdi deuocione habere con
iugum. Itaque non est ei fides seruanda coniugi. quia deo recessit ne au
deret auctorem esse xianorum dm coniugi. Nam si es dm dimitti fe ex
ores. aut uiros infideles ut ppicius fieret ds. nec iratus si alias ex genere suo
acciperent. non enim ita ceptum his est ut remissis his alias minime du
cerent. quanto ergo magis si infideles discesserit liberum habebit arbitrium
si uoluerit nubere legitime uiro. Illud enim non deb & imputari matrimo
nium. quod extra legem di factum est. Sed cum postea cognoscit & se eme
dat dolet se deliquisse ueniam meretur. Si autem ambo crediderint p cogni
cionem di confirmant coniugium. In pace autem uocauit nos ds. Certum est
quia non oportet litigare cum eo qui discedit. quia odio di discedit. de ph oc
redignius habendus est. Quid enim scis mulier. si uirum saluum facias
aut unde scis aut si uxorem saluum facias. hoc dicit qui forte possunt
credere quin non abortent non uenit xpi. Nisi unicuique sicut ds diuisit.
Diuisit ds unicuique quando saluetur. hoc est credere & sustinet illu;
Sic & hic docet expectandos eos. nec scandalum debis pati debere. Qua
custodienda est spes illorum. si enim discesserint ipsi. dissimulandum
a bis. Unum quemque sicut uocauit ds ita ambula. Hoc est ut si
matrimonio iunctus est qui credit non deserat. neque uir neque
mulier. sed sic maneat siue iudeus siue grecus. Sicut in omnibus ec
clesis docco. Ut suadeat. non se aliter his tradere quam ceteris.
Vtrum ceteros huius fidei hoc docere audiunt. p promptius assequun
tur. Facile enim quis inclinatur. si uidere socium consensisse. Cir
cumcisus aliquis uocatus est non adducat ppucium. Hoc est quod
dix ita ambula sicut uocatus est. ut iudeus factus xpianus. non
putet se forte indignum quia ppucium non habet dans gloriam ppu
co. In ppucio quis uocatus est non circumcidatur. Vt gentilis uocatus

non estimet se debere circumcidi per id quod filios abrahae audit pponi.
Nec enim quia circumcisi sunt pponuntur sed merito abrahe cuius filii sunt in
utroque sicredant. si quomodo nus peiores erunt gentilibus. Deterius est enim
fuisse & non esse. quam nunquam fuisse. Circumcisio nihil est & ppucium
nihil est. manifestum est quia nec obest nec pdest si obseruacio mandatorum di
l. dest fides ppicium fac dm si bonis operibus adpbetur. Quisque in ea uo
cacione in qua uocatus est. in ipsa pmaneat. Hoc firmat quod supra dixit
Seruus uocatus es non sit tibi cura sed & si potes liber fieri magis utere. Hor
tatur ut bene seruiens. dedi amore carnali dno. dignum se faciat liberta
te. Nec audiens forte seruus uocatus es. non sit tibi cura. Neglegencior
ess & circa bonos actus carnalis dni. & doctor in xpo plasphemaretur. Et
nec ille dm pmoretur quia in his terrenis bene seruiens meritum sibi col
locat apud dm. Quia dixit dns qui in minimo fidelis est. & in magno fide
lis est. Qui enim in dno uocatus est seruus. libertus est dni. Ereptus enim
a peccatis queuere seruos pbant liberti fit. Hic enim omnino seruus
est. quin prudenter agit. sic & ueteribus placuit. quia omnes sapientes
liberos appellarunt. Inprudentes autem omes seruos. Unde salomon. ser
uo inquit sapienti liberi seruient. Hic ergo qui credit quasi seruus sit
ad tempus quatenus fiat prudentem ut credat in xpm libertus sit dni.
Si enim peccata seruos faciunt sicut cham filius noe peccati & inpruden
cie causa factus se seruus. Cum enim accipit quis remissione peccatorum
libertus efficitur. Similiter & qui liber uocatus est seruus est xpi. Pfec
tus est ex libero seruum fieri xpi. Liberum enim esse ad o quod maximum
crimen est. & ideo amissa & contraria libertate condicionem sorti
tus est que prodesset sicut dicit dns. Tollite iugum meum super uos qui
a suaue est & onus meum leue est. Superbia quippe abscidit & unitate
fecit. ut neque seruus pudore condicionis despectum seputet. neque li
ber elacione mentis inflatus seruo se supponat. Pretio empti estis
nolite fieri serui hominum. Uerum est quia tum caro empti sumus. ut

a nullo redimi potuissemus nisi xpo qui omnium dives est; Qui ergo pretio
emitur magis seruire debet ut aliquatenus uicem reddat emptori. Ado ergo
empti idest xpo seruiendum ce non debent. Seruiunt hominum his sunt
qui humanis se subiciunt suppliciis. Apostolus uero tamen illud memo
rat quod in capite epistole reprehendit eo quod dicerent ego sum pauli. &c. et q.
Dedit tamen articulum ad fatendum dm xpm. quando seruos xpi non ho
minus seruos appellandos ostendit; Unusquisque fi in quo uocatus est
in eo maneat apud dm. Hoc est quod supra dixit. Quod ut plene commen
det refert. De uirginibus autem preceptum dni non habeo. Hoc ad sciptu
illorum respondit. sicut supra dix. de quibus autem scrip sistis mihi &c.
Consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a dno ut sim fidelis.
Preceptum se de uirginibus negat accepisse. quia non poterat auctor con
iugii rem aduersam nupcias imperare ne factum suum pristinum accu
sare. Consilium autem ait do non quod displicet neque quod adulacione
fictum sit. Quia ad hoc gratiam consecutus est. ut idoneus sit in dan
di consilius salutaribus. Existimo ergo hoc bonum ce. ppter presentem
necessitatem qui a bonum est homini sic esse. Bonum dicit esse uirginem
p manere. Ut hoc ad solucius ostendere. ppter presentem necessitate
m. quia bonum & optimum est. Uenter bonum & optimum. nihil
tam preclarum atque tale ce cognoscerent. quia est uirginitas. Qui
a non solum apud dm uirginitatem commendacione doce. sed apud uiam
presentem. dum necessitates temporis nescit. quas patitur coniugatio
& metorum partus. simul q. orbitates filiorum ignorat. Ut ergo ad hoc
ad sectandam hortaretur. presentis necessitatis gracia lucrari doce
bos quibus illum dilexerint. Uerum non solum hanc apud dm locum meli
orem habere ediscant. uerum etiam in presenti omni industria hunc ap
petrent. Unum est enim quod laborat. ut affectum carnis uincat. In
teris omnibus libera; Quia enim caro in origine sua e & natura usus eius
suauis uidetur & dulcis aspectus. ideo hec superare non breuis gloriae.

Uinctus es uxori · nequeieris solucionem .. Hae remediorum consilia sunt ,
Dicit enim non debere quem quam absolui ab uxore nisi causa forni
cacionis .. frequenter enim suas dimittentes subtegmine continencie ·
alias decipiunt refrigescente ppositio .. Sed si uult melius uiuere cum uxore
sua positus exhortetur illam ut sine scandalo purius uiuant . Solutus
es ab uxore · neque sieris uxorem · Ut sciens hoc magis do acceptum · &
a necessitate liberum non queras uxorem · tamen ut & uiceris tem
pere .. Si quomodo quid prodest desiderium carnis premere · hoc est
rem licitam spernere & inlicitis subiacere .. Si uero acceperis uxorem ·
non peccasti .. Nonnullique peccat quia quod concessum est facit .. Si uero
contempserit · meritum sibi collocat & coronam . Magne enim pacien
cie est hoc non contingere quod phibitum non est . Si uero uirgo ·
non peccabit . Non peccat quia apud dm ex hac causa libera est .. In
tribulacionem tamen habebunt carnis huius modi · Hoc est a si a peccato
liberi sint · in hac tamen uita tribulaciones habebunt .. Gemitus uen
tris nutrimenta filiorum · uictus tegumenta dicit egritudo appa
ratus domus uxoris necessitas mariti dominacio . Ego autem uobis parco
Parcit · quando ad hec magis puocat · quem tribulaciones carnis & solli
citudines memoratas excludunt .. Potest siquidem parcere cum permit
tit & non contradicit uolentibus quod onerosum ostendit .. Hoc
itaque fit · tempus breuiatum est reliquum est . Breuiatum est tem
pus · & reliquum dicens · finem mundi imminere significat . Quam
uis scire adhuc tempora supere · sed aliter scribere non debuit · ppter hos
qui lecturi hec tunc sunt cum breue superest tempus · Ne semp dum
longe ee putaretur dies iudicii aut non timeretur · aut falsum ee
aestimaretur .. Illud autem quod dicitur · cum adhuc longe sit imminere
multum pficit .. Terrorem enim incutit ad meliorem uitam agen
dum hominibus . Denique hic in presenti · quam sollicitus sunt hi · qui
apud iudices habent que agant · cum a uectorum dies dicitur immi

nere. Hoc sonat hic quod alio in loco dicit seductores. seducti aces. Qui equi habent uxores tanquam non habentes. Quia enim mundi finis in proximo est. non debere ad generandum ce sollicitos. Neque ad usum ipsum de[illegible]ditos. Oppressores & uigilantes in diuinis operibus exercitati circa cura legis imminentia proelio repugnent. Pressure enim erunt quales nunquam fuerunt & multi casuri sunt in laqueum diabolo. Denique nullus nrum uult tempore suo hec euenire. tamen si p dictas afflictiones pressuras. Ideo sicut nobis optamus. consolemur & alios. ut a generacione nos filiorum multorum abstineamus. Plus oracioni & di seruitutis subiecti. preuidentes diem iudicii. Nec nos simus inparati pinpedimenta necessitatis presentis. & illi incurrant quod nos uitamus. Etiam alutis ergo temperare uult fidelis. ut non solum innocentes sed & gloriosi uideantur. Concessa enim preterire. uirtus est maxime. & prohibita non desiderare. non longe ce. Et qui flent tamquam non flentes. Scientes enim in proximo finem mundi. mox consolacionem eorum futuram quipdi iustitia forte premuntur hac spe mereos consolantur se. Et qui gaudent tamquam non gaudentes. In presenti enim qui gaudent sciant mox luctum uenturum. et sui delicet quimundo gaudent abicientes dedi iudicio. Et quiemunt tamquam non possidentes. Credentes enim quiemunt. parum tempus. supe mundo. sic agant ut non omnem cura in rem eto pertura inpendant. Magis aut cura anime sue gerant. qua sciunt aeterna. Et quiuntur hoc seculo. tamquam nouitatur. Idest ut non presumat deus hoc. quia eto peribit corruente mundo. Preterit enim figura huius mundi. Quia finis mundum dicit. ostendit figura eius preterire. & hunc esse finem. Idest non substancia eius perire. sed formam. Itaque si forma mundi peribit. dubium itaque non est. omnia quem mundo sunt in terre. Ideo preterit. quia coriche senescit mundus. Volo uos sine sollicitudine ee. Omni nita enim sollicitudine seculi indi rebus ppensius

uigilatur. Qui sine uxore est. cogitat quae dni sunt. quomodo placeat do.
Quomodo sine sollicitudine simus. ostendit dicens. qui sine uxore est
cogitat quae dni sunt. Anxiatur enim sollicitudine reuxore. quae solum
mundo ceteris grauior est. addm pmetendum animus e[illegible]rudatur
Sitamen hac spe animus his molestus se exuat. ut do magis [illegible] seruat.
Qui autem cum uxore est. sollicitus que sunt huius mundi. quomodo pla
ceat uxori. & diuisus est. Cura enim uxoris & filiorum. cogitacio mundi
est. Nam inter ceteta. solent aliquando respuendas anmitere nel
las offendant. sicut refert. Zorobabel unus de tribus cubiculariis arta
xerxis in libro hesdre. Magna enim amaritudo est. in domo. uxor tris
tis. Diuisus ideo dicitur. quia non potest. & diuinis insistere rebus. &
uxoris facere uoluntatem. Et mulier innupta & uirgo. cogitat que
sunt dni. ut sit sca & corpore & spu. idest animo. Dum enim spes
lestium marti & filiorum sollicitudinem non suscipit. de dno cogitat
quomodo ppositum do deuotum custodiat. Sitamen in corpore
mundo. animus terrena abiciens. celestibus studeat. Animus est
enim qui aut scificat. aut pollut corpus. Quidenim pdest corpus
mundum habere. & animam pollutam. Cum merito anime. aut hono
ratur corpus. aut damnatur. Namque nupta est. cogitat que sunt
mundi huius. quomodo placeat uiro. Lege enim maritali constricta
cogitat quomodo impleat uis maritalis officia. sub mundi necessita
tibus. Porro hoc ad uestram ipsorum utilitatem dico. Non ut laque
um uobis iniciam. sed ad id quod honestum est. Quo quibus dum as
perum & graue uidetur quod utilius & melius e. ppter consuetudi
nem temporalis usum. Ideo post tractionem redditam. hortatur af
fectum castitatis. Similiter hoc utilius ee hoc honestius ee. quod die
honestum est. quia sem est & mundum. Ctile uero. quia dignius est
apud dm. & leue in sculo. Quid ergo dicimus siuirgines de do cogi
tant. & uincte uiris de mundo. que spes relinquetur nubentibus.

apud dm. Senium ita est. dubium est de salute illorum. Nam uidemus uirgines
de seculo cogitare. & matrimonio iuncta. dominicis studeri operibus.
His uirginibus non imputabitur sanctimonium ado. & his matrimonius
erit merces. apud dm. Quia cum obligati essent terrenis & carnis nexibus.
operam dederunt ut in futurum aliquid immortalis premii meterentur,
Illis autem non solum non imputabitur uirginitas. sed poene subicientur.
Qui subregimine melioris spei uita & conuersacionem sua mundiali cura
& sollicitudinem occupantes. pigrosse addi opera agenda fecerunt. Sicut
dic hieremias pphetas. Maledictus qui opera di agit neglegenter, Hi sunt
de quibus in alia epistola dicit. habentes quidem speciem pietatis. uirtu
tem autem eius abnegantes. Apostolus autem his loquitur. qui mera deuoca
one obsequi desiderant celestibus preceptis ostendens & docens. quo
compendio ceteris itur ad dm., Quia quippe dm p merendum uirgo ma
nere uult. scient qualem premium possit accipere. qui aliqto temperat ut
melior fiat. Simul omnia impedimenta carnis spernit. non nescius hoc esse
quae gressum carentes uelut oneribus compedum detinent. Si quis autem se
uirgo uideri estimat. supuirginem suam sisti ultra habere tamen. & sic
oportet fieri quod uult facere non peccat simulat. Propter quod superius
uirginitatem tenendam & continendam reddita racione hortatus est.
ita ut poene ad comparacionem eorum coniugia inutilia & abiciendia
uideantur. Nunc nenupciis negare putaretur. non peccare uirginem
simulat ostendit. Sed rem maximi laboris aggreditur. quia apud dm
praemium non habet sicut non habet poenam. Xpianus enim uult pom
ni esse melioris., Si ergo aliqua in desiderio nupciarum est iam natura
adusum melius est ut secundum concessa legem publice nubat. quam
occulte istudutur peter agat. & erubescatur in illa. Quantum stetitur in cor
de suo firmus non habens necessitatem. potestatem habet de sua uoluntate
& hoc decreuit in cor de suo seruare uirginem suam bene facit. Hoc die
ut qui uirginem habet. cui animus ad nupciias non est. seruet illa nec illi

ingerit fomite nupciarum quam uide nubendi uoluntatem non habere.
Beneficia enim si pestanda sunt quanto magis minime auferenda. Itaq;
qui nuptui dat uirginem suam benefacit. Qui non dat melius facit, bene
facit qui alie qd facit. Melius facit quia apud dm illam meritum collo
cat. Qui a seculi sollicitudine illam liberat. Mulier alligata est legi
quamdiu uiuit uir eius. Hec idcirco prosequitur ut doceat quia muli
er quam si uiuente fuerit recta nubendi licenciam non habebit. Si uir
mortuus fuerit uir eius liberata est. Etiam hoc ad supra dictas pri
me causas. Vt ostendit qui beata sit uirgo cum nulli nisi solido
subiecta sit. Cincere enim uidetur naturalem subiecionem quan
do qd p natura humiliatum est erigit. Cui uult nubat tantum in
dno. Idest que sibi aptam putauerit illi nubat. Quia inuite nupcie
solent malos puentus habere. Tantum aut in dno. Hoc est ut sine sus
picione turpitudinis nubat. Et religiosis sue uiro nubat. Hoc est in dno
nubere. Beatior autem erit si sic p manserit. secundum meum consilium
Cum dicit nubat ex legeloquitur naturali. quam qui ado prime nupci
e sint. secunde uero p missesint. Denique prime nupcie sub benedicio
ne di celebrantur sublimiter. Secunde aut. et in presenti carent gloria
Concesse aut sunt ppter incontinenciam. et quia solent uiduati incur
rere iuniores. ac pho hoc concedit secundis. Sed quia melius est ut se continent
ut dignior sit in futuro consilium dat spirali racione preapuum. ut se con
tineat. Putoaut qd ego spm di habeo. Vtrum. et quidam consilium
suum ostendat humilitate hoc commendit alto sensu. Ebris aut quoido
lis immolantur. scimus quia omis scienciam habemus. Nunc scienciam lo
cutus se et que sit scientia non interim dicit. Sed in subrecus ostendit
dicens quia nihile idolii. Scientia inflat. Manifestum e habentem
scienciam in eo ipso gloriari si non foris quia prudens est ut apud se. Ge
nus enim hoc e scientie ut glorietur in se. ideo inflat. Caritas uero aedi
ficat. Itaque tunc scientia magna est. et sibi utilis. si caritate humilita
tis.

amplius crescat. Temperatur enim adilectione. ut non satis merasit. & ine
bri & scientem. ut se extollat. Sicut enim uinum non temperatum admixtione
aq. mente alienat. ita & scientia supbum facit. nisi fuerit temperata. Omnia
enim sola insuauia sunt. & nociua. Quia nec panis solus bene editur. nec reli
quibus sine admixtione gratisunt. & non nociui. Ideo caritas aedificat. Ipsa
caritas. hic & uno uocabulo appelletur. mutuo tamen consistit. sine pacientia
enim non potest. neq; sine humilitate. neq; sine cordis simplicitate. Hi ergo
inflatiunt p scientiam. Quia nihil est idolum. qui contra salutem fratrum impen
tum edebant carnes sacrificatorum. scientes licere carnem edere. & quia nihil est
idolum. ideo non contaminari edentes. scandalum fratribus erant. caritatem proxi
malis non habentes. Quia plus erat carnem contemnere. quam fratri scandalum facere.
Scientia enim illorum destruebat animos infirmorum fratrum. Putantium ee illic apud
idolum aliquam gratiam. Quando periciores fratres interee illic. & non horrere uide
bant. Ideo ut caritas aedificat. ut salutem fratrum studentes scientiae illic legibus non
utentur. ne illis scandalum facerent. Sed si quis existimat se scire. non dum cognouit
quemadmodum oportet scire. Et ipsos quum scientia gloriantur. ostendit nondum
cognouisse. sicut cognoscendum est. Qui enim caritatem quae mater omnium bonorum est sec
tatur. in sensum sicut oportet. Et ergo scientia fructum habere possit. caritati se de
bet subicere. Si quis autem diligit dm hic cognitus est ab eo. Hic diligit dm. quia
nostra causa scientiam mitigat. ut p sit frater. p quo xps mortuus est. Et ubi sigitur
quae idolis immolantur. Nunc causam ipsam tractat. ut ostendat praeter scien
tiam. non solum pficere caritatem contraria. sed obesse. Scimus enim quia nihil est ido
lum. sed quod nullus ds nisi unus. Apud xpianos enim unus ds est. Licet sint
qui dicantur dii & domini. Siue in celo siue in terra. Apud ganos enim & sol & luna
& cetera dii celestes dicuntur. & terra apollinem & solem & lapiter hercule. minerua
dos dicunt & dominos. Nobis tamen unus ds pater. ex quo omnia. & nos in illo.
Omnia enim ex illo p quem sunt. ubi cum p. sunt. & nos autem cum die in illo. discreuimur nos
ab eis. Quia ex illo sunt non tamen sunt in illo. dii adhuc credunt. Et
unus ds ihus p quem omnia. & nos p ipsum. Omnia enim ex patre quidem.

& sed ꝑ filium creata sunt. Sed cum dicit & nos ipsum reformatos nos ipsis ꝑ quę
creati fuerimus significat indi cognicione quia sicut ipsum cum esset post stu
porem mentis & ignorancię nos ipsum agnouimus misterium unius di. Unum
ergo dm patrem dixit & unum dnm ihm filium eius. Ut quia ds non potest non esse
dns simultaneę & dns intellegatur esse & ds. Unum esse dm & dnm demonstraret
modum unius principis conseruandi. Sed non in omnibus est scientia. Idest
non omnes norunt credentes misterium di unius. Ideo quida putant ex his qui ere
dunt aliquid numinis in simulacris. Aliqui autem adhuc conscientia simulacri
quasi simulacro immolatum manducant. De plebe enim aliqui cum ueneracione
adhuc simulacri manducabant de sacrificatis quasi aliqua esset illic diuini
tas. Et conscientia illorum cum adhuc sit infirma coinquinabitur. Mucula
tur conscientia infirma esse contra dm unum. Esca autem nos non commendat de o
Clerum esse: quia non ideo do placebimus si omnia edemus: aut offendimus
si aliqua contempserimus. Neq; enim si edimus abundabimus: neq; si non
edemus deerit nobis. Contempta enim sacrificiorum esca: nunq; deerit qd edat.
Siuam sumpta fuerit non abundabitur nihil requirit: ac ꝑ hoc abicienda
quia neque sine illa nutritur: & scandalum fratribus est. Videre tamen ne forte licen
cia una offensio fiat infirmis. Doceat ne qua licere uobis edere carne de sacrificio
dicitis ꝑ id quod nihil est idolum sciti: offensionem generetis fratribus: quine sci
unt adhuc quia nihil est idolum. Si enim quis uident eum qui habet scientiam in idolio
recumbentem: nonne conscientia eius eius cum sit infirma aedificabitur ad manducandum
de simulacris. Hoc dicit quia uidens quis fratrem perfectum in idolio manentem recum
bentem: edere carnes sacrificiorum putat esse illic aliquid gracię. & incipiet & ipse
edere carnes sacrificiorum: nihil conscientia quia ille perierit causa: sciens nihil
esse idolum sed decepitur dilectum: quando fratrem perfectum uidet illic edere nec
horrere. Et peribit quum infirmus esse in sua scientia frater ꝑ quo xps mortuus
est. Peribit infirmus sed ad contra unius di fidem de sacrificiis. Haec qui
de quasi irascemur uerba sunt. & ostendentis quid mali possit parere scien
cia si non fuerit temperata caritate. Inmia scientia idem sua pericia illu

occidit quando ate fieri uide & quidille alit intellegit. & tuen occasio mortis
fratis quae xpsu redimere & crucifigi se ppnsit. Ac pho aliquando abstenere a dissi
mulandi doc & carnatis causa. quia sine dubio plus e salus fratris quam cibus. Qua
lia & quanta sed ne expedit. Doceri cognouisse sic oportet & scire. Sicut peccantes
infirmos peccantes e scientia illoru infirma in xpo peccatis. Quando eni carnatis
nemulis quia xps nos liberauit peccant in xpo. Nin xpm quam xpm peccare ne
gare xpm. In xpo aut in hoc quesiu xpi. Sicut & hic qui sub lege. In lege dicit pecca
re. ita & hi qui sub xpo sin xpo peccare dicuntur ppt quod sic esca scandalizat
fratre. ne da carne in aeternu. ne fre scandalize. Inuentu carnatis tuide du
doc & in licita plicitis habeant ne obsint fratri. Quantu eni malie pinlicita
ndelinquere & pea que concessa offendere. in lex seruet in liberis. & in liberis
ne custodiat. du inconsiderate edunt. Lex eni pmisit que concessit. ut modus
tamen sit que custodiant. Uxore certe licet habere. Sed si fornicata fuerit.
abscindae. Ita & carne licet edere. sed si idolis oblata fuerit respuendae. Nsu
apostolus. n su liber nine ihu dnm nru uidi. Cu negare uidet e firmat. ita use ni
loquit. Apostolu eni sepbat. quia missus e ad gentes. dicente dno ad eu. Vade
ego longe ad gentes mittate. Liberu aut se ostendit. quia nullius aliquid
concupiuit. neq. in adulatione docuit. Hm au dnm nru uidit du orat & inte
plibero solumis. Nonne opus meu uos estis in dno. Ideo pus eis quia ipse illos
plantauit in dno. annu & sex menses euangelizans eis uerbu dei. Si aliis non
su apostolus uerutamen uobis sui. Quia uidet credentibus. & nihilominus
lege obseruantibus apostolus esse negabat. Laeni circuncidi n debere doce
bat. neq. sabbatu custodiri. Ceteris au apostolis ppt scandalu abhatre
dissimulauit. hic alit uidebat docere. Ideo apostolus abhis negabat. his
enerat apostolus. quia uidebant in ore uirtutis insigna. Na signa ecclia
postolatus mei uos estis. Hoc eni pdicante euersis abidolis ad fide diuitus.
Ma defensio ad eos qui me inter rogant hoc est. Nunc incipit agere causa.
quasi per uis pmisit dicens. Omia mihi licent. sed ego sub nullius redigar
potestate e scauentu & uentu e scis. Sic ergo incipit causa hanc uedicat

Meadefensio apudeos quimeinterrogant hoc est. Quesit defensio eius. subiecit. Nu
quid nō habemus potestatē manducandi & bibendi, hoc ē quod dixerat. Omnia mihi
licent, Nūquid nō habemus potestatē mulieres circūducendi sicut & ceteri apostoli
& frēs dni & cephas. Ideo addidit & cephas quia cū primus esset inter apostolos. nō refu
tabat sūptus oblatos, Cephas ipse ē petrus, Mulieres enī desiderio doctrinę domini
& cupidę uirtutū sequebant apostolos & ministrabant eis. & sūptus & seruicia sicut
& saluatore secutę ministrauerant eis de facultatib; suis. Aut solus ego & barnabas nō
habemus potestatē hoc operandi. hoc ē habemus potestatē operandi sed nolum,
Accipiendi tamen operandi aut uti ne estimes loqueret, & ut hoc firmē exēplos iub
icit dicens. Quis militat suis stipendiis ūquā. quis plantat uineā & de fructu
eius nō ed. Quis pascit gregē & de lacte gregis nō manducat. Nūquid secundū ho
minē dico. Idē nūquid humana sententia sequor. An ex lex hec dicit. Concorda
re docuit supradictae testimonia documentis diuinis. ut ostendit. nō sine causa
unq; nolle se a illis sūptus accipere. quando tot exēplis ostendit. & dandū & acci
piēdū esse, In lege enī scriptū est. Non alligabis os boui trituranti. Nūquid
de bubus curae do. Inter impaucis hoc absoluamus. In mona enī pphēta scriptū
ē. Non parcā ciuitati in quo habitant plus quā centū uiginti milia hominū
& pecora multa, Ctesiphon graphus. homines inquid & iumenta saluabis dne.
Quomodo ergo dicit non curat de bubus & pecoribus. Non curat ppter hec ipsa sed ppter nos
quorū causa facta, Ideo de nobis curat non de illis. An pocius inquid ppter nos dicit.
Ppter nos enī scriptū ē pfigurae enī ōnia dicta. ad nos transeunt. Quo quin spe arat
& arturat debet spes sue fructū percipere. Uerū ē qui ab hac spe laborat ut fructus sū
piat. Si nos uobis spiritalia seminauimus. magnū ē si ura carnalia metamus. Ndi
cit magnū neq; par esse sicut angeli zantes regnū dei & celestis cibo ecclesiā sagi
nantes. alimenta corporis sumerent. Ut ita demēs aeterna consequent tēporalia
Si alii potestate uti uiuunt nō magis nos. Si enī hi qui pe euangelū pascuri nō
nec unde affectū habentes erga nos facultate habent accipiendi quanto magis nos
& subaudit uti apostoli. Quia & barnabas apostolus erat. Sed nō sumus usi hac po
testate. Sed omnia tolerauimus neq; d impedimentū demus euangelio xpi, Quo occul

a

locusimariae. Iudeo ignem colunt more persarum. His ergo apostolus
dum nonnegabat legem adō. fiebat quasi sub lege. sed ex ea illis mutuerbo xpī
intellegendum tradebat. sicut samaritana illa quae dixit ad dnm. scio quia mes
sias uenit. docta per legē; His qui sine lege sunt. quasi sine lege essem. cū sine
lege non essē dī. sed in lege essē xpi; Hoc dicit. quicumq; in lege xpi est. in lege
dei. qua quod xpi est. dei. et quod dī xpi est; Sicut dicit. omnia mea sunt.
et ut mei; Ut eos qui sine lege sunt lucrifacerem; Dum enim ad senat illis. id est
gentib; iuxta physicam rationem mundū factum adō. et quae in eo sunt. et
man esse immortalem. et ab ipso nos originē habere; Ita enim ait in actis apostō
lorum. et sicut quidam ex uobis dixerē. ipsius enī. et genus sumus. sic fiebat quasi
sine lege; Per quod subintro ducebat illis xpm. ipsū esse quē dī adiudicandū
mundū p̄ legē. et ipsū esse per quē omnia fecit; Factus sum infirmis infirmus.
ut infirmos lucrifacam; Infirmus factus. dūppē frato es infirmos aliquis abstinē
ne illis scandalū generet; Omnib; factus sum omnia. ut omnes saluos facerē; Hoc
fuit uere prudentis et spiritalis. ut omnib; omnia factus. ppositū tamē religionis
non excederet; Quia ubi cessit. ad hoc cessit ut pficeret. et nec aliud fecit quā
lex mandauit; Omnia autē facio ppē euangeliū. ut particeps eius efficiar; Hoc
et omnia supradicta facio. ut uoluntatis euangeliū particeps fiam quam habet
ira salutem humanam; Nescitis quod qui in stadio currunt. omnes quidē cur
runt. unus autē accipit palmā; Nunc aliud uult exponere; Itaq; hoc exemplo
ostendit quanta uoluntas sit legis nrē. in quantum. sed omnib; promissa est palma;
Sic currite. ut comprehendatis; Solliciti uult esse ad promissionem. quia mag
nae est; Omnis autē qui in agone concendit. ab omnib; se abstinet; Ab his omnib;
quae uitandi eadem tradidit disciplina. ait scilicet unū coronandū; Quanto
magis observandū nobis ē. quia omnib; promissa est salus; Et illi quidē ut cor
ruptibilem coronā accipiant. nos autē incorruptā; Et in hoc multū disparē
donū ē. ac hoc diligentiores nos esse debere quib; non terrenis et marcescen
tib; floribus. sed aeternis conserta gemmis. in modū regalis diadematis spiritā
lis corona seruatur; Ego igitur sic curro. non quasi in incertū; cum magna spe

currere sepficere certum habens quid sit pmissiū; Sic pugno nonquasi aerem cedens;
Hoc est ñ uerbis magis sed reb; concido; Sed castigo corpus meū & seruitutem subicio;
Castigare corpus ē ieunius illud agere & illa eidare que ad uitam pficiant ñ ad luxu
um; Seruitutem uero subicitur dum ñ sua pficit sed spī uoluntatem; Ne forte alius
p̄dicans ipse reprob; inueniar; Ideo se refrenare corpus suū ostendit ut remune
rationem quā alius p̄dicat cum ipse dignus habeatur ne alius curatus ipse remane
ret Inuulnere; Ratam ergo spem suę predicationis adfirmat quando gestis idsepse
qui quod docet ostendit; Quia qui aliter fuit quā p̄dicat suspectos fac audientes ut de
pmissis dubitent; Suo itaq; exemplo ñ magis uerbis quā operib; exercendū hortatur;
Nolo enim uos fratres ignorare quia patres nri omnes sub nube fuerunt & omnes pmare
transierūt & omnes in mō se baptizati sunt in nube & in mari; Iudeorum exemplo
qui negligentia sua offenderunt sollicitos nos uult esse; Ideoq; sub nube dicit illos
fuisse quia que gesta sunt in figuram nrī facta sunt ut ueritatis nrē illi habuerint ima
ginem; Contecti enim nube & ab aduersarius suis tuti prestitit dū a morte libe
ratisunt baptizati dicunt; Illi enim id est egiptius in mari mortuus dum hi
duce moysse felicē transierunt erepti sunt morte quod prestat baptismū; Non
enim p̄teritā mala imputata sunt sed pmare & p nubē purificati preparatisunt ad
accipiendam legem & formam futuri sacramenti nri. Et omnes eandem esam
spiritalem manducauerunt & omnes eundē potum spiritalem biberunt bibebant
autē de sequente spiritali petra; petra autē erat xps. Manna & aqua que fluxe
de petra hęc dicit spiritalia; quia non mundi lege parata sunt sed dī uirtute
sine elementorum commixtione ut cum pus creata habentia in se figuram fu
turi mysterii; qd nunc nos sumimus in commemoratione xpī dni. Ideo & pa
nis angelorum dictus est quia uirtute qua angeli subsistunt creatus est.
Hoc significans quia de celis ueniturus erat; qui spiritaliter pascere. Unde & man
na primum dominico die uenit de celo ad saturitatem populi. Sequens autē
petra dicta est; que uel legitur ē xps. Ubi enim deficiebat humanū suffragium
eis aderat xps ideoq; sequebatur ut ubi defecisset ille subueniret; Ne cū petra aqua
dedit sed xps; Sed non in pluribus eorū bene sensit ds; Ideo hoc dicit quod acceptum

beneficium non intellexerunt. Prostrati enim sunt in deserto. Dignum est ut
qui magna consecutus est. et in parvis diffidens non solum hec non adipiscatur. verum
etiam amittat et illa; Quo ergo superius hortatus est ad meliora. se etiam ad laborare
ut ad promissionem dignus occurrat; Nunc ut istud exemplis crebre constringat ac sua
dent. iudeos eunt simili modo dicit donum dei et gratiam sortitos fuisse nos; et quia
negligentes et dubitantes dei provisione fuerunt prostratos eos esse in deserto. Ut ideo
semet ipsum affligere se ostenderet. ne illorum numero inveniretur; Proinde laborem
dei ut sui imitatores existerent; Hec autem in figuram nobis facta sunt. ut vanissimus
concupiscentes malorum sicut illi concupierunt; Hic sensus est. et ratio. quia supra
memoravi; Neque simulacrum servientes. sicut quidam illorum; Nunc obstangit. qui in ido
lis recumbentes putabant non esse peccatum; Scriptum est. sedit populus manducare et
bibere et surrexerunt ludere; ante idolum utique; ut non se crederent in munesacri
nunc. qui in idolio epulabantur; Nam mos se in monte posito apud dm. simulacro utili
facto post oblationem dedicationis causa. sedit populus manducare et bibere et surrexerunt
ludere; Hec luxuria est que semp oblectat; Indi ireb; semp infideles inventa sunt. ideoque
instruit ne unhanc diffidentiam per adsensum luxurie idolii incedamus; Neque formi
cemur sicut quidam illorum fornicati sunt. et ceciderunt una die viginti tria milia hominum;
hoc illis retributum est. quando cum madianitis mulieribus se commaculaverunt; Ira enim dei ex
ut contra illos. que emulatione fines sacerdotis habemus zelum dei sopita est. ne
plures morerentur. Neque tempteamus xpm. sicut quidam temptaverunt
et a serpentibus perierunt. Dei enim et dei. xpm temptasse dicuntur
quia xps erat qui ad moysen loquebatur. Denique nos in eadem cura in
venimur commonet. ne diabolo credamur. cuius serpentes habent figuram; Neque mur
muraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt; Murmurare est falso adunuce de pe
positis et rectoribus queri quantum ad mentem loquitur. quia solet murmur fieri
sustine excusi; Et perierunt ab exterminatore; hoc est in loco unde concesserunt
intelligimus illum qui credens xpm exterminatus est de numero apostolorum audie
do; Per hec exempla ad correctiorem nos sua provocat. ut monitis eius aut premium
fideliores fuerimus. aut ipsiorem poenam mereamur inobedientes; Non est enim

ambiguum illos peccantes plus subiacendos cornencis quibus peccantium poene ad hoc
relate sunt ne peccarent; Haec autem omnia in figura contangebant illis scripta
sunt autem ad correptionem nram in quos fines seculorum deuenerunt; Finem seculorum
nos sumus quia tunc ideo facta nosamur hec ar carcerbutionem illorum ut nos
sint exemplo qui postremo seculo futuri eramus in fide xpi; Prouaritate enim
mna gesta sunt ut iterrore eorum in diuitamore manseruimus gloriam illis promissam
accipiamus si quominus geminabitur nobis poena illorum quia maior non
ta legis plus fuit reum; Propter ea qui se putat stare uideat ne cadat; Hoc
adeos loquitur qui presumentes de scientia qualicatum e omnia edere infirmis
fratribus scandalum erant et putant esse aliquid p fecisse doctrina pseudo apostolo
rum deteriorauerant et iudicabant apostolum cum ipsi essent rei; Supbia ergo
ampiuit ne phanc temptentur sic iudei temptati sunt et periere; Temptatio uos
non adphendat nisi humana; Ac per hoc detraherent apostolo dnm temptare ui
dentur quia et tunc cum mori si detraherent et dubitarent de eo dni temptas
se diuitur; Omne enim quod p datum non habetur temptatur; Ideo ut hec tempta
tio conuellatur ammonet cum terrore; Ut autem humana illos temptatio adphen
dat hortatur; humana enim temptatio e ppe spem di deffidere de homine
quia una spes in homine ut in necessitate aut pressura non desperet de do humanum
auxilium requirendo; Sicut et iudei qui dubitantes de do idolorum adminiculum exo
rabant hoc est hominum auxilium quia diipaganorum tema sunt. et cum
illorum humanus error inuenit. Propter xpm ergo pati humana temp
tatio est per quam proficitur apud dm. FIDELIS AUTEM DS QUI NON PATI
ETUR VOS TEMPTARI SUPER QUAM POTESTIS. SED FACIET CUM TEMPTA
TIONE ETIAM PROUENTUM UT POSSITIS SUSTINERE TOLERARE.
Ideo fidelem dicit dm qui non patietur uos temptari super id quod potestis
quia daturum se promisit dis diligentib se regna celestia. et dat necesse est
quia fidelis est. Propter ea ergo tribulantib. p se adere nec patietur tantum
in rogare quod tolerari non possit sed faciet ut aut cauceset temptatio aut si plixa
fuerit tolerandi dat uirtutem, aliioquin ndabit quod p mittit sumitur qui patit,

homo infirmitati subiectus. & non erit quia cupit; Sed qui fidelis est dñi qui promisit
fidelem ut impleat quod promisit; Denique breuiatos dies dicit dñs. ut saluentur electi
possint consequi regnum dei; Quomodo tamen adeo adiuuatur. sicut tempnitur
tempram quantam potest; Adiuuatur plane. dum non plus pmittitur eum poni
quam sustinere ferre posse. ut quarto die pena non permittatur quia eum ultra non
posse quantiduo tolerare; Propter quod karissimi fugite a idolorum cultu, Hor
tor & rogo ut abstineatis se a omni societate idolorum. & omnino non sperare
dubitare de deo est; Sicut saul relicto deo quem fuerat delicti causa vacat. ad idolorum
consultu aliquid sperans deceptus quidem & in presenti obfuit. & in futuri gehenna
ultione punitur; Quasi prudentes uos iudicate quod dico; Exemplis subiecit ut facilius
suadeat. quia uerba facis non facium. solent exemplis suaderi; Calicem benedic
tionis quem benedicimus. nonne communicatio sanguis dni est; panem que frangi
mus. nonne communicatio corporis dni est; quia unus panis. unum corpus multi sumus;
omnes enim de uno pane & de uno calice participamur; Quo unum sumus alter alterius
membra. unum nos sentire debere dicit ut fideles unum unum habent sensum & opus; Videte
israhel secundum carnem. Hoc est discite homines uidentes dni. que ad modum se habent
cum illis. id est idolatris; Nonne qui edunt hostias participes sunt altaris; Sicut enim
nos de uno pane & de uno calice participantes; Quo unum sumus alter alterius
membra. unum nos sentire debere dicit ut fideles unum unum habent sensum & opus; Videte
israhel secundum carnem. Hoc est discite homines uidentes dni. que ad modum se habent
cum illis. id est idolatris; Nonne qui edunt hostias participes sunt altaris erroris; Quid ergo dico quia idolis immolatum
aliquid sit non quia idolum sit aliquid. sed quia immolant gentes demoniis immolant
& non deo; Simulacrum uero nihil est. quia imago uidetur remorari. sed sub regmine
simulacrorum diabolus colitur; Nolo uos participes fieri demoniorum; Ostendit
illis non hoc esse tantum quod uidetur in idolio esse occultum iniquitatis misterium.
ut quodcumque quisq; fidem corrumpere satagunt admittere; Unde & ioh. omnes apostolus in epistola suadet; Ad hoc uenit filius dei ut soluere opera diaboli; Non potestis
calicem dni bibere. & calicem demoniorum; ✠ Sicut & dns. ait, Non potestis duobus
dominis seruire. quia qui calicem demoniorum bibit. calice dni insultat; Et tamen
se demoniorum communicat. altario dni obtrepit. & dni corpus crucifigit; Idcirco
xpsc cu. affixus est ut dissoluere opera diaboli; qui ergo facit opera diaboli.

sed & communis inde tollatur ne hoc nascatur in dni templo; Nemo enim
assidui in idolio nihil sperat deo. hinc cu sperare.

Quae prohibita & int̃ dicta s. quomodo dici possint licere cum & ea ipsa quae c̃ cessas
significat aliquando nõ expedire; Omnia licent sed non omnia aedificant;
xpo repugnat; An emulemur dnm̃: nunquid fortiores illo sumus; Vix fit ut humilis he
lectur potentiam: sic enim non sibi competere unquo illi potest mundari: sed aut inequa
li mundetur aut ppe aequali; Ideo apostolus non posse dix̃ homines emulari dnm̃
hm̃ propẽ ea qua illũ sanat dnm̃; Si quomodo nonui debet eis dignus ce uocari dnsque
zelant ne dns sit zelo enim satanas idolatriam inuenit ut homines negando dm̃ dnm̃ idolis
seruant quasi dus & dominus; Omnia mihi licent: sed non omnia expedient; Omnia dicit lice
re secũdũ legem naturae omnia enim munda sunt de esis enim agebatur & carne idolis immo
lata; Idem sensus est quia licet omnia edere: sed quod idolis immolatur non edificat: quia
scandalũ facit fratri sicut supra dictũ est ideoq; alicuis aliquando temperandũ est ut pro
sit; Hinc est unde sumptus cũ volunt abhis accipere: sacris non expedire; Hoc & de omnibus
sentiendũ est sicut dicit petrus apostolus, si hec tracest causa uni cũ muliere non expedit
nubere; Omne quod in macello uenit edite nihil interrogantes propẽ conscientiam;
enim dni est terra & plenitudo eius; Ut omnia munda ostenderet: ex emplo psalmi uigesimi tertii
hoc roborauit: quia non potest inmundum esse quod dni est; Et quo superius dixerat sicut
omnia licent: statim subsecutus est; Omne quod in macello uenit manducate: nihil int̃
rogantes propẽ conscientiam; Hoc autẽ ideo subiecit: ut sit libera conscientia; Licet enim ali
quid polluti sit per accidentiam: id est oblationem idoli cũ hoc tamen nesciat quiemt: nulli
pratur scrupulũ: & apud dm̃ immunis est; Si quis uocat uos ex infidelibus ad cenandum
ire omne quod adpositum uobis fuerit edite nihil disquirentes; hoc est simpliciter man
ducate non interrogantes unde sit: Si quis autẽ dixerit hoc immolaticium est nolite
manducare propẽ conscientiam; conscientiam autẽ dico non tuam sed alterius hoc p
fectus loquitur: qui possunt contemnentes idolatriam: quia nihil est manducare
desacrificio; Certe quia quisquid sub di creatoris nomine editur non potest polluere
Sed quia alius qui idolis seruit gloriatur recedente desacrificatis quasi uenerari idola
ideo ñ debet edi, Apud conscientiam enim suam ille letabitur: quia uidetur libenter appe
tere quod idolis immolatũ est; Ut quid enim libertas mea iudicatur ab infideli cons
entiam, hoc dicit quia cum ab idoli deuotione constientia sit libera quid opus est ut pa
tetur quia uenerationis causa edit idolis immolata; Judicatur enim non distare ab eo
qui colit idola: quando ñ horret quod oblatum est simulacro; Si ego ai gratia participo

quod blasphemar · pro eo quod gratias ago; Id est ego gratię dei communico · quia in ipsius
nomine edo · quid p[ro]ut est arbitrari hoc aliquem qui ego idolo devotissim dum non horreo quę
oblatum idolo hoc est blasphemor; Ferme ergo blasphemat · & illo in idolo suo gaudet · dū
me punit · participem; & habet occasionem p manendi in errore & fratribus malum datur exem
plū; Nā si preceptum in lege est · ut luca · aure & taculi · & ipsa idola confringantur · uide si non pec
catum est · non solū hęc non facere · sed inter esse epulis huiusmodi · propē ea desacrificata si non
expedit edere; Siue ergo manducatis · siue bibitis · siue aliud quid facitis · omnia in gloriadi;
per hęc subiecta declarūt in idolio edere · quasi licet conscientia · inimicum esse dō; Ad oby
brium enim unius dei · hęc diabolo dedicātur; Nam in gloria dei edere & bibere & aliquid facere · hoc
est · ut sub inuocatione creatoris · ac modestia continuum celebretur; In gloria autē dei aliquid facit
cum in actibus & conuersatione xpiani · dei laudatur · uel cum filiorum pro creatio · ad ō speratur;
Sine offensione estote iudeis & gręcis & ecclesie dei; Sic temperandum conuersationem docet
ut nullus in ea scandalum p.ueniatur; Offensio ergo fit iudeis · cum idola quę illi abhominantur ·
xpiani qui sed iō legem & ypheras accipere · iudent ri horrere; Grecis uero id est gentilib; hęc est
offensio · si ueo in quos non solum non arguantur · sed & promptiores fiant dū nonuocantur uocando
lorum illorum; Ecclesię autē dei fit offendiculū · quando quos dā ex numero suo iudec his quę in uica
dō sunt adherere; Sicut & ego omnib; per omnia placeo · non quęrens quod mihi utile est sed quod
multis ut saluentur; Omnib; per omnia placere est · sine scandalo cuius quam agere · ad profectū
salutis eorum ut & illis & huic sit utile; Imitatores mei estote · sicut & ego xpi; Humanum est qd
dicit ut imitatores eius simus · quia dō no bis magister indulsit est; Si enī hic dī imitator est · quanto
nos homines; Quia sicut dī pater misit xpm magistrum & auctorem uitę · ita & xpi misit apostolos
nobis magistros · ut eorum imitatores essemus · quia eius non possumus; Ita enī ut dis ad patrem
Sicut me misisti in hunc mundum · ita & ego misi eos in hunc mundum; Et quia digni imitatores eius
erant futuri subiec; Et pro eis sānctifico meipsum; Laudo autē uos fris quod per omā mei memores estis;
& quomodo ubiq; trado · traditiones meas tenetis; Post quam mores & conuersationem illorū arguit
nunc traditionem uitę corrigere; Ideo non hoc confirmat · sed suggessit eis · quia dī esset
aptus eorum in memores erant traditionū eius · neq; quod huc ad non dicerant ex aliarum eccle
siarum traditione sequebantur; Ac ph oc quasi nouiter tradidit illis dicens; Volo uos scire
quia omnis uir caput xpi est; Ad auctoritatem retulit · quia omnis homo ad ō quidē sed per

xpm; Caput autem mulieris uir; Qua quamuis omulier p xpm deuiro tamen facta est ac
per hoc subiectaur uiro; Caput autem xpi dī; Dignum ē ut filii caput pater dicatur quasi
genitor eius; Aliter tamen caput uir xpi est: & aliter uir mulieris & aliter dī caput
xpi est; Dī autem ideo caput xpi est: qui ad eo uel ab ipso genitus est; Omulieris uero id
circo caput uir est: quia ex eius costa diuinitate formata est; xpi autem ideo caput uir est:
quia per ipsum cum non esset creatus est; Una ergo dictio diuersam habet intellegentiā
quia & personę discrepant & substantię; Omnis uir orans aut prophetans uel tro capi
te decurpat caput suum; Orare dicē deprecari pphetare autē aduentum fore dni
nostri symboli post orationem ffari; Omnis autē mulier orans aut pphetans nuelato
capite confundit caput suum; unum ē enim atq; idipsum ut deculata; Si autē non
uelatur mulier condeatur; si autem turpe est mulieri conderi aut deculari uel
& caput; uir enim non debet uelare caput: cū sit imago & gloria dī; Quamuis una
substantia sit uir & mulier: tamen qua uir caput ē mulieris ante ponendus traditur: ut
per eū tam & traditionem maior sit: non per substantiam; Inferior ergo mulier uiro
est: portio enim eius est quia ongo mulieris uir est ex eo enim ē; Ac per hoc obnoxia
uidetur mulier uiro: ut imperio eius subiecta sit; Honorificentiam & dignitatem
uiri obstare dicē: neu dec caput; imago enim dī incongruum ē ut celetur: absconditum
dienim non debet: dī enī gloria uidetur in uiro; Omulier autē gloria uiri est; Omulier
distat uiri gloriā dī: & gloriam uiri; Uir enim ad imaginē dī factus est: non mu
lier; hęc autē imago dī in uiro: quia unus dī unū fecit hominem; ut sicut ab uno dō
sunt omnia: ita essent & ab uno homine omnes homines: ut unus dī inuisibilis sui
homo uisibilis imaginē haberet in terris: ut unus in uno homine uideretur auctoritatem unius principii conseruare: ad confusionem diaboli qui sibi neglecto uno
dō dominium & dicere uoluit usurpare; Quod pphetae ezechiel significat: & apostolus idem; ait enim; Ita ut in templo dī sedet: ostendens se quasi sit dī; Non est enī
uir ex muliere: sed mulier ex uiro; & enim non est creatus uir propter mulierē
sed mulier ppter uirum; Propē ea debet mulier potestatem habere sup caput:
ppē angelos; Potestatem uel amen significat: angelos episcopos dicit; Sicut docet
in apocalipsin iohannis; & quia utiq; homines sunt: quod non corripiunt plebem

arguantur; Et quod rectum in illis se laudatur; Mulier ergo idcirco debet ue
lare caput: quia non est imago dei: sed ut ostendatur subiecta; Et quia pueritia
per illam inchoata est: hoc signi debet habere ut in ecclesia propter reuerentiam
sacerdotalem: non habeat caput liberum: sed uelamine tectum; Nec habet poes
tatem loquendi: quia sacerdos personam habet xpi; Quasi ergo ante iudicem sicante
sacerdotem: quia uicarius dni est; propter reatum originem subiecta debet uideri;
Verum tamen neq; mulier sine uiro: neq; uir sine muliere in dno; Ideo in dno: quia de
ex uno fec ambos: & una caro: & unum corpus sunt in dno: hoc est sdm dnm qui creauit;
Denq; qui non credunt mulierem de uiro sumptam: his sine dno: uel non sdm dnm ere
dunt hominu originem; Nam sic mulier de uiro e: ita & uir per mulierem; Hoc firma
ut quod dixit quia ambo unum sunt in carne: quia origo mulieris uir est; Sicut
legitur in genesi: facta in dno creatore; Omnia autem ex do; Post quam gradatim
exposuit singula: ut omnia do subiecerit unu seruans principium: ait; Omnia autem
ex do; Ut neq; mulier subiectionis sue causa contristaretur; neq; uir quasi exalta
tus superbiret; Vos ipsi iudicate: decet mulierem inuelatam orare dm; Hinc est
unde superius illis per ironia succensit dicens: Laudo uos quia per omnia mea memo
riam retinetis: & quomodo ubiq; trado: traditiones meas tenetis; Cum enim hec esset
traditionis ratio ut uel a mulieres essent in ecclesia: illi contra reuelatas ea in ecclesia
probantur. Ideoque non ita auctoritate traditionis quam neglex
erant sed per ipsam naturam suadere illis iniuria uerecundiam dicens; Nec ipsa
natura docet uos; Quia uir quidem si comam habuerit: ignominia est illi; hoc sdm
legem loquitur est; Prohibet enim uirum esse comatum; Mulier autem si comam habu
erit gloria ei: quo capilli pro uelamine ei dati sunt; Naturaliter hoc hones
tum & ppe modum decentium uiri esse: ut uelata mulier satisfaciat: &
gratias agat do; Coma ergo indicium uelaminis est: ut natura uoluntas addatur;
Siquis autem uidetur contentiosus ee: no talem consuetudinem n habemus: neq; ecclesia
di; post rationem reddita: ut contentiosus uincat: aut contentiosem uiri ponat: qua
neq; iudaismus hoc habuit; Unde dic: neq; nos neq; ecclesia di: ut neq; mores neq;
saluator sic tradiderit; Hoc autem precipio n laudans: quod non in melius sed in peius

conuentus. Quomodo particulatim conuersationem eorum
perorreptionem emendat. ita & traditiones eorum non laudans
utiq. sed uituperans eos. Primum quidem. Primum dicendo geni
tus accusat ostendit. unde orti sunt errores quos reprehendit. Ubi enim
dissensio est. nihil rectum est. Conuenientib. uobis in ecclesia audio scissuras ee. et ex parte credo. Oportet enim et heresES ee.
ut et qui probati sunt manifesti fiant inter uos. Scienda nonnul
los mente corruptos uersutias diaboli dicit. oportet heresES esse.
Non utiq. uolunt nec optantur. sed quia sciunt futurum dixit. Sicut
et dns. oportet inquit uenire scandala. et oportet filium hominis pati.
Ipse scius quia iudas proditor erat futurus. ut probati aut cum dicit ma
nifesti fiant in uobis. Illos significat qui in traditione accepta durantes ex
emplis platonis erant euangelice disciplinae. ad eorum demonstrationem ce
terorum. Hi sunt quos in capite epistolae significat eo qd dicerent.
nos uero xpi. Cum alii dicerent ego pauli ego apollo. Conuenientibus igit
uobis in unum. iam non est dominicam cenam manducare; Unusquisq. uestrum pro
priam cenam presumit in manducando; Et alius quidem esurit alius autem ebrius est;
Nonne quid domos non habetis ad manducandum & bibendum aut ecclesiam di contemp
nitis & confunditis non habentes; Hos notat. qui sic in ecclesia conuenebant. ut mu
nera sua offerentes aduenientib; presbiteris. qui adhuc rectores ecclesiis non in omnibus
locis fuerant constituti. totum sibi qui obtulerat uindicarent. sumptis causis; Dissensio
nes enim inter eos pseudo apostoli seminauerant. ita ut oblationes suas seleretur cui
uni atq. eadem prece oblationes omnium benedicerentur; Ut hi qui ut adsolet fieri non
obtulerant. aut unde offerent non habebant. pudore correpti confunderentur non sumentes
partem; & ita a to illud agebant. ut supuenientes ñ inuenirent quod ederent; Ideoq. sic
inquit conuenitis ut unusquisq. suu sumat. domi hec agenda. non in ecclesia ubi unitatis
& mysterii causa conuenitur. non dissensionis & uentris; Unus enim oblatu totius populi
fit. qua a uno pane omnes significantur; Per id enim quod unu sumus. de uno pane omnes
nos sumere oportet; Quid dicam uobis. Laudo uos in hoc non laudo; Aptiu deprehenso

& correpto errore. ut deceteto corrigant. & sciant hoc uerum quod dudũ in primor
dis ipsis didicerant; Formam illis que a saluatore in re huius modi tradẽ. ut ita dicens;
Ego enim accepi a dnõ quod & tradidi uobis; Quã dns ihs in qua nocte tradebatur. accepit
panẽ & gratias agens. fregit & dixẽ; hoc est corpus meum quod pro uobis frangitur; hoc
facite in mei commemorationem; Similimodo & calicem post quã cenatum ẽ dicens; po
culum nouum testamentum ẽ in meo sanguine; hoc facite quotiens cũq; bibitis. in mei
commemorationem; Ostendit illis misterium eucharistie in cena tandum celebrandũ
non cenam esse; Mediana enim spiritalis est. que cum reuerentia degustata. punit
et sibi deuotũ; Memoria enim redemptionis nrẽ ẽ. ut redemptoris memores ma
iora abeo consequi mereamur. mortem dñi adnuntiantes donec ueniat; Quia enim
morte dñi liberati sumus. huius rei memores in edendo & potando carnem & sangui
nem que nobis oblata sunt. significamus nouum testamentum in his consecutum; Quod
est noua lex. que obedientem sibi tradidit celestib; regni; Nam & moses accepto
cinere uitulũ in patera aspersit filios israhel dicens; Hoc est testamentum quod dis
posuit dñs aduos; hoc figura fuit testamẽti. quod dñs nouum appellauit per pheta.
Ut illud uetus sit. quod moses tradidit; Testamentum ergo sanguine constitutum
est: qua beneficia diuini sanguis testatur ẽ; Iacuus ergo nos calicem mistica adauar
non corporis & animẽ nrẽ peruipuuis; Quia sanguis dñi. sanguinem nostrum redemit;
Ideo totum hominum saluum fecit; Caro enim saluatur nis pro salute corporis. San
guis uero pro anima nra effusus est. Sicut prius prefiguratum fuerat a moyse;
Sic enim ait; caro in quid pro corpore uro offertur; Sanguis uero pro anima. Ideoq;
non mandum sanguinem; Sugitur apud ueteres imago fuit ueritatis que nunc ap
parut. & manifestata ẽ in saluatoris adugrau. quomodo hereticos contrarium uide
uetus nouo; Cum ipsa sibi inuicem testimonio sunt; haq; qui cumq; ederit panem hunc
aut biberit calicem dñi indigne. reus erit. corporis & sanguinis dñi. Indignum dic
esse dnõ. qui alitẽ misterium celebrat. quã a beo tradtum est; Non enim potest
deuotus esse. qui alitẽ presumit. quam datam ẽ ab auctore; Ideo premonet ut
secundum ordinem tradtum. deuota mens sit accedentis ad eucharistiam dñi; Quõ
futurum ẽ iudicium. ut quem admodum accedit unusquisque. redditur causa in die

dñi ihu xpi. Quia sine disciplina traditionis & conuersationis quia accedunt reis
corporis & sanguinis dñi; Quid est autem reos esse nisi penas diuie mortis domini;
Ceciderunt enim prohis qui beneficium eius in iudicium ducunt. Probet autem
se homo. et sic de pane edat. et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit
indigne iudicium sibi manducat et bibit. non discernens corpus dñi.
Deuoto animo & cum amore accedendum ad communionem docet ut scilicet mens
reuerentiam se debere et ad eius corpus sumendum accedit; Hoc enim apud
se debet iudicare. quia dñi est cuius in mysterio sanguinem potat. qui pro eis est
benefiendi; Quem nos siquam disciplina accipiamus. non erimus indigni corpore
& sanguine dñi. Gracias enim iudebimus reddere redemptori; Ideo multi inuo bis
inualidi & egri. & dormiunt multi; Ut uerum probatur quia ce ani futurum est
accipientium corpus dñi. Iam hic imaginem iudicii nobis ostendit qui ui conside
rate corpus dñi accepiant. dum febribus & infirmitatibus corripiebantur
ut in his ceteri discerent. & paucorum exemplo cuncta emenderentur; Non
multum sacerdes corpus dñi neglegenter accipere. & eum quem hic poena dis
cutere. grauius tractari fore. quia contempsit exemplum. Quod si nos in ipsos
iudicamus non utique iudicaremur. Cum iudicamur autem a dño corripimur. ut
non cum hoc mundo damnemur. Hoc dic. quia si nos metipsi errores nostros
corrigeremus. non a dño iudicaremur. Et quia corripimur tamen pro nobis
est. ut ipso emendemur. In paucis enim omnium est emendatio. Ne
cum hoc mundo id est cum infidelibus damnemur. Nihil enim differt ab
infideli. qui in considente ad mensam dñi accedit. Itaq. fratres cum conue
nerits ad manducandum. inuicem expectate. Si quis esurit. domi manducet.
Ab inuicem expectandum dicit. ut multorum oblatio simul celebretur. ut et
omnib. ministretur. Et si quis impatiens est. domi terreno pane pascatur.
Ut non ad iudicium conueniatis. Hoc est non ministerium reprehensibiliter et
cum offensione agatis. Ceterum autem cum uenero disponam. Caput prius
salutis ordine agendum ostendit. et quomodo in ecclesiam aut utroq. seu conue
niatur premisit. In quib. rebus si error fuerit. non leue peccatum est. Ceterum aut

quae ad aedificationem ecclesiae pertinent · presentia sui ordinare promisit se. De spiri
libus autem nolo uos ignorare fratres; sicut quando gentes eratis ad simulacrorum
formam euntes prout ducebamini; Spiritalia illis tradituus exempla
prioris conuersationis memorat · ut sicut simulacrorum fuerunt forme
colentes idola: & ducebantur duce uoluntate demonorum: ita & colentes dn̄m
sint forma legis dominicae · ambulantes sicut placet dn̄o; Forma enim unius
cuiusque legis · in professione & conuersatione cultoris debet uideri; Ille enim
forma & imago legis dicit · in cuius fide & conuersatione euangelii ueritatis lu
cet; Propter quod notum uobis facio · quia nemo in spū di loquens · dicit anathe
ma ihū; Et nemo potest dicere dn̄m ihm̄ · nisi in spū sc̄o; Quoniam rationem spiri
tualem ignorantes per singula charisma hominibus potius quam dō gloriandi
bant · non assecuti p spm̄ sc̄m hoc donum ministrari; & quia quid dn̄m ihm̄ uocat
non sine spū sc̄o hoc dicit; Non enim sine dono dicit · dn̄m dicere ihm̄; Ac per
hoc ostendit illis in omnibus di esse laudem & gratiam; Quia sicut idolorum ima
go in ministris eius est · ordinem suum habens per singulos gradus · totum tamen
hominis est · ita & in lege dominica gradus · charismatum sunt in officiis aecclesie ·
nonnullique mentis humanis induti · sedut membra ad aedificationem ecclesie per
tinentia · que per se & in se habent gloriam; Sicut est & iam in humanis officiis;
Sole enim sunt que postis insidant dignitatem · ut loca honor hominem faciat
gloriosum · non propria laus; Ut ergo nemo in spū di dicit anathema ihm̄; Quo
cumque dicit anathema ihm̄ · humano est errore prolata; Quicquid enim
falsum est · ab homine est; & nemo potest dicere dn̄m ihm̄ · nisi in spū sc̄o; Dictum
enim ipsum qui significatur dn̄s ihs̄ · non adulatione hominum · sicut & idola
dicuntur · Sed spiritali ueritate profusum est; Quicquid enim uerum aquocumq;
dicatur · a sc̄o dicitur spū; Ne ergo hominum fauorem existimarent uni
gula xp̄iana · & propter hoc arguise minime paterentur; Sicut ē & in simu
lacris; homo enim admuenit · ut di dicatur · quinon est; Ac per hoc subiecti
sunt antistites illis; Ostendit eis nullum beneficium esse humanum · meo ai
dicitur dn̄s ihs̄; Sed magis donum di · qui dignatus ē misterium suum hominib;

habet enim gratiam in eo ipso fida fuit ppt̄ gloriam nominis xp̄i;

declarare; & enim ipsa professio remissionem adquirit peccatorum. Sicut ex
aggerat dicatio idolorum; Docet ergo eos quia non prestant religionem beneficii
dicentes dnm̃ ihm̃ sed accipiunt; nemore idolorum hominum putarent gratiam
esse in lege dnī dum uocatur dī quinon est; Denq; non intellegentes dī donum
esse in fide singuli singulos sibi homines delegerant quos sequerentur dicentes
Ego sum pauli ego uero apollo. superbiā ergo illorum humiliat ut putantur se
argui; Diuisiones autem gratiarum sunt; Non hoc humanis mentis uide ad scribi
sicut dixi sed gratiae dī ad honorificentiam nominis eius; Sicut enim qui dicit
dnm̃ ihm̃ in spū scō dicit qualis uis sit ita & in loco ordinis officii ecclesiastici positus
gratiam habet qualis uissit; Nonuiq; propriam sed ordinis per efficacia spī
sci; Unde uiter infra dicit; Neq; qui plantat est aliquid neq; qui rigat sed qui incrementum
dat dī; Diuisiones uero gratiarum sunt idem autem spī; Et diuisiones ministe
riorum sunt per eundem spm̃; Per eundem spm̃ diuisa dona dicit prestari; Idem uero
dnī; Et diuisiones operationum sunt; Iungit nunc xpm̃ scō spū; Idem autem dī qui
operatur omnia in omnibus; In tantum non hoc hominibus dandum quasi proprū
sed soli dō asserit ut & iam donum spī sci & gratiam dnī ihū unius dī dicit operationē
Ne gratia & donum diuisum sit p̃ personis patris & filii & spī sci; Sed indiscrete unita
tis & naturae trium unum opus intellegitur; Ut ad unum omnem gloriam redigat
& diuinitatem; Diuisiones autem gratiarum sunt; officiis ecclesiae non humanis mentis
deputare; Sicenim spī sci idem dī est & dnī idem dī est & tres unus est dī; Cum enim
spī sci gloria & potestas & natura dī est & dnī ihū idem ē uirtus quod dī est; & unusquisq;
spī sci & dnī ihū & pater dī est & singuli enim dī unus & tres unus dī; Denq; operan
te uno tres operari dicuntur; Ut trinitatis mysterium in unius dī natura & potesta
te claudatur amisit immensum; Unicuiq; autem datur manifestatio spī ad utili
tatem; hoc est donum accipit ut diuinis retinaculis uitam suam gubernans
& sibi & aliis utilis sit dum exemplum bonae conuersationis ostendit; Cuidam
enim datur per spm̃ sermo sapientiae; Id est datur illi prudentia non exterius sed cordis
co spī sci; Ut cor habeat inluminatum & prudens ut discernat quae uitanda
sunt quae sequenda sunt. Alius sermo scientiae secundum eundem spm̃; hoc est ut

habere sapientiam rerum diuinarum; Alii gratia curationum in uno spū; Idest ut
medelam tribuat infirmis uel aegris; Alii fides in eodem spū; Hoc dicit ut fidei
profunde acuuncinde pressa uel uaundia accipiat facultatem; Alii operatio
uirtutum; Potestatem dari significat in eiciendis demonis aut signis faciendis; Alii
prophetia, Idest ut spū repletus dicat futura; Alii discretio spirituum; Ut intelle
gat iudicet quod dicatur an spū sancti aut ab immundi; Alii interpretatio
sermonum; alii genera linguarum. Interpretari est ut dicta illorum qui
linguis loquitur uel ceteris per donum dei fideliter interpretatur;
Omnia autem haec operatur unus atque idem spū diuidens unicuique prout uult.
Quod superius trium personarum dicit nunc per unum spū sancti agi profitet.
Ut quia tonus natura sunt et ceteris quodunus operatur operantur tres.
Unus est tamen dū cuius gratia dantur singulis prout uult non ad meritum
magis hominum sed ad edificationem ecclesiae suae. Ut omnia quae mundus
uiuant uult sed non implet quae carnalis est. haec in ecclesia quae domus
dei singulorum officia donet magisterio spū et indulta ad probationem uer
tutis. Ipsis qui contemptibiles mundo sicut uidentur. Sicut enim corpus ut et
et membra habet multa. omnia autem membra et uno corpore cum sint multa
unum sunt corpus. ita et xpūs. et etenim in uno spū omnes in unum corpus baptiza
ti sumus. siue iudei siue greci siue serui siue liberi et omnes unum spū potauimus.
Post haec docet nullius personam quasi despecta contemnendam. neque
alicuius quasi perfecta et praeferendam. Nec gloriam quae solido debetur
hominibus tribuendam. Quia dū in omnibus unus atque idem dū sit gloriosus.
Quippe cum omnes et unum baptisma habeamus et unum atq eundem spū sanctū.
Hoc propter supradictam causam quia in aliquibus gloriabantur aliquos uero uelut
contemptibiles spernebant. Nam & corpus non est unum membrum sed
multa. Hoc dicens ostendit unitatem. Varietates officiorū & diuersitatem hanc
non discrepare in unitate potestatis. quando corporis unitas in singularitate con
sistit. sed in multis membris ut inuicem sibi prestent quod debent. Si dixerit pes
quia non sum manus. non sum de corpore. non ideo non est de corpore. Hoc est non posse

cum qui infirmus uidetur inter fr̃s: negari esse de corpore quia non est potens.
Sed ueruntamen aliquando quia non sum oculus non sum de corpore non propter ea non est de
corpore. Non debere dici illum qui paulo inferior est non necessarium putari corpori
propter ea quod deprimis non sit. Sicut corpus oculus ubi est uidetur. Sicut auditus
ubi est odoratus. Idest si omnes unus essent officii et operis quomodo uiplerent
reliqua necessitas corporis. Cum consistere mutuis officiis opis esse adgubernacula
corporis. Nunc autem dispositis membra uniuscuiusque eorum in corpore sicut
uolunt. Voluntate di qua prouida et rationabilis est. Membra dicit corporis
aptasse ut nihil deesset multitudini membris perfectum. Si autem essent omnia
unum membrum ubi corpus. Manifestum est quia si omnes unus essent dignitatis
non diceretur membra neq corpus. Idcirco quia uarius membrorum officiis
gubernantur. Omnia enim omnium membrorum esse non poterant. Idcirco in multas
quia ab inuicem differunt dignitate. Nunc autem multa quidem membra unum
uero corpus. Hoc dicit quia multa membra cum inuicem seuiegrant non discrepant
inuitate naturae quamuis diuersa sint. Diuersitas in unum concurrit ut corporis
unitas expleatur. Sicut et ex quibus ex ipse mundus constat cum sint diuersa non solum
officiis sed et naturis adimuicem tamen mundi proficunt perfectionem. Et ex omnibus his
nascitur temperies quedam in fructibus qui humano proficunt utilitati. Non potest
autem oculus dicere manui opera tua non egeo. Hoc est non potest potior dicere
inferiori non mihi opus es. quia oculus quidem uidetur sed manus sunt que operantur.
Aut certum caput dicere pedibus non est mihi necessarii. Idest maior gradu et dig
nitate non potest sine illo esse. qui humilis est. quia est quod humilis potest. quod non
potest sublimis. quia ferrum potest. quod non potest aurum. Ac hoc honore capitis
facunt pedes. Sed multo magis que uidentur membra corporis infirmiora esse neces
sariora sunt. Manifestum est quia quamuis aliquis dignitate sublimis sit si sub
iectus tamen defuerit quo obsequis suis illum faciat gloriosum ipsa dignitas con
tempabilis erit. Officium est enim per quod dignitas constat. Tale est si imperatori
deest exercitus. Quamuis ergo magnus sit imperator necessarium tamen habet ex
ercitum. Membrum est enim corporis eius. ante se habens ceribunos comites magistros

a
tatum pdidit sensu. Ostendit enim suptus ideo se nolle cui licere & accipere ceu ingor euan
gelice uictoriam ut fortpescere &. Pseudo apostolicis peccantib; blandiebantur uo
lentes accipere ut aut ni sibi uiderent peccare illis subiectus. Et qm heoresis contra
euangelica erat disciplina hic non uult accipere ut libere arguat ne in illorum
numero inueniatur. Et omni ut regule xpiane uis maneat. Ita in ita fa
cit qui apliceni offendebant. Nescitis qm qui in sacrariis operantur. de sa
crario uiuunt & qui altario deseruiunt de altario participantur. In sacrariis le
gem gentilium significat. In altario uero iudeorum. Sicut enim decreuit dns pmorsen
ut debis que oblata sunt parte sumerent sacerdotes. Ita & dns ihs ordinauit eis qui
euangelium adnunciant. de euangelio uiuere. Ergo dns pmorsen gentilium for
ma secutus se ipsa naturalis tacio hoc habet & ut quis inde uiuat ubi laborat. Hanc
ergo tacionem ipsi natura & conuersacioni humane decreuit. Haec tam adcumulu
adhuc addens grauat causa ut ni leue faciat neq; otiosu quod tam ut testimonius
commendat & tamen sibi pficere uult. ne libertate arguendi humilia. Ego
aut nullo ho qui usus su. Postquam multis modis ostendit licere accipere sibi
tamen non opuisse; Obe enim accipere a peccantibus sic supra memorauit. Non
aut sen psibe ut ita in me fiant. bonu e mihi magis mori quam ut gloriam meam
quis euacuet. Gloriam suam dicit in eo sicut euangelii ueritas maneat. & mori
magis elegit quam euangelii iura uiolare. sciens hoc magis sibi pficere ad su
tam salute. Debitu enim obsequii abnuit ab his sibi impendi. ne hoc ac
cipiant fiduciam delinquendi. Nam euangelizare uero. ne e mihi gloria. ne
cessitas enim mihi incubit;. Sicut dicit dns cu feceritis que dico uobis. dicite
serui inutiles sumus quod debuimus facere fecimus. Et ueni e mihi inquit si ne
uangelizauero. missus su enim seruus a dno. Facite ueni & ia seruus inuitus qd
sibi pceptu e. si quo minus abstringatur plagis necesse e. Denique; mori se inuitus
missus se ad pharaonem. & Ionas coactus se pdicare in ninuitis. Nam si uolens hoc ago
mercede habeo. Manifestu e quia nemo accipit remuneracionem eius rei quam inuitus agit
Sicut uoluntarius dignus mercede e quia ac semit dno & qd uoluntate fit melius fit; Si au
inuitus. dispensacio mihi credita e; Nec hoc obscuru e quia quin deuotus aliquid facit

non uoluntate facit sed necessitate. Quid enim potest iustius uel non? Fac mihi ut quod
5 sibi preceptum est. Quid ergo erit merces mea ut euangelium predicans sine sumptu effi
ciam euangelium ut non abutar potestate mea in euangelio. Repressa uerborum
uetancia gloriatur. & uult intellegi quanta dignus mercede est qui potestate
sua non utitur in euangelio dum respuit oblatos sumptus. ne uim predicationis
humilitate. hoc est licere sed non expedire propter salutem fratrum ut corrigantur
forma ergo uult esse ceteris ut ubi uident non expedire etiam licitum non fiantur.
Si quominus delicto fierent rei. quod sic sumunt ut ad demerentum proficiat.
5 Nam cum similiter ex omnibus omnium me seruum feci ut plures lucri facerem.
Liber ex omnibus ~~ex omnibus~~ se cum illi adulatione tradidit euangelio neque
eius qui preter salutem aliquid concupiuit. neque ad delicias habendas ab aliquo
sumptus largiores mercede hypocrisis accepit. Seruum autem se omnium factum dicit.
dum se per humilitatem simile omnium mente in beneficio exhibuit. in eos proficiendo
am firmare. ad salutem futura. Consouens animos illorum qui aut peccabant
aut res diuinas uel diuis sequebantur. in non aspere ferrent reprehendisse. Et
factus sum uidens eis qui uident ut uideos lucri facere. Non quasi uidens simu
lasse ut omnibus fiere. omnia quod solent adulatores facere sed non ut
eni diuinus & medicus spiritalis. scienter omni causas & uulnera magna industria
consouet illos & compatit. Cum omnibus enim hominibus quedam habemus communia
factus sum ergo uidens quasi uidens qui apprehendit illorum circumcidit timotheum
& purificatus ascendit templum occasione per accipiens blasphemandi. Remisit
que uiceset ut liberet sed fecit secundum legem. Nam & consensit illis lege circumcidendo & ipse
& exinde illis ostendit xpm hunc ce quipmissus sum ad sensum seruus habere
effectum. His qui sub lege sunt quasi sub lege essem. Cum ipse non sim
sub lege ut eos qui sub lege sunt lucri facerem. His qui sub lege sunt
samaritani noscuntur. legem enim solam accipiunt.
idest quinque libros mosi. sunt tamen ex origine per
sarum & assiriorum.. Quos rex assiriorum sublatis
filis israhel in captiuitatem. posuit ad incolendam

hisomnibus inferiores sunt multis & magis necessarius sunt; Sicut membra
corporis quae cum inferiora videntur plus utilia sunt. Sine oculis enim manibus
operatur et ambulans victum quaerit. Et quae putamus ignobiliora esse membra
corporis, his maiorem honorem circumdamus. Similis est sensus quae quae putantur
sine dignitate esse inuenimus in eis quod laudemus. Sicut et in membris et plus nobis
placent quam quod in ceteris inuenimus. Quo enim honore digni sunt manus quando
quod uolumus tenemus. Vel pes cum quo uolumus imus. Propterea et nos addimus eis
honorificentiam. ut puta pedes quia humiles sunt et sine dignitate calciamentis ornamus.
Et quae inferiora sunt nobis reuerentiam habundantiorem habent. Manifestum
est quae pudenda nra quae turpia uidentur dum aspectus publicos uitant honestate
se contegunt ne per inreuerentiam horreant. Similimodo et quidam frres cum
sint egestate et habitu inhonesti nontamen sunt sine gratia propter quod membra
sunt corporis nri. Nam solent succinti pedo nudo uerticulatrica incedere.
quamquam ergo uideantur contemptibiles magis honorandi sunt. quia solent una
habere meliorem. quod enim hominibus uidetur despectum solet ad o pulchrum
duci. Quae autem honesta sunt nra nullius egent. Apertum est quia caput
non egt ne q facies neq manus uel his addatur per quod decorentur. Ita et
fratribus in quibus status per nre et conuersationis uiget honestatis nihil quod
uel his addatur. Debetur enim illis redditur honor. Despectis uero uel humilibus
et omnino necessariae. p quam addatur illis aliquis honor ut fiant utiles. Si quomi
nus ipso contemptu neglegentiores circa se erunt. In quibus magis proficiendum est.
Sed dum contemptum corpus et caudet est amplioren honorem tribuendo ut non sit seis
ma in corpore. Sed ipsum p mutuum sollicita sint membra. Sic dicit ad o modo
tum humanum corpus ut omnia mbra eius necessaria sunt; Ac per hoc ipse
mutuum sollicita quia aliud sine alterio non potest; Et quod inferius putatur
magis necessarium est; Sicut & de fratribus expositum est uel disputatur
qui a nullus debet uel uiuere inutilis despicit; Et si quid patitur unum membrum
compatiuntur omnia membra, hoc de membris corporis carnis ambigu
um non est; Quasi oculos aut pes uel manus capiantur egritudine aliqua

infirmitatis eorum condoleat corpus. Ita & nos docet condolere fratribus.
si aliquid huiusmodi aut necessitatis emerserit. Siue gloriatur unum membrum
congaudent omnia membra. Manifestum est quia laetum efficitur sicut ea
membra. siue pedes accurati uel sani fuerint. Sic debemus et nos alacres
fieri si fratrem aliquem uiderimus cubitorem dei. et aptum honestatem morum
hoc est sanum esse consilio. Vos autem estis corpus xpi. et membra de membro.
Ostendit aperte nostram se causam per membrorum carnalium rationem
tractasse. quia non omnes possumus eadem sed singuli pqualitate fidei
et gratiam quam habemus concessam. Et quosdam quidem posuit dominus in ecclesia
primum apostolos. Capud itaque in ecclesia apostolos posuit. qui legati
xpi sunt. pro quo legatione fungimur. Ipsi sunt epi. Firmante istud petro
apostolo & dicente. interceteta deinde episcopatum eius accipiat alter. Se
cundo prophetas. Prophetas duplici genere intellegamus & futurum dicen
tes & scripturas reuelantes. Quamuis sint & apostoli prophete. quia primus gra
dus omnia subiecta habet. Denique caiphas propter quod princeps sacerdotum
erat. prophetauit. Ordinis utique causa non proprium merita. Tamen specialiter
erant prophete. & scripturarum interpretes & futura dicentes. Sicut erat
agabus. qui extra & uincula huic apostolo prophetauit futura hierosolimis
& fanem cecinit. que facta est sub claudio. Ideo quamquam sit melior apostolus
aliquando tamen eget propheris. Et quia a uno dō patre sunt omnia. singulos
episcopos. singulis ecclesiis preesse decreuit. Tertio doctores. Illos dicit docto
res. qui in ecclesia litteris & lectionibus recitandis pueros imbuebant. more sina
goge. Quia traditio illorum. ad nos transitum fecit. Quarto loco ait. Deinde
uirtutes. gratias curationum. Potest enim aliquis non esse episcopus. et habere
in se donum uirtutes sanitatum. Quinto loco donum intellectus ferbum. uarietatibus dicun
tur ingiles. intellectus tamen ut in aliquibus que implere non concedatur a bat iosum ut
quod de habet per quatorum mini concedi non potest. Sunt et gubernatores. quasi pi
talibus rectoribus hominibus documento sunt. Genera linguarum. Vt donum
sicut mutas linguas scire. Interpretatio sermonum. Vt hoc dicat grauedinem

ut linguarum interpretandarum habeat peritiam. ⁊ Numquid omnes apostoli? Verum est quia
omnes apostoli unus est. ⁊ Numquid omnes pphete? Non est ambiguum non omnibus con
cessum pphetam. ⁊ Numquid omnes doctores? Ille doctor ē cui concedit. ⁊ Numquid
omnes virtutes? Hic potest habere virtutem cui dat ds demonia eicere. ⁊ Numquid
omnes gratiam habent curationum? Quomodo potest fieri ut omnes habeant dona curatio
num. ⁊ Numquid omnes linguis loquuntur? Nonne nisi quia numquid qui accepit donum
illuc. ⁊ Numquid omnes interpretantur? Ille potest lingua interpretari cui dat ds
insupra dictum sensum haec inferendo. ⁊ Explanauit enim reddita ratione omnes habere
diuersas gratias. Quemadmodum alicui concedi exemplo membrorum. ⁊ Exemplo enim
corporis carnis spirituale corpus insinuat. ⁊ Ac pro hoc dm̄ benedicendum in omnibus.
Qui ipsius nomine gloriandum cuius gratiae. ⁊ Hanc rationem. Quam in rebus
plurimis inuenimus. ⁊ Aurum aut cum melius argento sit. plus tamen in usu argentum est. ⁊
Ferrum aes necessarium sit. plus tamen ferrum opus est. ⁊ Nihil poene sine ferro fit.
aut sit inferius. ⁊ Apostolus. ⁊ Aemulamini autem charismata meliora. ⁊ Hoc modo in
subiectis absoluit. ⁊ Adhuc magis excellentiorem uiam demonstro. ⁊ Gradatim illos
ad uiam pducit. ostendens illis gratiam supra dictionis doni. quae in hominibus
uidentur. ⁊ Siue loquendi. aut curandi. aut pphetandi. nad meritum hominis pertinere.
sed ad honorificentiam dei. ⁊ Ideo q̄ nunc uiam sedicit illis ostendere planiorem. quatinus
ad eadem. quae meritum collocat apud dm̄. ⁊ Nam quia supra dicta non semp ad
meritum pertinent. dicit saluator. ⁊ Multi dicent mihi die. id est audiri. die die.
nomine tuo nomine tuo pphetauimus. Et in nomine tuo uirtutes multas fecimus. ⁊ Et quae demonia eiecimus
nihil ad meritum pertinent. sed officia sunt ecclie. ad confusionem gentilium. ecclie honorem
ficentiam prestanda. dicit eis dns. ⁊ Recedite a me. non noui uos operarii iniquitatis.
Securi ergo. quia dn̄ nullis operibus cernebatur. neglegentes ergase fuerunt. ⁊ Nam
et septuaginta duobus discipulis gaudentibus. quod demonia illis subdita fuerant.
dicit saluator. ⁊ Nolite in hoc gaudere qd demonia uobis subiecta sunt. sed in hoc gaudete.
qd nomina ura scripta sunt in celo. ⁊ Quare. nisi quia nomina dei subiecta sunt. non
hominis merito. ⁊ Et quare nunc nominata sit. ut habeant homines gratiam dei.
Inter initia fieri oportuit. ut fundamenta fidei. acciperent firmitatem. ⁊

Nunc autem opus non est quia populus populum adducat ad fidem eumu
dentur eorum bona opera & predicatio simplex; si linguis hominum loquar
& angelorum, caritatem autem non habeam unum sum velut aeramentum
aut cymbalum tinniens. Magna utique videtur gratia diversis loquilin
guis; plus autem aliquid est quam angelorum si possit linguam scire; idest
si spiritaliter cognitum possit habere angelicum mocum; Sed hoc admeritum
non adscribi, sed addi gloriam subiectio ostendit. dicens sic esse ut aeramen
tum resonans aut cymbalum tinniens; Quia sicut eramentum impulsu al
terius resonat. aut cymbalum tinnit. ita & hic quilinguis loquitur spi
ritu effectum habet & mocum ut loqui possit; Sicut & alio loco dicit salua
tor; Non enim vos estis qui loquimini. sed spiritus patris vestri qui loquitur in
vobis; Nam & asina loquta est humana lingua ad baliam filium beor ut
addiceret di maiestatem; & pueri infantes in laudem di proriperunt
ad confusionem iudeorum; Saluator autem non solum istos. sed & lapides ad
condemp nationem perfidorum. et gloriam di clamare posse ostendit.
Et inter ipsa primordia ad commendationem fidei. quibus abantur linguis
loquebantur; Et si habeam prophetiam. & si novero omnia misteria. & omne
scientiam. caritatem autem non habeam. nihil mihi prodest. Vere nihil prodest.
Addi enim gloriam prophetatur. sicut dicit dauid pphetam. Non nobis domine non nobis
sed nomini tuo da gloriam. Nam et balaam pphetauit. cum pphetam non esset. sed asi
olus. Et caiphas prophetauit non merito. sed dignitate ordinis sacer dotalis.
Et saul prophetauit. cum iam inobedientie causa. spu malo fuisset repletus. et ppe
di causam ne posset comprehendere dauid. quem et occidere volebat. Et si nove
ro omnia misteria. Iudas enim nihil fuit fuisse cum apostolis et didicisse misteria
cum caritatis hostis tradidit saluatorem. Et prophetam ezechiel diabolum misteria celes
tia scire ostendit. quando increpat in paradiso di illum fuisse et pretiosos lapides
habuisse testatur. Quos lapides idem apostolus. doctrine diuine misteria significa
uit. Et nihil illi profuit quia caritatis immemor in superbiam prosiliuit.
Et si habeam omnem scientiam. Nihil mihi pdest scientia. si caritas non sit. Denique

scribis & pharisei nihil profuit dicente saluatore uos habetis clauem
scientie & neque uos intratis neq; alios sinitis introire; Per inuidiam
enim caritatem corrumpentes scientiam eius ad nihilum dedecerunt;
Nam & tertullianus & nouatianus non parue scientie fuerunt; Sed quia
per zelum caritatis foedera perdiderunt insania uersi ad perditionem
sui heresis creauerunt; Et si habuero omnem fidem ita ut montes trans
feram; Uirtutes facere aut demonia perfidem eicere diuitias & glorie;
Nec hoc admeritum profuit nisi quis bone conuersationis fuerit aemulus
fuit supra memorati; Et si erogauero omnem substantiam meam; Aper
tum est quasi omnis substantia impendatur nihil profuit caritate nec lec
ta quia apud religionis caritas e; Et qui apud non habet uitam non
habet; Et si tradidero corpus meum ut ardeam nihil mihi prodest; Sine
caritate nihil prodest quia fundamentum religionis caritas e; Quic
quid ergo sine caritate fit caducum est; Caritas magnanima e locunda
est; caritas non emulatur non inflatur non inperperam agit non est
ambitiosa non querit que suasunt non irritatur non cogitat malum
non gaudet in iniquitate congaudet autem ueritati; Omnia tolerat
omnia credit omnia sperat omnia suffert caritas nuimquam excadet;
Tanta preconia caritas edocuit ut non in merito hanc ceteris antepone
re uideretur; & uicissim laborare eos qui alius mandatis operam dant
huic non obtempeantes; Hinc ait iohannes apostolus; caritas d̃ est; &
qui caritatem non habet sciat se d̃m non habere; Unde & in alia epistola
idem paulus apostolus ait; D̃s autem qui dues est in misericordia propt̃
multam caritatem suam miseritus est nr̃i; Qui ergo caritatem non habet
ingratus est misericordie d̃i quia non diligit per quod saluatus e; Ut p
inde discerent quia grauiter delinquebant quiescam fraterne ca
ritatem preponebant; Nam hec est que in presenti prodest & in eternum
cum d̃o permanet; Sive autem prophetie euacuabuntur sive lingue
cessabunt sive scientia euacuabitur; Ex parte enim scimus & ex parte

prophetamus; Cum autem uenerit quod perfectum ē euacuabuntur que ex
parte sunt; Omnia crismatum dona euacuari dixit quia non tantum possunt
comprehendere quantum ipsa uertas habet; Neq; nos aut capere aut narrare
possumus plenitudinem uertatis; Quid enim fieri potest ut lingua humana
omne amplectatur quod dī est. Ideo destruetur inperfectio nrā; Non quod
id quod uerum est euacuabitur sed dum addtur inperfecto quod deest destru
tur; Destructio enim inperfectionis ē quando id quod in perfectum est impletur
5 inuerum; Cum essem paruulus ut paruulus loquebar quasi paruulus sapiebam.
5 quasi paruulus cogitabam; Cum factus sum uir eque paruuli erant destruxi;
hoc dixit quia ex euntes sci de hoc mundo plus necesse est inueniant quam nunc
putant sicut iohannes apostolus de saluatore dixit; Tunc uidebimus eum sicut
est; In hac ergo uita paruuli sumus; ad comparationem future uite; Quia sicut
-5 uita eiusdem hic inperfecta est ita & scientia; Uidemus nunc perspeculum in enig
5 mate tunc uero facie ad faciem; Apertum ē nunc imagines uideri per fidem
tunc res ipsas; Modo sicut ex parte tunc uero cognoscam sicut & cognitus sum;
Id est uidam que promissa sunt sicut uideor; hoc est presentem esse addn̄ ubi
xp̄s est; Manet aut spes fides caritas tria hec; Maior aut̄ horum est caritas; Digne
maior est caritas quia aut fides predicatur; & spes esset future uite caritas p̄ statu
sicut supra memoratum; Unde & iohannes apostolus; ex hoc cognoscamus inquit cari
tatem eius quia ipse pro nobis animam suam posuit. Iuste igitur maior caritas est. p
quam reformatum ē genus humanū. Sectamini caritatē emulamini spiritalia
magis aut ut ppheties. Post caritatem. ppheticum studium magis habendum
tatur. quia quamuis magni sint spiritales gradus quos enumerat hic tamen
melior quia ad utilitatem ecclesie profic ut discant omnes diuine legis
rationem; In quo enim quis animum dederit in eo ipso accipit donum; Dicen
te salomone; Sare legem sensus ē optimus; Scientia enim sub nexa caritati
5 non inflatur sed est mansueta pfiaens omnibus ad utilitatem; Qui enim loqui
5 tur linguis non hominibus loquitur sed dō; Nemo enim audit spū aut̄ loqui
tur misteria; hoc est quod dicit quia qui loquitur incognita lingua ideoq;

※ dō loquitur quia ipse omnia nouit. homines enī nesciunt

nullus ē ex hac re profectus; Spū aut loquitur non sensu; qua ignoratur
quod dicit; Qui enim ppheta hominibus loquitur ad edificationem & exhor
tationē & consolationē; Edificatur enim quando questionum solu tionem
addiscit; Exhortatio autē illis fit ut desiderium patiatur ppheticandi; Con
solatur uero qua contempta disapline inspeuidet; Scientia enim legis fir
mat animos & prouocat ad spem melioris pfectum; Qui loquitur lingua semet
ipsum aedificat; qui uero ppheta ecclesiam aedificat; per id quod enim so
lus forte sit quod loquitur se solum aedificat; Nam qui ppheta omnē plebē
aedificat dum intelligitur ab omnib; quod loquitur; Prophetas interpre
tat scripturarum; Sicut enim ppheta futura dicit que nesciuntur ita & hic
dum scripturarum sensū quimultis occultus ē manifestat dicitur ppheta re;
Volo autem uos omnes loqui linguis magis autem ut ppheteti; Non potest
prohibere loqui linguis qui a superius donū istud dicit esse spiritū; Sed ideo
ppheticandi magis studium habendū quia utilius est; Maior est enī qui
ppheta quā qui lingua loquitur nisi interpretetur. Quia si interpretari
potest non enim erit minor quia aedificat ecclesiam. hoc enī manifest quod
omnibus prodest. Hic enim pro dono di loquitur linguis qui & eas inter
pretatur: sicut enim & illi duodecim macabus apostolorum. Nunc autem
fratres si uenero ad uos linguis loquens. quid uobis prodero. si non loquar uobis
aut in reuelatione. aut in noctua. aut in prophetia aut in doctrina. Haec
omnia unum significant. Docere enim nemo potest. nisi intelligatur
Tamen quae sine anima sunt uocem dantia. siue tibia. siue cithara. nisi dis
tinctionem sonus dederint. quomodo cognoscetur quod per tibiam cant
aut quod citharizatur? Et si enim incertam uocem tibia dederit. quis se pa
rabit ad bellum? Quo exempla facilius suadent quam uerba. exemplis com
modat perque facile adsequantur non debere illos in ecclesia loqui linguis
quas interpretari non possunt; Ut quidem loquatur quē nemo intelligit;
tamen uos per linguam nisi significantē sermonē dederitis. quomodo sacet
quid loquimini eritis enī in aera loquentes. hoc est nihil profacientes;

Ut puta genera linguarum sunt in hoc mundo et nihil sine voce. Nihil ergo de
generibus linguarum inquit sed habent vocem significationis propriae intel
legantur. Si ergo nescero virtutem vocis ero eis loquor barbarus et qui
loquitur mihi barbarus. Nonnisi quidem id illud endum monet ut in nuce pluralitas
linguarum barbari sibi vindicantur. Sed quia concordiae resecare hinc
dum est ut per unanimitatem intellectus communi lectione gloriemur. Sic
et vos quo emulatores estis spirituum ad aedificationem ecclesiae querite ut
prophetis. Qui a prodest scripturis explicare. Nam inducitur et gaudet
animus quandoliquid descripturis per capite. et quantum propensior
in hac parte fit tantum deserit utria. Propter ea ad hanc partem studium
monet applicandum. Ideo quidem lingua orat ut interpretatur. Etenim qui lin
gua loqui desiderat orare debere ut accipiat donum interpretandi ut
proficiat ceteris studium eius. Si orauero lingua spiritus meus orat mens vero
autem mea sine fructu est. Manifestum est ignorare animum ut nisi
lingua loquatur qui nescit. Sicut solent laici homines grece cantare
oblectari sono verborum nescientes tam quid dicant. Spiritus ergo quid agit
in baptismo fit quid orat animus dum loquitur. aut per orat lingua sibi
ignota mens autem quid est animus sine fructu est. Quid enim potest habere
profectum qui ignorat que loquitur. Quid est ergo orabo spiritu orabo et mente
psalmum dicam spiritu psalmum dicam et mente. hoc dicit quia cum quis hac lingua
loquitur quam novit tam spiritu quam mente orat. Quia non solum spiritus
que dixerat in baptismo fit quod orant sed et animus similiter modo
et de psalmo non ignorant. Ceterum si benedixeris spiritu. hoc est si laudem
dum lingua loquaris ignota audientibus quis simplex locum idiota quomodo
dicat amen super tua benedictione quia nescit quid dicis. Imperitus enim
audiens quod non intelligit nescit finem orationis et respondit amen. Id est
verum ut confirmatur benedictio. Phoseum implet confirmatio prius
quam respondit amen ut omnia dicta vera testimonio audientis mentibus
confirmentur. Nam tu quidem bene gratias agis. Ideo dicit quia cognita

sibi loquitur. quia sit quid dicat. sed alius ñ aedificatur; Sunt q; ad
aedificandũ ecclesiam conuenitur. ea debent loqui que intelligant
audientes; Nam quid prodest ut quis lingua loquatur quam solus sciat.
ut qui audit nihil pficiat; Ideo tacere debet in ecclesia. ut hi loquantur
qui psint audientibus; Gratias ago deo meo quod omnium uriñ lingua
loquor; Quo superius linguis loqui donum esse dixit spiritsc; ideo ad
dñ refert quod omniũ lingua loqueretur; & ne forte quasi emulus
pnudiam hoc docere uideretur; ostendit se omniũ quidem horũ
loqui linguis. & quia non uaide prodest; Sed in ecclesia inquit uolo quinq;
uerba loqui per legem. ut & alios aedificem. quam decem milia uerborũ
in lingua; Ut alius dicat paucis uerbis in adipectione sermonis loqui.
quod omnes intelligant. quam plixam orationem habere in obscuro;
hic hebrei erant qui aliquando sira lingua plerunq; ebrea. in tac
tabui ut oblationib; utebantur. ad eo mendationem. gloriabant
enim se de hebreos ppter mentem abrahe; Quod idem apostolus p nihilo ha
bit dicens; absit autem absit gloriari nisi in cruce dñi nri ihũ xpi; Fratres
nolite pueri effici sensib; sed malitia parvuli estote. ut sensibus perfec
tisc; Perfectos illos iubet esse ut sciant quid ad instructionem sit neces
sarium ecclesie; Ut recedentes a malitia & erroribus; his studerent. que fice
rent ad utilitatem fratrũ; hic est enim sensu perfectus. qui agit ut psit
alios. maxime fratres; In lege enim scriptum e; quia in alius linguis & in
alis labris loquar populo huic. & nec sic audient dicit dñs; Hoc dñs
de his dixit. quos presciit ne saluari credituros; In alius enim linguis &
alis labris loqui. nomen testamenti e predicare; Sic dicit hieremias ypheta;
ecce dies uenient dicit dñs. & consumabo domũ israel & domũ iuda
testamentum nouũ. non secũdũ quod disposui patribus illorũ; hoc est in
mutata ratione alte loqui quam se legis uetris uerba habent; dũ
audiunt sabbata solu: neomenias euacuari. circumcisionem cessare. sacri
fica immutari. escas ducũ prohibeas licere edere. xpm dedo dm pdicari;

hoc est alius libris loqui & alius linguis. & nec sicut erat dñs ab audire volu
er; Potest sic intellegi. ut quia multi uideron̄ malivoli erant. sapiē
nonerat dignū his in reuelatione loqui euangelium. sed in parabolis
loquerentur adeos; et intellegerent ideo non sibi ut̄ quia alienant.
nec sic se corrigerent ut mererentur p explanationē audire uerba ch̄i
Unde dicunt discipuli ad dñm; Onē quare in parabolis loqueris ad illos. Re
dns; qm̄ a uobis datū est inquit nosse mysteriū regni dei. illis aut̄ non. ut
uidentes non uideant. & audientes non intellegant; Ne indignū salutem
paperent; quod autem aduertentes p meritis suis facū; nec sic conuersi
dō sacis facere uoluerunt. lcaq; lingue insignosunt; hoc est uelamine
incognite lingue obscuratis sermones dī ne uideant a fidis; ut ait dicunt
incognite lingue signūsit. quia propē p fidiā factum est ne audiens intelle
gat; Nonuciq; his qui credunt. sed n̄ credentibus; hoc est quod dixi. quia
ad occultandos sensus. incredulus p fuium lingue; Prophecia aut̄ non
incredulis. sed his qui credunt; hoc est. n̄ cōpetit fidelibus audire linguas
quas n̄ intellegant. sed infidelib̄. quia n̄ sunt digni intellegere; Sic dicit
esaias pphēta; Vade & dic populo huic. aure audietis. & n̄ intelligetis.
&c &; Si conuenerit unū sa ecclesia in unū. & loquant omnes linguis.
intro eant aut̄ & idiote. nonne dicent quia insanitis; Manifestū est.
quia si omnes diuersis linguis loquant. tumult̄ fit quidā in conditus po
pōli quasi frenesim patiens; Quod si omnes pphetent. intro erit aut̄
aliquis infidelis uel idiota. increpatur a omnib̄; redarguitur a omni
nib̄; occulta cordis eius manifesta fiunt. & tunc cadens in faciē eius ad
orabit dñm; pronuntians quod uere dī in uobis est. Cū enī intelligit & in
telligitur audiens laudari dñm & adorari xpm. perudet ueram ee &
ueneranda religionē. in qua nihil fictū nihil in tenebris uidet geri. sicut
apud paganos quib̄ uelanē oculi. neq; sacra uocant p spiacentes. uanis
se uanitatib̄. cernant in ludi; Omnis enim impostura tenebras petit.
& falsa pueris ostendit; Ideo apud nos nihil abdite. nihil subuelatum

sed simpliciter unus laudatur dñs. ex quo omnia. Rumus dñs ihs per
quem omnia; Si enim nullus sit qui intellegat. aut a quo ipse discriminatur.
potest dicere seductionem quandam esse Ruanitate. que ideo linguis canitur.
quia pudoris esse si reuelatur; Quid est ergo fratres cum conuenitis unusquisq;
uestrum psalmum habet; Idest laudem dei per cantum eloquitur. doctrinam habet;
hoc est sensum spiritalem prudentiam habet expositionem; Reuelationem
habet; Idest sub est ecclesia occultorum. que ad omnium mentem peruenit.
fauente spiritu; Linguam habet; Ut eos qui lingua loqui poterant non conuertis
rent. permisit eis loqui linguis. ita tamen ut interpretatio sequeretur; Ideo aut
interpretationem habet. ut si interpres adesset daretur locus loquendi linguis;
omnia ad aedificationem fiant; Conclusio haec est. ut nihil incassum in ecclesia ge
ratur; hoc elaborandum magis ut imperti pficiant. ut nihil sit corporis
pimperfectum tenebrosum; Idcirco omnes paratos uult conuenire diuersis
donis spiritalibus. ut ipsa auditate animi uigilantes. in mutuo se ex ortu
melioradona aemulentur. ad inluminationem fratrum; Si enim lingua
quis loquitur per duos aut multum tres. separatim et unus interpretetur;
hoc est duo aut tres. plus in linguis loquantur. sed singuli non simul omnes.
ne insanire uiderentur; Ideo ergo ut multum tres. ne occuparent diem linguis
loquentes interpres illorum. et non haberent pphete tempus scripturas disserendi.
quis totius ecclesie inluminatores; Quod si non fuerit interpres. taceat in ecclesia
sibi aut loquatur et deo; hoc est intra se tacite oret. ut loquatur deo qui audit
mutta omnia; In ecclesia enim ille debet loqui. qui omnibus psit; pphete autem duo
aut tres loquant et alii examinent. uel intergent; Ipsum modum tenuit dicendo
duo aut tres loquantur. singuli autem sicut supra; Ceteros autem interrogare pmisit;
De his que forte in ambiguum uenium. aut que aliquis adsequi non potest. quia
diuersa sunt ingenia. ut disputatione planiore diluadentur; Quod si alius
uelatum fuerit sedenti. prior taceat; Idest pmittat potior inferiori. ut si po
test dicat. nec egre ferat. quia potest et illi dari donum ut dicat. aiunderur
inferior. quod potiori concessum non est; Sicut enim totum uni concedi non potest.

licet potiori. ita & non potest alicui quamuis inferiori. ut si potest nihil imperari. ut nemo sit uacuus a gratia dei; Potestis enim per singulos omnes pphetare ut omnes discant & omnes exhortentur; Hec traditio sinagoge est. qui nosunt sectari. qui a xpiani quidem scribit. sed ex gentibus facti non ex iudeis ut sedentes disputent senores dignitate in cathedris. sequentes in subsellis. nouissimi in pauimento supra mattas; quib; si reuelatum fuerit. dum dii loqui dicendi p̃ cepit. nec despiciendos quia membra corporis sunt; Et sps pphetarum pphetis subiectus est; Quia enim unus atq; idem sps est. quia pphetis futura dicentib; qui his qui reuelant scripturas. infundit se pratione & qualitate cuiusque. Idcirco dixit. subiectus est pphetis. ut ingenia accenderet hac spe. quod sps conatus bonus adiuuet; Desidero enim obtamo addires enarrandas subiuenit. ut impleat boni propositi uoluntatem; Nam & de saluatore idem dicit est; bibebant aut de spiritali sequenti petra. petra autem erat xps; hoc subiectum esse. quod & sequi; Sequebatur enim ut humanis suffragiis deficientib; adesset ad auxilium tribuendum. Ita & sps subiectus dicitur. ut conatus bonos adiuuet ai suggerit; Subiectus enim uidetur. qui cepta alterius perficit; Non est enim dissensionis res sed pacis. Quia ergo pacis res est. dicente saluatore. pacem mam do uobis pacem meam relinquo uobis; Nemo alterum nisi nit dicere. neq; debebit dicenti. studio contra dicendi resistere. ne discordia fiat in corpore; Qui enim in pace uocantur. pacem debent studere ne pacis iura soluantur; Sicut in omnib; ecclesiis scorum doceo; Hoc dicto hortatur illos ut que precepit faciant. quando similiter ecclesiis scorum predicare testatur; Aut a uobis uerbum dei factum est. aut in uos solos deuenit; Argumentis uerba sunt; Sic enim instituerant quasi ipsis p̃missa fuisset haec salus. & exemplo eorum cepere gentes uocarentur ad fidem. aut non essent aliqui qui possent sua sapere gratia dei apostolis predicantib;. Sic enim se uocabant. quasi beneficia darent. magisqua acaperent accedentes ad fidem; Unde dicit; Aut in uos solos deuenit uerbum dei; omnis enim qui uult aliquid emere quod sit ab alius

non requirit. cui quodam fastidio accedit ad emptionem. quasi beneficium
prestaturus uendenti; Ideo hoc apostolus arguit in corinthios qui tales se
prebebant elatione uanitatis. quasi ipsi non oboedirent uerbis fidei.
nemo esset qui crederet; Siquis dicit uidetis; Uobis primis oportebat loqui
uerbum uitę huius. sed quia reppulistis & indignos uos fecistis eterne
uitę. conuertimus nos ad gentes; Siquis existimatur ypheta eę aut spiritalis. 5
cognoscat quę scribo uobis. quia dni sunt; Hoc dicens. tangit supra memo
ratos falsos apostolos. a quib; fuerant depauperati quip desiderius hominum.
diuina sed terrena docebant; Ideo hic nihil suum tradere sese dicit sed dni.
ut quib; suadet. dō ad quisita non hominib; uideantur; Qua fiducia & con
stanter predicat; liberam habens conscientiam quia non hominib; place
re uult. sed dō; Unde. peccatoribus non plandit ut crescant. sed am
monet ut desinant; Siquis autē ignorat. ignorabitur; Recte quia qui nesciet 5
dni esse quę loquitur apostolus. & ipse a dno ignorabitur in die iudicii;
dicente dno; amen dico uobis quod nesciuo uos; Propter quod fratres. emula 5
tionē habete ypheciandi; Quamuis arguat hos & in multis reprehendat &
corripit eo quod recesserant a traditione eius. tamen fratres hos uocat; Quia
dicit esaias ad plebem dni; Dicite his qui non recte ambulant in uiis meis;
frs mi estis uos; Ut ergo consolaretur istos post correptionem. fratres illos
uocat & ad emulationē prophecię hortatur. ut assidua disputatione
& explanatione diuinę legis fierent structiones. ut possint discere puerias
esse pseduo apostolorum predicationes; Et loqui linguis. nolite prohibere;
Et propter caritatem ut qui possunt loqui linguis & quinter preter fuerit
presens. non uetentur; ne fiat dissensio; Omnia autē honeste. & secdm ordi
nem fiant; hoc est secdm ordinem supra dictum; honeste autē illud fit.
quod cū pace & disciplina fit; Mulieres uerō in ecclesiis taceant; Nunc tra
dit quod pret̄ miserat. Superius enim uelari mulieres in ecclesia pre
cepit. modo ut quiescant & uerecunde ostendit ut opere ptum sit
qui uelantur; Sicut imago dei uir est nō femina & uiro subiecta est

legem iacere · quanto magis in ecclesia debent esse subiecte propter reuerentiam eius qui illius legatus est · qui etiam in ea apud est; Non enim permittitur illis loqui · sed esse in silentio sicut & lex dicit; Quid dicit lex · ad uirum tuam conuersio tua · & ipse tui dominabitur; Lex hec specialis est; hinc sara domini uocabitur abrahã uirũ suum; ac phoc in silentio iubentur esse · ne supradicte legis sententia infirmetur; Cuius memor sara · uiro suo erat subiecta sicut dictum est; Quamuis una caro sint · sed duab; ex causis iubetur esse subiecta; Quia & ex uiro est · & ipsã intrauit peccatum; Si quid autem discere uolunt · domi uiros suos interrogent; Turpe est enim mulieribus in ecclesia loqui; Turpe est · quia contra disciplinã est · ut in domo dei qui eas subiectas esse precepit uiris suis · de lege loqui presumant; aut saltem illic uiros habere primatum · & sibi magis cõpetere · ut in domo dei precibus uacent · linguam retinentes · aures aperiant ut audiant quomodo misericordia dei mortem uicit per xpm · que per eum regnauit; Nam si audeant in ecclesia loqui · dedecus est; Idcirco uelantur · ut humiliate appareant; ille autem se inuerecunde ostendunt · quod & uiris opprobrium est; In mulierũ enim insolentia · & iam maritus notantur; Notum autem uobis facio fratres euangelium · quod predicauit uobis · quod & accepistis · in quo statis · per quod & saluti efficiamini · quod sermone adnuntiauit uobis · debetis tenere · nisi forte sine causa credidistis; Ostendit illis quasi in hac causa que subiecte a traditione eius seducti sunt · perdidere quod crediderant; Omnis enim spes credentium in hoc sensu est · quia mortui resurgent; Quod autem dicit in quo statis · illis dicit qui firmi erant in fide traditionis huius; pro miseris enim loquitur · ut & hi qui fixi in fide sint · gaudeant · & qui nutant · corripisse doleant & corrigantur; Tradidi enim uobis in primis · quod xps mortuus est · pro peccatis nris · secũdũ scripturas; Scripturas testamenti ueteris memorat · que futurum dni passionem cecinerunt; Dicit enim esaias propheta; Ut ouis ad immolandum ductus est; & in certamine quod tollitur a terra uita eius · ab iniquitatibus populi mei ductus est ad mortem; hec in xpo reperta nosuntur; Sed quia preter uatem poru

significatio uidetur: non ē aduersum: quia apud dn̄ qui omnium preteriuse-
nihil futurum est; Ideo sic dicit quod futurum est a nobis quasi factū sit; Nā
in apocalipsi iohannis apostoli dicit; Agnus inquit qui occisus ē a constitu
tione mundi; Quia en̄ aliter non fiet quam sicut dn̄ factum dicitur; Nobis en̄
fit non dō: quia apud dn̄ nihil est quod futurum dicatur; Et in psalmo ait
dn̄s regnabit a ligno. Et moysi ses de cruce eius tra significauit dicens; Iunc
uidebitis uitam uitam pendentē ante oculos uros & non credetis; Id circo
ergo in eadem causa & futuri temporis aliquando significantiam ponit: ne a
peruersis non de xpō dictum defenderetur: sicut cum quasi preteritum signifi
caret; Et quia sepultus est; Nulli dubium ē mortuum sepultum ee; Sicut dicit
esaias ypheta: & dabo malos pro sepultura eius; Et quia resurrexit tertio die secdm
scripturas; Omnia in fide clausa sunt; Ideo sub persona populi resurrectio dn̄i
tertio die futura descripta ē; Dicit enim osee ypheta; post biduum & tertio
die resurgemus: & uiuemus in conspectu eius; In xpō en̄ omnes resurrexisse sic
ut iam mortuos ee nemo fidelium denegat; Similimodo & in psalmo sub pso
na hominis & iam de xpō significat dicens; Omnia subiecisti sub pedib; eius:
gloria & honore coronasti eū; Et quia ait suse est cephe; Id est petro; Hoc etiam
cleophas cum socio suo testantur in euangelio cata lucam: quod apparuit solipetro;
post ea illis indecim; & hoc in euangelio continetur; Deinde apparuit plus quā
quingentis fratribus simul; Hoc sua fide loquitur; Ex quibus plures manent
usq; adhuc: quidam autem dormiet; De his quib; post resurrexionē appa
ruit dn̄s: tunc multos dicit fuisse in corpore; Deinde apparuit iacobo; singu
lariter iacobo apparuit sicut & petro; Quod ideo puto factum: ut multifaria
apparentia: fidem resurrexionis firmaret; postea apostolis omnib; iterū
apostolis omnib; uisus ē in monte ubi constituerat illis ihs sicut refert matheus
euangelista; Ante in hierusalem post dies octo resurrexionis suę. Id est do
minica die. tanuis clausis intrauit ad discipulos: ut thomae animus firmaretur.
Sicut dicit iohannes apls; In monte enim intellegitur mandata illis dedisse. No
uissime aut omnium quasi aborciuo. uisus est & mihi. Apparuit illi primum in.

celo· post gratia in templo; Nouissimum se dicit· quia extra tempus natus in
xpo· apostolatum accepit· In celos dno receptus cum carne; Ego enim sum min-
imus apostolorum· Humiliat se· & temporis causam sibi adscribit· Tempore
enim minor est· non dignitate· Sed quia & persecutor fuit· inclinat se dicens·
Quia non sum dignus uocari apls· quia p̃secutus sum ecclias dei· Gratia autem dei· quod
sum· Do autem dat gloriam qui eum elegit· & dignitatem suam non sibi defer-
dit· sed indignum se dicit; Unde uere plus meruit· sciens dixisse dnus·
qui se exaltat· humiliabitur· Et gratia eius pauper non fuit in me· Hoc
dicit· quia non pptr quod persecutus est· minorem gratiam in apostol-
atu accepit· Sed plus illis omnibus laborauit· Addit causam· quia non
solum minoratus non est· sed & amplius propter constantiam qua uige-
bat in xpo adflictus est· quod non egre ferens· dignior factus est; Non
ego autem· sed dei gratia mecum· Ne se extulisse iactanter putaretur·
sic ait se humiliat· cum hoc ipsum non magis sibi sed dei gratiae adscribit,
ut semper omnem gloriam referat ad dm unde iste exaltandus est·
sive igitur ego sive illi sic predicamus et sic credidistis, hoc est quod supra
significat· quia non aliam gratiam in predicatione accepit· quia
ceteri apostoli· sed unam atque eandem· Unde magis arguit perfidiam
corinthiorum· quia cum manifesta esset credulitas hec apud omnes ecclias·
qui ab hac spe & fide desauerant; quam subiecit dicens; Si autem xps pre-
dicatur· quod ex mortuis resurrexit· quo modo dicunt quidam inter uos·
quoniam resurrectio mortuorum non est; Si ergo resurrectio mortuorum
non est; neq; xps resurrexit; Si autem xps non surrexit· inanis ep̃re-
dicatio nra· uana est fides ura; Hec a falsis apostolis erant tradita· qui
xpm· neq; natum· neq; passum· neq; resurrexisse· adseuerabant; Quos & Io-
hannes apostolus denotat; quod xpm in carne uenisse negabant; Unde
dicit; qui negat xpm in carne uenisse· hic anti xps est; & qui negat
filium· nec patrem habet; Ita ambulant· & quorundi fidem ne inpru-
dentes a mundi sapientib; iudicarentur· subuertebant; Quia prudentes

seculi stultum iudicant cū audiunt resurrectionē mortuorū; Quod si inquid
uerum est quia xpūs non resurrexit: falsissimus predicatores: & fides uāna
uestra; hoc eum crediderunt apostolo predicante: quia mortui resur-
gerent: & hac spe adeo accesserunt ad fidem; Quod iniq; addere uīcū eorū
pficere asserit: si credidere quod futurum nō est; & pudoris est ut aliquis pfi
teatur hoc se credidisse quod falsū est; & uerecundū ergo illis uidetur: & labo
reseorum dicit infructuosos: si quod a falsis apostolis audierunt uerū ē: qui
mortui non resurgent: quod nemo iniq; desperatur audire; Ut uidentes hoc
contra se esse: reuerterentur ad pristinā fidem; Inuenimur autē & falsi testes
di qui testimonium diximus aduersus dnō quod suscitauerit xpūm: quē ñ
suscitauit; Qui ad sentē quod xpūm dī a mortuis suscitauit: falsus ē testis
simonest factū; Ut iucundū tamen dī predicat: ñ iniq; ut inimicus quia
admirabile factum: uirtutem eius adscribit; Quod si uerū ē quia excitauit
xpūm a mortuis: quis hic dicendus ē qui & testis contra dnō falsus ē: & opus
eius stulticiā asserit; Si enim mortui non resurgent: neq; xpūs resurrexit;
Quod si xpūs non surrexit adhuc estis in peccatis uris: & qui dormierunt
in xpō perierunt; Terret illos: quod quia nemo sibi male uult; doleat illos
hoc cepisse credere quod contra ipsos est; Qui enī peccata sibi remissa
noluerant audire; Et qui dormier in xpō perierunt; Addit adterrorem quia
carorū suorū excessum: nolunt etiam p ditionē; Qui enim sub hac spe de
isto seculo exierunt: siue occidi non timuerunt: quia resurgere ex emplo
xpī crediderunt: & nonest uerū perierunt; hoc illis dicit quod amore
suorū defunctorū nolunt audire: ut illis impetret quod prius per errorē
uolebant audire; Si in hac uita tantum speramus in xpō: miserabi-
liores sumus omnibus hominibus; O. manifestum est: quia & in hac pre
senti uita sunt futura: speramus in xpō; Nec enī hic deserit seruos suos xpūs:
sed dat illis gratiam: & in futuro eruit in gloriam eterna; Si ante futurā uitā
spes non est: omnib; hominib; quod dicē miserabiliores essemus; Ut
quid enī ieuna: uigilias: exercis munda: uita iusta: misericordia: mors:

Siphis nulla merces erit infuturo. Incredulis autem uel hac uita fruuntur;
Sicut xpi resurrexit a mortuis in uitum dormientium. quo quidem per
hominem mors et per hominem resurrectio mortuorum; hoc dicens. tangit
pseudo pphetas qui xpm natum negabant; ac per hoc non surrexisse car
nem. quia qui natus non est nec moritur; Sic autem probat xpm a mortuis
resurrexisse. quia homo fuit. ut dubium non sit hominem ad dexteram patris
ascendisse; ut quia peccato hominis mors inuenta est. xpi iustitia resurrectio
nem meruit et mortuorum; Sicut in adam omnes moriuntur. ita et in xpo
omnes uiuificabuntur; hoc dicit. quia sicut ada peccans mortem inuenit
et omnes ex eius origine tenuit ut dissoluantur. ita et xpi ni peccans et per
hoc uincens mortem. quia non peccat uincit mortem. quia mors ex peccato.
omnibus; ergo qui sunt ex eius corpore adquisuit uitam id est resurrecti
onem; Quam uis generalem tribuerit resurrectionem ut sicut in ada omnes
siue iusti siue iniusti moriuntur. ita et in xpo omnes tam credentes. quam
diffidentes resurgant. licet ad poenam incredulis tam uiuificari uidentur
quia corpora sua recipient iam non mortua. sed passura poenam in sempiterna
fine quod credere noluerunt; Unus quisque enim in suo ordine; Nunc ordi
nes uite resurrectionis exponere ne ideo putarent fabulosum esse. quia fac
tum adhuc non esset in certis; Ordines illis exponit. et tempora quando
fuerit. et quando fuerunt mortui resurgant; Initium xpi; Sicut et in acti
apostolorum testatur scriptum esse in mortis; si passibilis xpi. si prior surgens
ex mortuis et cet; prior ergo surrexit. ut forma fieret credentibus; Si
Deinde hi qui sunt xpi. in aduentu eius; hoc duplici modo intellegendum
quia et in aduentu eius secundo. sanctorum resurgent iusta fide apocalipsis iohan
nis sicut et in primo aduentu eius surrexerunt. multa corpora sanctorum resur
rexerunt ad testimonium euicte mortis ac spoliate; Sub uno ergo significa
tione duplicem aduentum domini comprehendit; Deinde finis. cum tradiderit
regnum deo et patri ei distruxerit omnem principatum. et omnem potestatem et om
nem uirtutem. et omnem dominationem; oportet enim illum regnare donec ponat

omnes inimicos subpedib; eius; Omnia enim subiecit subpedib; eius nouissi
ma inimica destruetur mors; Hoc dicit quia tradito regno finis erit mun
di impleto resurrectione; Quod quidam terrti aspentate sermonis, cùqui
sipicuolunt sentire apprietate sensus dedinant; horrent enim sonum
uerbi audientes cum tradiderit regnũ dõ & patri; putantes traditionẽ
hanc regni iuxta sonũ uerbi intellegatur nacuã remanere ut sicut tradidit
iam ipse ñ habeat quasi pat̃ tradens omnia filio euacuauerit se; Nam ipse
dicit; Omnia mihi tradita sunt a patre meo; Et postea hec est aut in
quit uita aetna ut cognoscant te solum & uerũ dm̃ & quẽ misisti ihũ xp̃m;
fece regnante filio regnat & pat̃; Quomodo aut̃ tradens regnũ filius eua
uat secrederetur cũ dicat angelus ad mariam & dabit illi dns ds sedẽ
dauid patris sui & regnabit in domo iacob in eternum & regni eius non erit
finis; & daniel de eo dem regno dicẽ interpretera; Os de celo ex cabit aliud
regnũ quod quod nũ quã corrũpetur & hoc regnũ erit aeternũ; Nemo enim
dubitet filium semp̃ regnaturum cum patre; Traditio aut̃ hec est regni
ut cũ omnia fuerint filio subiecta & adorauerint illũ ut dm̃ destructa
morte tunc filius ostendet illis non esse ex quo sunt omnia sed per quẽ sunt
omnia; & hoc erit tradere regnum dõ & patri ostendere seipsum esse ex quo
omnis paternitas in celis & in terra nominatur & tunc erit finis; Destructio
tamen mortis est resurrectio mortuorũ; Cũ aut̃ dicit omnia subiecta sint
ei preter eum qui subiecit illi omnia; Cũ aut̃ subiecta illis fuerint omnia
tunc & ipse subiectus erit ei qui illi subiecit omnia ut sit ds omnia in
omnib; Idem sensus e quẽ nunc aperit ut manifestet quid sit trade
re regnũ filiũ dõ & patri; hoc tamẽ addit adsensum quia tradens pater
filio regnũ non se subiecerit ei sicẽ filius patri se subiecit; Incongruũ
enim ut pat̃ subiaceat filio; omnia ergo subiecit pat̃ filio suo ut sum
mẽ honorificetur filius sic honorificatur & pat̃; Cũ ergo omnia con fi
fuerint xp̃m dnm̃ substrata subpedib; eius tunc & ipse xp̃s dns
subiacebit dõ patri ut sit ds omnia in omnibus; hoc dicit

quia cui omnium principum & potestatum & dominationum fuerit pressa superbia: & adorauerunt xpm quasi dm: cum & xps ppter unicam auctoritatem patris: dm quidem se ostendit sed deo: ut unus principium sublimis & ineffabilis auctoritatis maneat; hoc est subiicere se filium patri: hoc est dm esse omnia in omnib; Quia cui dixit omnis creatura caput suum esse xpm xpi autem caput: dm patrem: omnia in omnib; est dis pat; hoc est ut creatura omnis unum sentiat: & una uoce omnis lingua celestium & terrestrium & infernorum confiteat unum esse dm ex quo omnia; Siuit dixisset ut dis in omnib; intellegeretur quod in omnib; esse: sed p affectum aut communem sensum: non tamen ea ipsa ex ipso esse; Sed cum dix omnia in omnib; hoc significauit quia ex ipso sunt & in ipsis; Ex ipso quia ab ipso creata sunt: in ipsis autem: quia in omnium confessione unus est dis; Non tamen sic subiicitur filius patri: sicut filio creatura; Alioquin quid facient qui baptizantur p mortuis: si omnino mortui non resurgent quid & baptizantur pro illis; Incertam ratam & stabilem uult ostendere resurrectionem mortuorum: ut exemplum det eorum quorum se iam erunt defuncta resurrectione: ut & iam p mortuis baptizarentur Siquem forte mors preuenisset: cum tes neque male aut non resurgere: aut qui baptizatus non fuerat: unus nomine mortuum tinguebatur; Unde subiecit; Quid & baptizantur pro illis; Exemplum hoc non factum illorum probat: sed firmam fidem in resurrectione ostendit; Quid & nos periclitamur omni hora: cotidie morior p uanam gloriam quam habeo in dno; Dicendo quid & nos periclitamur: discretis personas: ostendens non catholicos esse qui p mortuis baptizabantur; Denique supradixit: quid & baptizantur pro illis: non quid & baptizamur pro illis; Nam & iepthe quam unus inter que accepto ferri non posset: fidelis inuentus se offerens filiam suam secundum uotum suum quod stulte uouerat: Ergo factum probatur: sed per seuerentiam sua fidem in exemplum profertur; Predicantium penatu & labores memorat dicens; quid & nos periclitamur: & subauditur nisi quia speramus futuram resurrectionem sicut supra memorat;

secundum quia post ista morte uera uita sequetur. pericula tamen
multa a infidelib; ppter zelum illorum quos quia crediderunt p dicisse
se dolet; sollicitudinem ergo sua ostendit qua habebat erga salutem illorum
ppter gloriam promissam a dno; sicut & in lege dictum est; Exalta sicut tuba uocem
tuam sicut audierunt lucraberis animas illorum; Ad hoc festinabat apostolus
sep sollicitus ut gloria illi crescere apud dnm. ad quisitam salutis illorum; si
secundum hominem adbestias pugnauit ephesi. quid mihi prodest si mortui non resur
gunt; hoc est si secundum humanum sensum quia uidens hoc in mentem naturam incide
re ut carolis solita reformetur. adunta. minime credit futuram resurrec
tionem mortuorum; bestias offerri non tamen nihil profecit; sed in hoc
quia certus de promissa uita. risolum non timuit. sed & libenter bestias offerri se
passus est; sic in cetera ait imitatis apostolorum; Ego enim solum ligari. sed
& mori paratus sum in hierosolima pnomine dni nri; o. ad ducemus & biba
mus. cras enim morientur; Hoc abesaia pphecia dicitur. pp hos quia quasi
nihil futuri esset post mortem. uenen tamen studebant quomodo po con
sic & hi quicorum chos deprauabant; Nolite sedua. corrumpunt mores bonos
eloquia mala; Significat confabulatione malorum hominum. euerti posse
bonum ppositum; Assiduitas enim mali conloquii uitat nitem. ac p hoc ab his
cauendum; Quicuq; enim accepta fide autoritate uult maxime in ipsam
uia pstrepentes debet uitare ut impleat quod ait. iudicauit; Uigilate
iusti estote & nolite peccare; Uigilandum monet. necnam uentione primi
sensus capti & a fide abducti deprauantur. mortuorum resurrectione non
denido; Justos ec pcepit. ut non solum terrena iustitia ex colant. sed & celestem; Qua
terrena iustitia mercatum fiat. sic non fit reum; Quidem magnum alienam non col
lere. quippe cum hoc tamen iussit. sed magnum est de proprio non habere
alargim; hec est uera iustitia & ut non peccetur subiecit; unde in
tellegi uolunt. non se iustitiam temporalem seruandum mandasse. sed diuina;
Qua qui celestem iustitiam seruat. sine dubio in hac psenti pfecit est;
Ignorantiam enim dm quidam habent. ad reuerentiam uobis loquor; ppositum

di ignorantes hi qui inter eos conuertebantur · mortuos resurrecturos stul
tum eē dicebant credere; Ideo pudorem illis mortis · quasi imprudentibus;
Credebant enim eos quia ignorantiam di habentes · contra di statuta docebant;
Sed dicet aliquis · Que admodū resurgent mortui · Quo autē corpore uenient;
Hos dixit ignorantiā di habere · quorum deprauate sententie uerba proculdubio
dicens; Stulte · tu quod seminas non uiuificatur · nisi moriatur; Cum anima
li homine · Nouitq; legis auctoritate agit · ut exemplis suadeat que si
recipere & non credere · Sed phrisi cuacione de qua sibi blandiatur ut non credat
resurgere soluta & emortua corpora · Oden dit eōi mortua rursū reparan
adunta [illegible]m · & multiplicata ut confundatur error humanus; Et quod semi
nas · non corpus qd futurū est seminas · sed nudum granum · ut puta tritici
aut alicuius cereorū; dñs autē illi dat corpus prout uult · & unicuiq; semi
nū ipsorū corpus; Si ergo nudū granū seminatur & dimutu quodam modo
elementorū ministerio uestitū resurgit multa secum habens indumēta uesti
tus humane · cur ñ credibile sit diuinitate mortuū posse resurgere · meli
ore tantū substantia · non numero multiplicatū; Quid ergo requiritur ab in
fideli quo corpore resurgant mortui · cui exempla precedant ad fidem hanc
meliorate & resurrectionis iam usse substantie; Quia ipsum corpus recipiet
in quo creatus adam est · iuxta exempla supradicta; Non omnis caro cade
caro; alia quidem hominis alia aut pecoris alia caro uolatilium alia caro
piscium · Cum ex eadem massa omnis caro sit unde & quomodo in
his tanta diuersitas · ut una impensa facere genera diuersa · Di
cant nunc sophisde mundi & seruatores siderum simulent comp
hendere que extra se sunt · cum quid intra se sit nesciant · Denique
mundani omnes philosophi quia mente sua legi di humiliare ut
fide eius susciperent noluerunt · diuersa semp & contraria adse
remes · in ipsis disputationib; inter se confuderunt quia in
nullo horū testificate uirtutis signū agnitū · Quod ante postu
uerbis commendare & doctrinā; sicut & dñs dixerat discipli

1 Que admodū resurgent mortui · quo autē corpore uenient · cui congrue respondens dñs;

ne nisi · que non uerbis probatur seduitate · aut non possint uerba resistere; Quē
admodum ergo ex una impensa diuersa animantium caro est · ita & unus car
nis homines · diuersi erunt dignitate · in resurrectione; Ut talis appareat
unus quisq; · qualis fuerit merito; Quippe cui & quā hic diuersitatē corporū uideant;
Et corpora celestia & terrestria · sed alia quidē celestiū gloriā · alia aut terrestriū;
Celestia corpora sunt · resurgentiū; Et terrestria aut · ante quā moriantur aut sur
gant; Ut quia xpi celestis est · ex eo corpora celestia dicantur; Ex adā uero quia
terrestris est · terrestria corpora; Alia claritas solis alia claritas lune · & alia claritas
stellarum; Stella enī ab stella differt in claritate; Unius naturē comparatione
utitur · ad indiscretē substantiē reddendā rationem; quia sicē sol & luna & stelle
cū sint quidē unius naturē · diuersē tamē claritatis sunt · ita & homines cū sint
unius generis · merito tamē dissimiles erunt in gloria · ut claritatis solis illorū
dignitas exaequetur · quia centesimum numerū habent · qui ut perfecti essent
primi gradus emuli fuerunt; De quib; dicitur; Tunc iusti fulgebunt sicut sol
in regno patris sui; Lunari aut claritati hi comparandi sunt · qui sexagesimū
numerū bonis operib; mercati sunt · ut secundi gradus meritum haberent;
Stellis aut clarioribus · eorū merita comparanda sunt · qui tricesimū nume
rū tertii gradus dignitatē iustis laboribus quesierunt; Sequentibus stellis
que inter claras & inter obscuriores medie sunt · peccatores homines coaptan
dis sunt · quidem nullius gradus honorē adipisci uoluerunt; Tertias aut
stellis & omnium nouissimis · perfidorū resurrectio similis est · quia errorē
secati stellis in errorē ducentib; comparandis sunt; Sicut dicit in epistola sua
iudas apostolus; Infidelitas enī non potest claram resurrectionē habere ·
quia sicut carbo · cinere suo cooptatus · obcecatur · ita & hi pfidia sua erroris
tenebris circūdati luce carebunt; Ita erit resurrectio mortuorū; Exem
pla dat · ut nisi dubiū resurrectionē mortuorū futurā · ut acceptatione
nemo ambigat; Seminatur incorruptelī; Seminare est · sepelire ut
corrumpatur; Resurgere aut in incorruptela · ita ex aliquo nī posse
corrumpi · sed habere claritatē immortalitatis; Seminatur in ignomi
nia · resurget in incorruptela

resurget inglori; Inignominia seminatur · dum sepeliuntur coponitur; sic
fera dū & scatet uermib; Surgere est autē inglori · quia exsuscitum & lu
men erit · & nullī squaloris inuriā patietur; Seminatur ininfirmita
te · surgit inuirtute; Ininfirmitate seminatur · quia immobilis est & mur
gibilis; Surgit autē inuirtute quia iā totī uium erit · ac uegetum; Semina
tur corpus animale · surgit corpus spīrale; Animale corpus est · dūabus
sustentatur ut uiuat; Spīrale autē · aī horum nihil indiēbit · conuersū
mutaī; Omnia supradicta · hoc sensu claudunturi; Non enī aliud conti
netur insuperiorib; · nisi quia animale corpus moritur · & surgit spīrale;
quod neq; iā manducet neq; bibat · nec infirmet · nec sic fera dū nec terrī
natura; Sic enī scriptū est · factus ē primus homo adam in animam uiuentē
hoc in genesi dictū ē · quia accepto spū exflatu dī · factus ē homo in animā
uiuentē; Officium enī ips · animare est corpus; Ita tamī ut continuā uitam
non habeat · nisi ubi & potus auxilio utatur; Nouissimus autē adam in spū
uiuificantem; Hoc est ut iam quante fuerat in anima · post modū factus ē
in spū · p resurrectionē mori nō possit · quia fit totus uiuens; Sed non primū
quod spīrale est · sed quod animale; Quia animale ex adā · spīrale uero · p xpm
ex resurrectione mortuorū; Primus homo de terra terrenus · secundus homo
de celo · celestis; primus homo adam est · de terra temporalis cui succedit mors; Secun
dus homo xps ē de celo · qui resurgens mori nesciat; Qualis est ille terrenis tales
& terrestres; hoc est · quia terrenus mortalis est · mortales sunt & terreni; peccans
enī adam · mortē inuenit · ut omnes ex eo mortales sint; Et qualis ille celestis
tales & celestes; Id est · quia xps non peccauit · uincens mortē celestis ē · ita sunt
& credentes illi; quā uis & non credentes spīrales futuri sint; Sed sic spīrales nequi
tie · ut sint tenebrosi; de qīs & enī nunc loquitur · qui resurgent ad gloriā; Sic enī
qui non credunt iā iudicati sunt · ita & qui credunt · iā celestes dicuntur; Sicut
portauimus imaginē terreni · portemus & imaginē ei qui de celo est; hoc est · sicut
formā habuimus mortalitatis ypeccato · ade serui facti peccati · ita & formā ha
beamus uite · p iusticiā saluatoris · facti serui iustitie; non mundi sed dī · aī eligen

que immortalitate dignasunt; Hoc enim dico fratres quia caro & sanguis regnum
dei non possidebunt; Carnem pfidiam uult intellegi sanguinem aut turpem &
luxuriosam uitam quia cupiditas hec feruore sanguinis generatur; Ut ostendere
non solum incredulum dignitosum resurrectionem non habere uerum & illum
qui desideriis & uitiis carnis obtemperat; Commonet ergo & instruit quia
ratione regnum celorum consequi mereamur; Neq; corruptio incorruptelam
possidebit; Hoc dicit quia corruptam & lasciuam uitam poenam necessitata;
propassione enim corruptionem posuit; Nec enim mortem poterat significare
cui constet utique omnes homines immortales resurgere; Ecce mysterium
dico omnes quidem resurgemus id est tam credentes quam non credentes;
Sed non omnes immutabimur; Nunc unius cuiusq; meritum in resurrectione
significat qualis in singulis futura est; In momento id est cito ualde sine aliqua mora;
In nouissima tuba; Ideo nouissima tuba quia postremum bellum gerent aduersus demones
& principes ac potestates & ipsum diabolum; Hoc enim fiet post annos mille quib; hic regnabit sal
uator cum eo anti christo; Cum satanas dimittetur de carcere suo ad
seducendas gentes gog & magog quisunt demones & pugnent aduersus castra sorum; Nec enim temporales homines poterunt aduersus aereos dimicare; Nam & iohannes apostolus ait; Vidi michael & angelos eius in celo
pugnantes aduersus draconem & angelos eius quiest diabolus & satanas; Ideoq;
hic nouissima tuba ait quia non semel cum illo pugnatum est quia anti christo
& pseudo pphetis qui faciebant coram illis signa & prodigia ipse uictus est; & hoc
loco nouissime aduersus illum pugnabitur ut in mittatur in gehennam;
Et saluator in certera ait; Nunc princeps mundi huius mittetur deorsum;
& tunc ergo uictus est & frequenter uictus est; Unde dicit esaias pphetam quo
modo cecidit lucifer de celo qui mane oriebatur; Et mortui resurgent
incorrupti & nos immutabimur; Resurgentib; enim peccatorib; & impus
sci immutabuntur in claritate ut caro fiat spiritalis cum gloria; Quasi plum
bum si fiat aurum; Sci enim in aduentu dni resurgent sic superuisam; Initium epi

deinde qui sunt xpi in aduentu eius; Sicut enim apocalypsi continetur; Pec
catores enim non sunt xpi quia audient a dno nonnouimus; qui enim xpi sunt
carnem suam crucifixerunt cum uitiis & concupiscentiis. Et in psalmo primo
scriptum est. Ideo non resurgunt impii in iudicio neq; peccatores in consilio
iustorum. Ab impius enim non est quod requiratur. sed ad hoc resurgent
ut pereant. Uidentes uerum ee. quod credere noluerunt. Perire est aut
ado ee alienum. Sicut ait ad romanos. Quicumq; enim extra legem pec
cauerunt. extra legem & peribunt. Et quicumq; in lege peccauerunt.
per legem iudicabuntur; Ac ph hoc peccatores iudicabuntur; Indigni enim sunt
resurgere a iusti. Sicut ait. neq; peccatores in consilio iustorum; Oportet enim
corruptibile hoc induere incorruptionem & mortale hoc induere immortalitatem.
hoc est quod supra dixit. & mortui resurgent incorrupti. Idest ut ia immortales sint
non tam impossibiles; Hi enim quos die poenas patientur, pq; iustitiis delictorum suorum;
haut exeant inde ex soluto debito; Impii aut aeterna poena torquebuntur; At enim
qui non crediderunt ia iudicati sunt; Unde & esaias pheta Ignis ait eorum non extinguetur
& uermis eorum non morietur; In aduentu tam dni & sci resurgent & quicumq;
fuerint inuenti obuia rapientur dno in aere. mortem quasi sopor em passi; In ipso
enim raptu & morte & resurrectione habebunt; Sicut dicit ad thesalonicenses;
Tempore enim antichristi aut apostate erunt aut sci; Aut in tribulis aut in poe
na positi; cetera genitales quos dns ihs ai duce ipsorum antichristo in aduentu suo
interficiet spu oris sui. Idest iussu eius igne exurentur p angelos ut ait eius;
Cum ergo mortale hoc induerit immortalitatem. tunc fiet uerbum quod scriptum est
in osee pheta. Absorta est mors in victoria; Ubi est mors aculeus tuus. ubi est mors
contentio tua; Post resurrectionem impiorum & peccatorum absorbetur mors in
victoria; Insultantes enim uerbis & dicentes; Ubi est mors aculeus tuus. ubi con
tentio tua; Victoria enim de uice mortis. resurrectio mortuorum est; Mors aut
diabalus est. cum insultatur. & contentiosus dicitur. quasi superbum. cum impiorum;
esse. resistebat; Cum ergo superatur p mortem. & spolia illi detrahuntur; Suc
censeatur illi quia contrarie repugnauit; Aculeus aut mortis. peccatum; aculeum

auctoritatē significat: quia mors auctoritatem per peccatum accepit; quia
si peccatum non esset: diabolus obtorpuisset & mors non esset; Virtus autē pec
cati lex; Ideo virtus peccati lex: quia peccatū nūpiuitatem sit lex nī esset; dō autē
gratias qui tribuit nobis victoriā p dnm̄ nrm̄ ihū xpm̄; Triumphū saluatoris:
nobis diē p fecisse; quē enī gessit saluator: nī sibi tantū; gessit sed nobis; quāobrem uic
toria eius: nra victoria ē; Ideo enī homo factus ē manens dē: ut uincens diabolū
dū peccatū nī fecit: nobis victoriā adquirit: qui peccati causa detinebamur in mor
te; Ut uictus diabolus ocaso xpō: qui peccatū nī fecerat: omnes quos peccati causa
detinebat amitteret; Dum autē insultat homini: reus factus est; Sic delectū cirogra
phū: id est sententia qua tenebatur genus humanū in morte infer: erpens: uinculis
angelos inductus: ut nī p potentiā illi tolleretur: sed p iustitiā adō: p ihū xpm̄
dnm̄ nrm̄ pix; Itaq; frēs mei dilectissimi: stabiles estote & immobiles abundantes in
opere dni semp scientes quia labor uester nī est inanis dnō; Omnib; quē ad doctrinā
ecclesiasticam ordinandā necessaria sunt exposita: & quid uitandū quid uel sequen
dū sit demonstratis: fixos iam illos hortatur in bono: & in operibus quē fructū
faciant apud dnm̄ semp promptos & copiosos; Quia hēc quē exposita sunt
certa sunt de cetero accepturos se boni operis mercedem ad nō: ne prauis conlo
quiis possint interuerti; De collectis autē quē fiunt in sabbatis: sicut ordinauit eccle
sis galatie: ita & uos facite p unū sabbati; Dominico die collectā fieri prece
pit: sicut & ceteris ecclesiis disposuerat; Ut eo die quo resurrexit dns: plebs
eius colligatur ad laudem & gloriam di: deuicta morte; tunc & iam sumptus
congregandos ad ministerū scōrū: qui p̄ nom̄ dni pressuras patiebant:
zelo gentilū: siue iudeorū: qui nī sinebant eos predicare gratiā di: sub
nomine xpi: ut haberent refrigerū ab his qui p̄ quos tribulabantur;
Omni ergo die dominico iubet colligi plebē & congregare illos singulos
prout uoluerint indonari di; & hoc apud se unū quēq; reponere: quasi inthes
auro; Ut uenente apostolo inueniatur: a diuisus necessarios; Quia quod
paulatim colligitur: nec graue est & inuenitur multū; Cū autē aduene
ro: quos cūq; p̄ probauerit p epistolas: hos mittā p ferre gratiam uestram

in hierusalem; Collecta hec duplici genere pfectui habebat; ita ut & sci spiritus
supramemoratis & pauperibus in ecclesia constitutis; quia & modo & usib; maiorum
naupfiat & egenis; pepistolas mittere se hos quos idoneos ad dispensationem
elegerint dicit; quia epistole testimonium prebentes missis ut ei gratia
exaplentur; Si uero dignum fuerit ut & ego eam ibunt mecum; Hoc dicit
quia si fuerit copiosa collectio posse & iam scire; Dignum enim ut si ep̄s ipse
eat multi secum pferat ad refrigerium scorum; Hoc est quod significat ad roma
nos dicens; Si enim spiritalium eorum comunicauerunt gentiles debent & in car
nalibus ministrare eis; Ex iudeis enim erant de quib; dicit dns; quia salus ex iudeis
est; Qui hierosolimis in magna inuidia erant apud iudeos non credentes; Venio
autem ad uos cum macedoniam pertransiero; Macedoniam enim pertranseo apud uos
forte hiemabo; ut uos me forte deducatis quo cumq; iero; Post omnem instruc
tionem ut lectos illos faceret ad uentum suum illis promitit; Per quod & omis admoni
tiones suis quib; illos corrigit magis firmat; Qui qui audit uenturum eum ad quo
legem accepit sollicitior erat ne adueniente illo erubescat; Nolo enim uos modo
in transitu uidere; Scitis multa se habere que ageret cum illis nuult illos per transi
tum uidere; Et ne contristarentur multum tempus se mansurum apud
eos; & quia que agit cum prouidentia agit Si dns aut permiserit; Tunc enim dns
permittit ut commoretur apud eos si dignosse prebeant; emendantes uitia que in
eis arguit; Permanebo autem ephesi usq; ad pentecosten Ostium enim mihi apertum magnum
& efficax & aduersarii multi; Qua causa ephesi remansisset ostendit; Inuenerat
enim illic fidelia pectora dignatum quib; prompte infunderet misterium xpi;
Sed quia diabolus inquietus semper & his quidem desiderant adiecit & aduersa
rii multi; Quanto enim idonei inueniebantur ad fidem tanto magis deuenerant
qui zelarentur contradicentes & repugnantes doctrine dni; Quod si uenerit
timotheus uidete ut sine timore sit apud uos; Opus enim dni operatur sicut & ego
ne quis illum spernat; Quia ut ea predicaret timotheus que a apostolo acceperat
& esset idoneus euangelista tam quia non erat auctoritatis eius de conuictu illum
ne ab his forte quidam sentiebant in plebe nisi erat dignus recipereur per

strepentibus eis. & timor illum ascederet & nihil pficere. Adueniens eius salutat
illorum; possent enim & gentiles exercere ad seditionem discordia plebis. Accepta
occasione iniuriendi timotheum; Ideo neque illum spernat. quia opus dni operatur
inquit sicut & ego; hoc est in ea auctoritate suscipiatur. qua erat apostolus;
erat enim & ipse eps; Deducite autem illum in pace. ut veniat ad me; expecto illum
cum fratribus; Tanquam mentem timothei memorat. ut non solum inter eos honorandum
illum pretipiat. sed ut apostolum dni. cum obsequio deducendum. Cum pficiscatur
rusticus; tam enim eum necessarium ostendit. ut & iam ipse illum expectaret cum
fratribus. ppter euangelium xpi; De apollo autem fratre. significo uobis quia multum
rogum illum ut veniret ad uos cum fratribus; & utique non fuit uoluntas ut nunc veni
ret; Veniet autem cum tempus fuerit; Hoc dicens & uoluntatem eorum uel peccatum
excusse fecisse ostendit. cum uotum suum eis exhibuit; & apollo excusatur
quando aduenire ad illos non potuerit dedignatus; Iratam ut non omnino
excusauerit. sed distulerit; potest & sic intellegi. ut p apollo tangat illos; Ideo
significans noluisse ire ad eos apollo. quia dissidebant. ut audito hoc pax studeat;
& ideo timotheo dixerit. udere ut sine timore sit apud nos. quia aliqui missi
non bene fuerant suscepti; Ac p hoc uentum apollo cum cordes fuerint; Vigilate
state in fide. uiriliter agite confortamini omnia uestra in caritate fiant; Vigi
late autem. ne cum uenerint in fide uiriliter agite. hoc est monere. ut fortes
sint mente arcana quae sibi tradita erant. Non ut puer quicquid sequantur
ignorant; Confortamini. ut tam uoce. quam opere roputisint; quia p fessio & boni
actus. pfectos faciunt; Ut autem in caritate heretant; Quia quae cum caritate
fiunt. dilibent timorem & zelum; Quicquid enim cum offensione fraternitatis
fructum non habet; Sunt enim aliqui ad bonum. non constristandi sed p uocandi; ut
puta si mis ericordiam facias cum detractatione alterius. aut humanus sis. aut
alterum notes. aut aliquid comedas insultans ei quia ab hoc abstinet. ut facias
illi scrupulum; Omnia autem ita agenda sunt ut hortatio sit ad meliora. non insul
tatio; Tunc est pax; Unde dicit dns. Ex hoc cognoscetur si discipuli mei estis.
si uos diligatis inuicem; Ubi autem contentio est & dissensio. amor non est; obsecro

Autem vos fratres scitis domum stephane · quia sunt primitie achaie · et se in minis
terium sanctorum ordinauerunt · ut et vos subditi sitis talibus et omni operanti et
laboranti; Corinthi sunt · achaia; Ideoq; dehis ad eos loquitur · quos quo illos
adhuius modi opus; Sunt enim exclusi; hoc enim xpianis magnum est · qua calcitrauit
tia · de laboribus suis non habentibus largiuntur; vt eo imitatores fiant · et p eius
quinmisericordia diuesem; Cum autem dicit ut subditi sitis talibus · magis illos hortat ·
ut emuli facti operis huius alios habeant ipsi sub ditis; Gaudeo autem in aduen
tu stephane et fortunati et achaici · quia quod vobis deerat · ipsi sub pleuerunt;
Refecerunt enim spm meum et vestrum; Agnoscite ergo huiusmodi; Aliud est con
laciane · quia dicit fieri in scos · et aliud ministris euangelii reddere vice · sicut
dicit dns · dignus est enim operarius mercede sua; Domum enim stephane · in uero;
significat deuota et in ministerio scorum et in his qui deseruiebant ecclesiis;
Ad
Laudat apostolum pferrent cum fortunatu et achaico fratribus · ut et his pficerent ·
quierant ex his; Unde dicit refecerunt et meum spiritum et vestrum; Per quod et pu
dorem illis inuitat · et ca apostolus negat se ab his accepturum; Dicit enim non
infringetur in me gloriatio hec in regionib; achaie · quomodo refecerunt enim spiritum
meum in quit et vestrum; Sed credo refectus est spiritus eius in his quib; pfecerat; Sibi
enim dicit dicens · quod pfecit his quib; voluit; Agnoscite ergo huiusmodi hoc est
unitamini; Salutant vos ecclesie scē; Horum salutatione comonet illos ut
efficiantur similes illorum · qua unius sunt prouincie; Salutant vos in dno multum
aquila et prisilla · cum domestica sua ecclesia; Duas ecclesias memorat · publicam
et domesticam; Publicam dicit quo omnes conueniunt · Domesticam · in qua per amici
tiam colligitur; Ubicumq; enim presbiter sollemnia celebrat · ecclesia dicitur; Salu
tant vos fratres omnes · Releuat animos illorum · quando omnes hos in memoriam horum
ipsorum ostendit; Salutate inuicem in osculo sco; Osculum sanctum · signum pacis est; In
quo · ut inuicem sibi adhereant · sublata discordia docet; Salutatio mea manu
pauli; Se in epistola ista subscripsisse ostendit; et que uerba sunt subscripto
ris · subiecit dicens; Si quis non amat dnm ihm sit anathema maranatha; Quod
in precatur · si quis ihm dnm quiuenit n amat · abscidatur; Maranatha dns

uente significat; hoc ppter iudeos quibus non uenisse dicebant; hi ergo anat
hema sunt ad non qui uenit; Gratia dni nri ihu xpi uobiscum · caritas mea cum
omnib; uobis in xpo ihu; Ideo talem subscriptionem posuit · propter hos quidam
dissensioni studebant · dnm ihm non diligebant; Quippe qui dicerent · ego pauli
ego appollo · ego uero cephe; Qui enim xpm diligit · ni dat hominib; gloriam; Et
qua nulla est spes in homine · gratia dni inquit ihu xpi uobiscum; & sub audit ur ·
qui diligitis dnm ihm; & quo non se invicem diligebant in se · hos docet dicens; Caritas
mea omnib; uobis in xpo ihu; Ut amare se discerent · & gratia qua diligebantur
ab apostolo · ni carnis affectu · sed in xpo ihu; Explicit ad corinthios prima;
incipit ad eos de secunda; Scens se apostolus pfecisse epistola · qua ad arguenda
plebem corinthiorum miserat · ppter diuersos illorum errores · aliam iterum epistola
ordinat · ad exhortanda ob audientiam eorum · & tangit horum contumaciam qui
emendari nequiuerant; In hoc tamen animo releuatus · quia ea que ad ecclesi
asticam ordinationem pertinent audierat esse correcta · certus de incepsi · quia
multa eorum paulatim corrigerentur · preter ea quod ex magna parte coepe
rant esse obaudientes; Qui ergo ea que ad fidem & ecclesiasticum ordinem
pertinent emendauerant · sine dubio speserat emendandi mores & conuer
sationem; Ac ph oc festinanter scripsit eis · ut contristati ex correptione ·
consolationem haberent · & crescere in eis fructus penitentie; Ut uidentes
ea placere sibi qui displicuerant · promptiores fierent ad bonos actus; Quid
est enim penitere · nisi ea aberrore cessare · interueniente mentis dolore; Ut ergo
phet iam bene se de his sentire · sic scripsit ad eos;

PAULUS APOSTOLUS XPI IHU · Iam securus de his · confidenter
se apostolum dni predicat; In prima enim epistola · uocatum se apostolum dicit eis ·
tam non pbatum quam traditione eius ab ducti erant; Per uoluntatem dei; Ut ostendat
phet apostolum suum · di uoluntate ex xpo factum se apostolum dicit; Ita enim dns ait
iudeis; Quos que plicata sunt ei · id est dono patris · facio semp; Et timotheus frater
cum hoc scribit perque epistolam primam misit ad eos · id est cum timotheo ·
ut ostendat eis ab hoc se audisse de bona uoluntate eox · quam corripienti ei

apostolatum